

San Mateo

¹Yaa jaduħn myiñ cujaay nebiaty ja'a Jesús yhap tieedyhajxy jecy xiøhajty. Abraham xiøhajty ja'a jawyiinhájtábä. David xiøhajty ja'a cujecy jaac mীনäbä.

²Ja'a Abraham yhuung, Isaac je'e xiøhajty. Ja'a Isaac yhuung, Jacob je'e xiøhajty. Ja'a Jacob yhuung tu'ug, Judá je'e xiøhajty. May ja'a Judá ja'a piuhya'ay hānajty miøødä. ³Ja'a Judá yhuung-hajxy, Fares hajxy xiøhajty møødä Zara. Ja'a Fares tiajhajxy, Tamar je'e xiøhajty. Ja'a Fares yhuung, Esrom je'e xiøhajty. Ja'a Esrom yhuung, Aram je'e xiøhajty. ⁴Ja'a Aram yhuung, Aminadab je'e xiøhajty. Ja'a Aminadab yhuung, Naasón je'e xiøhajty. Ja'a Naasón yhuung, Salmón je'e xiøhajty. ⁵Ja'a Salmón yhuung, Booz je'e xiøhajty. Ja'a Booz tiaj, Rahab je'e xiøhajty. Ja'a Booz yhuung, Obed je'e xiøhajty. Ja'a Obed tiaj, Rut je'e xiøhajty. Ja'a Obed yhuung, Isaí je'e xiøhajty. ⁶Ja'a Isaí yhuung, David je'e xiøhajty. Mänitä David tiägøøyy gobiernähajpä. Mänitä Urías yajyagho'cä mänaa ja'a tsip jiadyiijän. Coo ja'a Urías yho'cy, mänitä David ja'a Urías tio'oxiøjc wyiingpøjcä. Mänitä David yaghuungpaaty. Salomón ja'a yhuung hajxy yajxøhajty.

⁷Ja'a Salomón yhuung, Roboam je'e xiøhajty. Ja'a Roboam yhuung, Abías je'e xiøhajty. Ja'a Abías yhuung, Asa je'e xiøhajty. ⁸Ja'a Asa yhuung, Josafat je'e xiøhajty. Ja'a Josafat yhuung, Joram je'e xiøhajty. Ja'a Joram yhuung, Uzías je'e xiøhajty. ⁹Ja'a Uzías

yhuung, Jotam je'e xiøhajty. Ja'a Jotam yhuung, Acaz je'e xiøhajty. Ja'a Acaz yhuung, Ezequías je'e xiøhajty. ¹⁰ Ja'a Ezequías yhuung, Manasés je'e xiøhajty. Ja'a Manasés yhuung, Amón je'e xiøhajty. Ja'a Amón yhuung, Josías je'e xiøhajty. ¹¹ Ja'a Josías yhuung tu'ug, Jeconías je'e xiøhajty. Jimä Jeconías ja'a piuhya'ay hänajty miøødä. Mänitä judíoshajxy hadsip yajnøcxä jäguem Babilonia-naaxooty.

¹² Jim hajxy chänaadiaacpøjcy Babilonia. Jimä Jeconías ja'a yhuung yajxøhajty Salatiel. Ja'a Salatiel yhuung, Zorobabel je'e xiøhajty. ¹³ Ja'a Zorobabel yhuung, Abiud je'e xiøhajty. Ja'a Abiud yhuung, Eliaquim je'e xiøhajty. Ja'a Eliaquim yhuung, Azor je'e xiøhajty. ¹⁴ Ja'a Azor yhuung, Sadoc je'e xiøhajty. Ja'a Sadoc yhuung, Aquim je'e xiøhajty. Ja'a Aquim yhuung, Eliud je'e xiøhajty. ¹⁵ Ja'a Eliud yhuung, Eleazar je'e xiøhajty. Ja'a Eleazar yhuung, Matán je'e xiøhajty. Ja'a Matán yhuung, Jacob je'e xiøhajty. ¹⁶ Ja'a Jacob yhuung, José je'e xiøhajty. Coó ja'a María yhuung hänajty tøø myiñ tøø quia'ay, ja'a Jesúshajpä, mänitä José ja'a María wyiingpøjcy. Ja'a Jesús, Cristo je'e xiøhajty; paady yaa quiejxä hädaa yaabä naaxwiin maa højtscøxpän.

¹⁷ Nämajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hänajty miøødä, møødä Abraham møødä David. Y jaac nämajmacts ja'a yhap ja'a tieedy hänajty miøødä, møødä Salomón møødä Jeconías. Mänitä judíoshajxy yajnøcxä Babilonia-naaxooty. Y jaac nämajmacts ja'a Jesús ja'a yhap ja'a tieedy hänajty miøødä, møødä Salatiel møødä José. Mänitä Cristo myiiñguiahy.

¹⁸ Yaa jaduhñ myiñ cujaay nebiä Jesucristo

myiiñguiahyyän. Ja'a Jesucristo tiaj, María hänajty je'e xiøhaty. Tøø hänajty tiødiägø'øy coo ja'a Maríahajxy hänajty piøga'añ møødä José. Pero cajnä hajxy hänajty piøcyñä, mänitä María quiähxø'cy coo hänajty yhuungmøødä. Ja'a Dioshespírituhaam hänajty tøø yhuungpaady. ¹⁹ Jaduhñ ja'a judíoshajxy hänajty quiuhdujthaty, coo ja'a to'oxiøjc yhuungpáadät jabiøcy, mänit jaduñ yhøxmájtsänät. Pero miøød ja'a José hojioot hänajty; cabä María hänajty ñäxø'øwø'øwa'añ. Mänitä José wyiinmahñdyhajty coo ja'a María yhøxmádsät hamee'ch, nebiä María jaduñ quia'a yajtsähdiúnät. ²⁰ Yhuuc wiinmahñdyhajpy ja'a José hänajty, mänit miaaho'cy. Mänitä Diosmoonsä wyiinhijxy cuma'ayhaam. Tsajpootyp hänajty chooñ. Mänitä José ñämaayyä:

—José, David miičh hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Ca'a mdajy ca'a mmay. Hoy jaduñ coo ja'a María mwiingpógät. Dioshespírituhaam jaduñ tøø yhuungpaady. ²¹ Ya'ayhäna'c jaduñ yhuunghadaamby, ja'a Jesúsajpä. Coo ja'a quiu'ug ja'a piojpä quiädieey yajnähwa'adsaanä, paady jaduñ xiøhata'añ Jesús.

²²⁻²⁵ Coo ja'a José mia'abiädø'cy, mänit quiudiuuñ neby hänajty tøø ñäma'ayíjäm ja'a Diosmóonsäm. Mänitä María wyiingpøjc. Pero cab hajxy ñimiøødmaawä høxtä coonä ja'a María ja'a Jesús yajmiññä. Ja'a coobhuung, je'eds jaduñ miingahw. Jesús jaduñ xiøhajty. Coo ja'a Jesús jaduñ myiiñguiahy, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduñ nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jecy

quiujahyyän:

Huungpaadaamb ja'a cäxyihäna'c tu'ug.

Ya'ayhäna'c yhuunghadaamb.

Jue'e xiøhata'añ, Emanuel.

Je'eduhñ ñänøømby coo ja'a Dios hajxy xmiødhájtäm.

2

¹ Ja'a Jesús, jim jaduñ myiiñguiahy maa ja'a cajpt jaduñ xiøhatiän Belén, jim Judeanaaxooty. Ja'a Herodes, je'e hänajty tuumb gobiernä. Jim je'e hänajty chäna'ay maa ja'a mõjcajptän Jerusalén. Mänitä jäya'ayhajxy jim näje'e miejch maa ja'a Heródesän. Jäguem hajxy hänajty tøø chooñ maa ja'a xøø piädsømiän. Madsa'ahøxtaabiä hajxy hänajty wiädity. ² Mänit hajxy yajtøøyy:

—Maa ja'a judíos guiobiernähajxy, ja'a tøø myiñ tøø quiá'ayabä. Jäguem højts ja'a miadsa'a tøø nnäheebøøyyä, jim maa ja'a xøø piädsømiän. Paady højts yaa tøø nmiñ tøø nmech neby højts jaduñ nwiingudsähgø'øwät.

³ Coo ja'a gobiernä Herodes jaduñ miädoyhajty møødä Jerusalénpä-jäya'ayhajxy nägøxiä, mänit hajxy tiägøøyy tajpä maabiä. ⁴ Mänitä Herodes miøjyaaxy ja'a teedywiindsønhajxy møødä ley-yajnahixøøbiähajxy. Mänitä Herodes yajtøøyy:

—Maa ja'a Cristo myina'añ quia'awa'añ, ja'a Dios quiexaambiä.

⁵ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Beléncajptóotiäc jaduñ myina'añ quia'awa'añ yaa Judeanaaxooty. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy cujahy nebiä Dios miänaañän:

6 Ja'a cajpt jaduñ xøhajpä Belén, jim Judeanaax-ooty,

jimä wiindsón tu'ug myina'añ quia'awa'añ;
je'eçh ja'a ngu'ug xyhane'emáanäp, ja'a
judíoshajxy; paadiä Beléncajpt jaduñ
yajmäbaada'añii nebiä møjcajptän.

7 Mänitä Herodes miøjyaaxy hamee'ch ja'a
madsa'ahøxtaabiähajxy. Mänitä Herodes yajtøyy:

—Mäduhnajtä ja'a madsa'a quiähxø'tsohñ.

8 Coø ja'a Herodes tøyhajt miooyä, mänitä
miänáangumbä:

—Nøcx ja'a pigäna'c hajxy jim yajtøw Belén.
Naxy hajxy hoy mdehm yajtøwät. Coø mbáadät,
mänitøch hajxy miñ xyhawaanä, nébiøch jim nøcxy
nwiingudsähgøøbiä.

9-10 Mänitä madsa'ahøxtaabiähajxy tiu'ubøjcy.
Jim hajxy ñøcxy Belén nebiä Herodes hänajty
tøø miäna'añän. Mänitä madsa'a hajxy jadähooc
yhíxcumbä, ja'a hajxy hänajty tøø yhuug hijxpä
jäguem maa ja'a xøø piädsømiän. Mänit hajxy
jiaançh tehñ xioondaacy. Mänitä madsa'a

hajxy piadu'ubøjcy. Mänitä madsa'a jim
tøyyä tiänaaxiøjpy maa ja'a pigäna'c-huung
hänajty yhitiän naaxyp. Tøyyä ja'a madsa'a
hänajty quiuhjajnaxy maa hänajty quio'na'ayän.

11 Mänitä madsa'ahøxtaabiähajxy tiøjtägøoyy.
Jimä regalo hajxy hänajty miøødä caajäooty.
Mänitä pigäna'c-huung hajxy yhijxy møødä tiaj
María. Mänitä pigäna'c hajxy wyiinjiçädaacy;
wyiingudsähgøoyy hajxy jaduñ. Mänitä
quiaajä hajxy yaghawaach. Mänitä oro hajxy
yajpädsøomy møødä poom møødä mirraperfume.
Pa'agxuu'p je'e; tsow ñøcxy. Mänitä pigäna'c hajxy

jaduhñ ñä'ä mooyy. ¹² Mänit hajxy wyiimbijnä. Mänit hajxy ñöcxy maa ja'a quiajphajxiän. Wiingtuum hajxy ñöcxøøñä; cab hajxy jim ñaxøøñä maa ja'a Heródesän. Hix, tøø hajxy hánajty yhawáañäxä cuma'ayhaam coo hajxy jim quia'a naxóøñät.

¹³ Coo ja'a madsa'ahøxtaabiähajxy hánajty tøø wyiimbijnä, mänitä José ja'a Diosmoonsä tu'ug wyiinhijxy cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mänitä José ñämaayyä:

—José, pädø'ög. Nöcx hajxy jim Egiptonaaxooty møødä mhuung møødä mdo'oxy. Jim hajxy mmähmø'owät høxtä coonä nhawáañämät coo hajxy mwiimbidät. Paady hajxy mbäyø'ögät neby yø'ø mhuung xquia'a yaghó'cät. Ja'a Herodes, xyhøxta'awáañäp yø'ø mhuung jaduhñ; xyajyagho'ogáañäp jaduhñ.

¹⁴ Mänitä José piädø'cy. Mänitä Joséhajxy jim jiaançhöcxy Egipto møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänitcoods hajxy tiehm tiu'ubøjcy. ¹⁵ Jim hajxy hánajty miähmø'øwa'añ Egipto. Høxtä ja'a Herodes hó'ogäp, mänit hajxy hánajty wyiimbijtägatsa'añ. Jequiän ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpä hánajty tu'ug tøø quiujaay nebiä Dios miänaañän: “Nhøxyaaxpädsømäambiøch ja'a nhuung jiiiby Egiptonaaxooty.” Y coo ja'a Joséhajxy jim jiaançhöcxy Egipto, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ.

¹⁶ Coo ja'a Herodes ñajuøøyy coo hánajty tøø wyiinhøøñii ja'a madsa'ahøxtaabiädøjc, mänitä Herodes jiootma'ty. Mänitä Herodes ja'a pigäna'c yajyagho'cä nägøxiä, pønajaty ja'a mejtsjumøjtäpä hánajty ca'a yaghabejpnä, ja'a hajxy hánajty tsänaabiä Belén møødä Belén

mäwiingón. Hix, tøø hänajty mejtsjumøjt yhjñä coo ja'a madsa'a quiähxø'tsohñ, ja'a madsa'ahøxtaabiädøjc-hajxy hänajty tøø yhiäbä. 17-18 Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy tiøjiäjcumbä nebiä Jeremías hänajty jecy tøø quiujaayän:

Jim maa xiøhatiän Ramá,

jimä Raquel ja'a yhuung ñäjøøyy ñaxuu'ch.

Coo ja'a yhuung yaghó'cäxä, paady quia'a joot-capxmøcpøgaanä.

Ja'a Jeremías, je'e ja'a Diosmädia'agy jecy yajwa'x.

¹⁹ Coo ja'a Herodes yho'nä, jimnä ja'a Joséhajxy hänajty Egiptonaaxooty. Mänitä José ja'a Diosmoonsä tu'ug wyiinhíjxcumbä cuma'ayhaam, ja'a tsajpootypä. Mänitä José ñämaayyä:

²⁰ —Pädø'øg, wiimbit hajxy møødä mhuung møødä mdo'oxy. Nøcx hajxy Israelnaaxooty. Tøø jäya'ayhajxy yho'nä, ja'a mhuung hajxy hijty xyagho'ogáanäbä.

²¹ Mänitä Joséhajxy piädø'cy møødä yhuung møødä tio'oxy. Mänit hajxy jim jiaançh nøcxy Israelnaaxooty.

²² Mänitä José miädoyhajty coo Arquelao hänajty guiobiernähajnä jim Judeanaaxooty maa ja'a tieedy Herodes hänajty tøø guiobiernähatiän. Mänitä José chähgøøyy. Cab hänajty jim ñøcxaannä Judeanaaxooty. Wiingtuum hajxy ñøcxy Galileanaaxooty, nebiä José hänajty tøø yhawáanäxän cuma'ayhaam.

²³ Coo hajxy jim miejch Galileanaaxooty, mänit hajxy jim chänaadiaacpøjcy maa ja'a cajpt xiøhatiän Nazaret. Coo hajxy jim chänaadiaacpøjcy, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ maa jaduhñ myiñän cujaay coo ja'a Jesús hänajty ñäma'awa'añii coo jim chooñ

Nazaret. Ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy jaduhñ jecy cujahy.

3

¹ Cujecy ja'a Juan ja'a mäyajnäbejpä jim miejch Judeanaaxooty pactuum. Ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xyp. ² Mänitä Juan tiägøøyy mädiaacpä. Mänit miänaañ:

—Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy; habaadáañpä jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

³ Ja'a Isaías, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä, je'e hänajty jaduhñ jecy tøø quiujaay:

Jimä jäya'ay tu'ug yaaxwädity pactuum:

“Najtshixø'øw ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy, nebiä mwiindsón hajxy hoy mjøbhíxät; hoy hajxy jaduhñ mwiingudsähgø'øwät.”

Ja'a Juan jaduhñ nänøømä.

⁴ Ja'a Juan, camellopøjt hänajty wyithajpy; wajhac hänajty wiøønhajpy. Chu'chp mu'u hänajty je'e; yhuucypy cunaaxmøjtssiinnøø hänajty. ⁵ Majiäya'ay ja'a Juan hänajty ñämechii. Jerusalén hajxy hänajty näje'e chooñ. Näje'e hajxy hänajty chohmbä Judeanaaxooty møødä Jordánmøjnøøbaha. Yhamädoowhidáañpä ja'a Juan miädia'agy hajxy hänajty. ⁶ Mänitä piojpa quiädieey hajxy ñägäpxy. Mänitä hajxy jim yajnäbejtä ja'a Juángäm maa ja'a Jordánmøjnøøjän.

⁷ Mänitä Juan yhijxy coo hänajty ñämechii ja'a fariseoshajxy nämay møødä saduceoshajxy. Ja wi'i ñäbetaamb hajxy hänajty je'ebä. Ja'a fariseoshajxy, hoy hajxy hänajty jiaanč tehñ quiudiuñ ja'a Moisés miädia'agy. Ja'a

saduceoshajxy, wiingä cuhdujt hajxy hänäjty miøødä; cab hajxy hänäjty miäna'añ coo hajxy jiuypiojtägatsa'añ. Mänitä Juan miänaañ:

—Hay, møjcu'u, caj mijts hoguiuhdujt mnä'ägädä møødä. Paady hajxy mja wi'i ñäbetaambä nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumädówät, túhmäts. ⁸ Hoy hajxy mwädítät neby hajxy jaduhñ myajcähxó'ögät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy hänäjty tøø mjaanč najtshixø'øy. ⁹ Cab hajxy jaduhñ mmäná'anät: “Abrahámhøch hijty nhaphajpy ndeedyhajpy, páadyhøch ja'a Dios jaduhñ xquia'a yajcumädowa'añ.” Mänitä Dios jaduhñ xyajnáhwá'adsät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy mnajtshixø'øwät, ca'a jie'eguiøxpä coo ja'a Abraham hajxy hijty mhaphaty mdeedyhaty. ¹⁰ Pøn hoy ca'a wädijp, jaduhñ mäwínäts je'e nebiä quepychaajän, ja'a ca'a tøømhajpä. Piuxaamby hajxy je'e; mänit hajxy ño'oga'añ. Paady hajxy hoy mwädítät nebiä Dios hajxy jaduhñ xquia'a yajcumädówät. ¹¹ Tøyhajt mijts nyajnäbety nøøhaam neby hajxy jaduhñ myajcähxó'ögät coo ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy tøø mnajtshixø'øy. Pero xii jäya'ay tu'ug jiaac miñ høxhaam; je'eds mäböjnäbä ja'a Dioshespíritu hajxy xmio'owaamb. Xyajnáhwa'ads xyajcuhwa'adsaamb hajxy jaduhñ. Maas møcä cuhdujt je'e miøødä quejeeč høøch. Cábøch cuhdujt nnä'ägä møødä ni weeñtiä maa jaaya'aguiøxpän. ¹² Ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a trigo hajxy hänäjty tøø tiexy, tøgooty hajxy nøcxy piäda'agy. Pero ja'a trigohac, naaxwiin je'e quia'ay. Jaduhñ mäwínäts jäya'ayhajxy

quia'awa'añ haxøøgtuum, ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ca'a najtshixø'øwaambä. Cøjxta'axiøø hajxy jiiiby chaächpøga'añ.

¹³ Mänitä Jesús miehch maa ja'a Juan hänajty miäyajnäbetiän jim maa ja'a Jordánmøjnøøjän. Galilea ja'a Jesús hänajty tøø chooñ. Näbetaamb hänajty je'ebä. ¹⁴ Mänitä Juan ja'a Jesús ñämaayy:

—Cab jaduñ yhahixø'øy cooçh miich nya-jnábétät; maas hoy hijty jaduñ cooçh miich cu xyajnäbejty.

¹⁵ Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch yajnäbéjtäc neby jaduñ ngudiúunämät nebiaty ja'a Dios xyhanéhäm.

Mänitä Juan jaduñ miänaañ:

—Ween nyajnábétät.

¹⁶ Mänitä Jesús ñäbejty. Mänit je'e tiø'ødspädsøømy. Mänitä tsajt yhawaach. Mänitä Jesús ja'a Dioshespíritu yhiyxy coo hänajty miänacy nebiä palomän, coo hoy yhäñaaguiäda'agy ja'a Jesús quiuhduum. ¹⁷ Mänitä Dios jim quiapxy tsajpootyp:

—Høøch nHuung yø'ø. Njaançh tehñ chójpiøch jaduñ. Jaançh tehñ jiootcújc-høch nnijiäwø'øyii ja'a nHuungcøxpøch.

4

¹ Mänitä Dioshespíritu ja'a Jesús wioonøcxy pactuum. Jimä Jesús hänajty jia wi'i ñäma'awa'añii ja'a møjcu'ugóngäm coo haxøøg jiatcø'øwät.

² Juxychägui'xxøø ja'a Jesús hänajty jim tøø yhity jaguiay. Ni xøøm ni coods hänajty tøø quia'a cay. Mänit yäho'pøjcä. ³ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a

møjcu'ugóngäm. Ja wi'li yagjatcø'øwáanäp ja'a Jesús hänäjty haxøøg. Mänitä møjcu'ugong miänaañ:

—Pø miich ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, näma'aw yø'ø tsaä coo ween chajcaagyquiojy.

⁴Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ: “Ca'a quiaaguiähajtiä ja'a jäya'ayhajxy miädsänaaby hädaa yaabä naaxwiin; møødä Diosmädia'agy hajxy miädsäna'ay.”

⁵Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxy jim Jerusalén. Ja'a Dioscajpt je'e jim. Mänitä Jesús miøødwiimbejtä ja'a møjtsajtøjcuhduum. ⁶Mänit ñämaayyä:

—Pø miich ja'a Dios tøyhajt xyHuunghajp, cuhdøpxnax jii. Caj miich nej mjädät. Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ:

Ja'a Dios ja'a mioonsä hane'emaamb, ja'a hajxy jim tsajpootypä coo miich xcwieendähädät. Xchehñhidaamb miich hajxy nej miich tsaajooty jaduhñ mga'a cuhnébät.

⁷Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pero nøm ja'a Diosmädia'agy miänaambä: “Cabä Dios ja'a mWiindsón mjojcapxø'øwät.”

⁸Mänitä møjcu'ugong ja'a Jesús wioonøcxcumbä maa ja'a tunän, ja'a jaanç tehñ quiøxpä. Mänitä Jesús yajnähixøøyyä ja'a naax ja'a cajpt cøxiä hädaa yaabä naaxwiin, coo ja'a jäya'ayhajxy miøjjä jiaançhä. ⁹Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Høøch nje'e yø'øduhñ cøxiä mäduhñtiä jii quiahxø'øgy. Cooch miich jijna'a xwyyiingudsähgø'øwät, mänitäts yø'ø ngøxy mó'owät.

¹⁰Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jäwa'ads miich jim, møjcu'u. Jaduhñ ja'a Diosmädia'agy miäna'añ: “Dios hajxy mwiingudsähg'øwäp, ja'a hajxy mWiindsøñhajpiä. Cab jaduhñ wiingpä mwiingudsähg'øwät.”

¹¹ Mänitä møjcu'ugong wyiimbijnä; nidiuhm ja'a Jesús miähmøøyy. Mänitä Jesús ñägädaacä ja'a Dios mióonsäm ja'a tsajpootypä. Mänit je'e piuhbejtä.

¹² Coo ja'a Jesús miädoyhajty coo ja'a Juan hänajty tøø chumyii, mänit jim ñøcxy Galileanaaxooty.

¹³ Mänitä Jesús jim ñaxøøyy maa ja'a Nazaret-cajptän, pero cab jim miähmøøyy. Mänit jim chänaadiaacpøjcy maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Capernaum. Jimäts je'e Galileamejypia'a maa ja'a Zabulón yhap yhoc-hajxy chäna'ayän. Jimä Nef-talí ja'a yhap yhoc-hajxy chänaabiä. ¹⁴ Coo Ja'a Jesús jim chänaadiaacpøjcy Capernaum, tøjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ nebiä Isaías hänajty jecy tøø quiujaayän, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä:

¹⁵ Ja'a naax maa ja'a Zabulón yhap yhoc-hajxy chäna'ayän, maa ja'a Neftalí yhap yhoc-hajxy chänaabiän,

jimä tu'u ñaxø'øy mejypia'a, jim Galilea, jim maa ja'a ca'a judiøshajxy chäna'ayän.

¹⁶ Ja'a jäya'ayhajxy hijty haxøøgwädijpä, tøø ja'a piojpä quiädieey hajxy yajnähwáatsäxä.

Ja'a jäya'ayhajxy hijty hagoodstuum ca'awaambä, nøcxaamb hajxy je'e jim tsajpootyp,

coo ja'a piojpä quiädieey hajxy tøø yajnähwáatsäxäbä.

¹⁷ Mänitä Jesús tiägøøyy yajwiingapxøøbiä ja'a Diosmädia'agy. Mänit miänaañ:

—Najtshixø'ow ja'a mhaxøøgcuhdujt hajxy. Habaadäännap jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

¹⁸ Jimä Jesús hänajty miejypia'ayo'oy maa ja'a Galileamejjiän. Mänitä jäya'ay metsc yhijxy, ja'a Simón, ja'a xøhajpä Pedro, møødä piuhya'ay Andrés. Hacxmats hajxy hänajty tiuunghajpy. Jimä yhacxjohmñd hajxy hänajty miejypiäda'aga'añ.

¹⁹ Mänitä Simónhajxy ñämaayyä ja'a Jesúsäm:

—Jamñ hajxy wädjätäm. Jue'e mijts mduunghajpy, hacxmats; wiingtuunghajpy mijts nmo'owaamby. Nya-ñähixø'øwaamby mijts nebiä jäya'ay hajxy myajwi-ingapxø'øwät ja'a Diosmädia'agy.

²⁰ Tuunä je'eduhñ ñä'ä mänaañ, mänitiä ja'a yhacxjohmñd hajxy ñajtswidsoøyy; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

²¹ Mänitä Jesús jiaag hädaacy mejypia'a. Mänitä Zebedeo yhijxy møødä yhuunghajxy, ja'a Jacobo møødä Juan. Jiiby hajxy hänajty yhäña'ay barcojooty. Yhacxjohmñd hajxy hänajty yhaxodsøøby. Mänitä Jesús ja'a Jacobo miøjyaaxy møødä Juan.

²² Tuunä hajxy jaduhñ ñä'ä mädooyy, mänitiä hajxy piädsøømy barcojooty; mänit ja'a Jesús hajxy piadu'ubøjcy; yajmähmøøyy ja'a tieedy hajxy jiiby barcojooty.

²³ Mänitä Jesús tiägøøyy wädijpä cajpt-cajpt jimñ Galilea. Mädia'agy-yajwa'xpä jaduhñ wiädijty coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Homiädyyi cajptä hänajty ñøcxy, jiiby hänajty yajñähixø'øy maa ja'a judíos chajtøjc-hajxiän. May ja'a jäya'ay yajmøcpøjcy. Homiädyyi pa'amä jaduhñ yajna-jxy. ²⁴ Mänitä mädia'agy jaduhñ wiädijty ja'a

Jesúsčõxpä jim maa jaduħñ xiøhatiän Siria. Mänitä pa'amjäya'ayhajxy yajmejtsä maa ja'a Jesúsän, pønjaty ja'a mõjcu'u mõød, mõød pønjaty ja'a po-jpa'am mõød. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay quiøxy yajmøcpøjcy. ²⁵ Mänitä Jesús piadu'ubøjcä ja'a majiäya'ay. Jim Galilea hajxy hänajty näje'e chooñ. Näje'e hajxy hänajty chooñ maa ja'a majc-hagajptän, näje'e Jerusalén, mõødä Judea mõødä Jordánmøjnøø'awiimb.

5

¹ Coo ja'a Jesús ja'a majiäya'ay yhijxy, mänit ñøcxy tunguhduum. Mänit yhøxtaacy naaxwiin. Mänit ñämejtsä ja'a jiamiøødhajxy. ² Mänit tiägøøyy yajnähiøøbiä. Mänit miänaañ:

³ —Jootcujc hajxy jaduħñ yhida'añ pønjaty jaduħñ yajpejxp. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo hajxy jim ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.

⁴ Jootcujc hajxy jaduħñ yhida'añ pønjaty jootmayhajp. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy quiapxmøcpøga'añijäm.

⁵ Jootcujc hajxy jaduħñ yhida'añ pønjaty mee'xxieemy hidaamb. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy mio'owa'añijäm nebiaty ja'a Dios tøø yajwiinwaanøø'y.

⁶ Jootcujc hajxy jaduħñ yhida'añ pønjaty ja'a jioot tsojp coo hajxy hoy quiudiünät. Puhbedaanäp hajxy jaduħñ Diósäm.

⁷ Jootcujc hajxy jaduħñ yhida'añ pønjaty hojioot mõød. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy näxuudsa'añijäm.

8 'Jootcujc hajxy jaduhñ yhida'añ pønjaty haxøøgwiinmahñdy ca'a møød. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhixa'añ.

9 'Jootcujc hajxy jaduhñ yhida'añ pønjaty capx-cuhgädaacp maa ja'a tsip piädø'øguiän. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ja'a Dios hajxy yhuung-hada'añijäm.

10 'Tsaächpøjp ja'a jäya'ayhajxy näje'e coo hogu-
iuhdujt hajxy miøødä; pero jootcujc hajxy jaduhñ
yhida'añ. Paady hajxy jootcujc yhida'añ, coo ha-
jxy jimñ ñøcxa'añ maa ja'a Diosän.

11 'Jootcujc hajxy mhida'añ, hoy ja'a
jäya'ayhajxy hänajty xjia näma'ay haxøøg, hoy ja'a
jäya'ayhajxy hänajty xjia tuna'añ haxøøg, hoy ja'a
jäya'ayhajxy hänajty xjia nähøøñø'øwa'añ hoñejpiä
ja'a høøchcøxpä.

12 'Jaanä jaduhñ hajxy jecy tøø chaaçhpøjpä,
ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä. Pero
xoonä'ag hajxy, jootcugø'øw hajxy; jimä hoybä
weenbä hajxy mjaanç tehñ piaada'añ jimñ
tsajpootyp.

13 'Ja'a caan, coo ja'a tiaamdspä tiägóyyät, cab
jaduhñ mänaa tiaamdsøøñät. Tøø jaduhñ mia'ady.
Mänitä jäya'ayhajxy yhøxwøjy, mänit hajxy yaj-
teeñ. Jaduhñ mäwíinäts mijts nebiä caanän hädaa
yaabä naaxwiin; coo ja'a Diosmädia'agy hajxy
mnajtshixø'øwät, mmá'adäp hajxy jaduhñ.

14-16 'Ja'a cajpt, ja'a tunguhduum hijpä, caj mänaa
yhijxtägoyyii. Y coo ja'a cera hajxy ño'ogy, cab
hajxy jaduhñ ñähjupety cachpa'c. Caj pues.
Jiiby hajxy jaduhñ piäda'agy cøxp maa ja'a
ceratoyøhñdiän, nebiä jäya'ayhajxy nägøxiä

quiudøø'xøøjät jii by tøgooty. Jaduhñ mäwínäts mijts, hoy hajxy mwädítät nebiä jäya'ay hajxy jaduhñ xyhíxät coo hajxy hánajty hoy mwädity. Mänitä jäya'ayhajxy wyiingudsähgø'øwät ja'a nDeedyhájtäm jim tsajpootyp.

¹⁷ 'Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech hädaa yaabä naaxwiin nébiøch mijts jaduhñ nyajnáhixø'øwät nebiä Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot mgudiúnät, ja'a Moisés jecy quiujáhyyäbä, ja'a Diosmoonsähajxy yajwá'xäbä, ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiimbä. Cábøchä Diosmädia'agy nyajcuhdägoyya'añ. Cab hajxy jaduhñ mmáná'anät cooçh nyajcuhdägoyya'añ.

¹⁸ Tøyhájtøch mijts nnäma'ay, mäduhñtiä ja'a tsajtwiing miähmø'øwa'añ, mäduhñtiä hädaa yaabä naaxwiin miähmø'øwa'añ, cabä Diosmädia'agy quiuhdägoyya'añ, ni weeñtiä, ni tu'lí'xytiädä, høxtä coonä hánajty tøø quiøxy habejnä. ¹⁹ Pønjaty ja'a Diosmädia'agy jaduhñ cudiumb, pønjaty ja'a wiinghäna'c jaduhñ yajnáhixøøby coo hajxy quiudiúumbät, je'eds hajxy møj jaançh päda'agáañäp coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Pero pønjaty ja'a Diosmädia'agy ni weeñtiä ca'a cudiumb, pønjaty ja'a wiinghäna'c yajnáhixøøby coo hajxy quia'a cudíunät, cab hajxy je'e møj jaançh piäda'aga'añii coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. ²⁰ Míjtshøch jaduhñ nnämaaby, cabä ley-yajnáhixøøbiädøjc-hajxy hoy wiädity ni ja'a fariseodøjc-hajxy. Coo mijts maas hoy mwädítät, mänit hajxy jim mnócxät cøxp maa ja'a Diosän. Pø cab hajxy hoy mwädita'añ, cab hajxy

jim̄ mnócxät.

21 'Tøø hajxy mmädoyhaty nebiä mhap mdeedyhajxy hijty jecy miäna'añän: "Ca'a hajxy mjäya'ay-yagho'ogy coo ja'a cuduung hajxy xyajcumädówät." 22 Pero høøch mijts nnämaaby, pøn ja'a miäjøøn miädøjc mäjootma'p, je'eds cumädowaamb maa ja'a cuduungän. Pøn ja'a miäjøøn miädøjc nähwaambejp, je'eds cumädowaamb maa ja'a gobiernän. Pøn ja'a miäjøøn miädøjc nämaaby coo je'e quiuhmañø'øy, je'eds jii by ca'awaamb haxøøgtuum, maa ja'a jøøn mänaa quia'a pi'ichän.

23 'Entonces, coo hajxy hänäjty tii mänaa myoxa'añ jii by tsajtøgooty maa ja'a altarän, y coo hajxy mänit mjahmiédsät coo ja'a mmäjøøn mmädøjc hajxy hänäjty tøø xmiädsibø'øy hotyiguiøxpä, 24 jim̄ hajxy mnajtsconó'owät altarwiinduum, tijaty hajxy hänäjty myoxaamby. Mänit hajxy jim̄ mnócxät maa ja'a mmäjøønän maa ja'a mmädøjcän, neby hajxy jaduñ myajtødiägó'owät. Mänit hajxy mwiimbídät. Mänit hajxy mnócxätägätsät maa ja'a altarän. Mänit hajxy myójxnät.

25 'Coo pøn hänäjty mänaa xñäxø'owø'owa'añ maa ja'a cuduungän, jayøjp myajtødiägó'owät tu'haamnøcxpä. Coo jim̄ mga'a yajtødiägó'owät tu'haamnøcxpä, mänit hajxy xyajmédsät cuduungwiinduum. Mänitä cuduung xyajcø'ødägó'owät ja'a policiahajxy. Mänit hajxy xchúmat. 26 Jii by jaduñ mmähmó'owät pujxtøgooty. Cab jaduñ mdsoj pädsómät. Mänit jaduñ mbädsómät coo hänäjty pedyii tøø mniyhøxjuubiädsømyii. Tøyhajt

jaduhñ.

²⁷ Tøø hajxy mmädoyhaty coo jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miäna'añ coo hajxy mga'a tu'udägóyyät.

²⁸ Pero høøch mijts jaduñ nnämaaby, coo pøn wiingto'oxiøjc mänaa yhadsocy, nä'ägädä tu'udägooby je'eduhñ.

²⁹⁻³⁰ 'Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim mmøjhée'pnät ni mga'a nähdonät. Jaduhñ mnibiäda'agóøjät nebiä wiindspän nebiä cø'øducpäñ. Pø caj, jii by hajxy mga'awa'añ haxøøgtuum.

³¹ 'Jaduhñä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miänaambä: "Coo pøn ja'a tio'oxiøjc mänaa yhøxmádsät, mänitä haguypøjnocy quiøø'tsnät."

³² Pero høøch mijts jaduñ nnämaaby, coo pøn tio'oxiøjc mänaa yhøxmádsät, y cabä tio'oxiøjc hänäjty nej tøø jiatcø'øy, coo ja'a to'oxiøjc wiingya'adiøjc jøjpøgø'øwät, pues tu'udägóyyäp ja'a to'oxiøjc jaduñ. Ja'a ya'adiøjc, ja'a hänäjty jawyiin tøøbä yhøxmáchäbä, je'edsä pojpä møød. Y ja'a ya'adiøjc tøø jiaac jøjpøgø'øyäbä, jaanä tu'udägooby je'ebä.

³³ 'Jaduhñä jecyjiäya'ayhajxy hijty ñäma'ayii: "Pø tøø ja'a Dios hajxy mnäma'ay hamuumdu'joot coo hajxy hotyijä mgudiuna'añ, tsipcøxp hajxy jaduñ mgudiúnät."

³⁴⁻³⁶ Pero høøch mijts nnämaaby coo hajxy tii mga'a jajwiinwaanø'øwät nä'ä nägoobä. Coo hajxy hänäjty tii myajwiinwaanø'øwa'añ, cabä tsajpootypä hajxy mgapxpáadät, ni ja'a naaxwiimbä, ni ja'a Jerusalén, ni ja'a mgopc-hajxy. Hix, paadiä tsajpootypä hajxy mga'a capxpáadät je'eguiøxpä

coo ja'a Dios jim yhäña'ay. Møød hädaa yaabä naaxwiin hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo ja'a Dios yajtánaabiety. Møødä Jerusalén hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo je'e Dyioscajptä. Møødä mhamdsoo copc hajxy mga'a capxpáatpät je'eguiøxpä coo ja'a mguhwaay hajxy hoy mga'a yajpó'owät, ni hajxy hoy mga'a yagjiñó'owät. ³⁷ Jaduhyyä hajxy mmáná'anät pø tøyhajt, pø caj. Coo hajxy waamb mjaac mäná'anät, ja'a mõjcu'ugong hajxy jaduñ xyajmänaamb.

³⁸ 'Tøø hajxy hijty mmädoyhaty nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miána'añ: "Coo pøn cøxypänejpiä xñä'ä túnät, myaghawiimbídäp jaduñ." ³⁹ Pero høøch mijts nnämaaby: cab jaduñ myaghawiimbídät; coo pøn xyhala'pó'øgät tu'nax, mjaac yégäp jaduñ ja'a tu'naxpä, ween xjiaac hala'pø'øgy. ⁴⁰ Coo pøn mänaa xñäxø'owó'owät, coo ja'a mgamiixy hánajty xpiøgaanä, myégäp jaduñ møødä mnähgájén. ⁴¹ Coo pøn hánajty tii xyajtsømnøcxa'añ tu'kilómetro hadsip, mejtskilómetro mnä'ägä tsømnøcxät. ⁴² Coo pøn hánajty tii xmiäyujwa'ana'añ, mmó'owäp jaduñ. Tsipcøxp jaduñ hotyijä mmó'owät.

⁴³ 'Tøø hajxy hijty mmädoyhajpä nebiä jäya'ayhajxy hijty jegyhajty miánaambä: "Hoy ja'a mmägu'ughajpä mdsoc mba'häyówät; pero ja'a mmädsip, mmähahñádäp je'e." ⁴⁴ Pero høøch mijts nnämaaby: ca'a mmähahñaty pønjaty jaduñ xmiädsiphajp. Hoy hajxy mnänómät pønjaty haxøøg xñänøømb. Mnäxúudsäp hajxy

põnjaty xmiähanhajp. Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween mio'oy ja'a hoyhajt ja'a weenhajt põnjaty xwyiinwohm̄b xyhawohm̄b, põnjaty xyhäyoowhijxp. ⁴⁵ Jaduhnä Dios hajxy hoy xyhuunghädät, ja'a jim̄ hijpä tsajpootyp. Jaayá'ayäts jaduhn̄ yajxøøhaamb maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim̄ maa ja'a jäya'ay ca'awiindøybän. Jaayá'ayäts jaduhn̄ yajtuub maa ja'a jäya'ay hoybän chaads jim̄ maa ja'a jäya'ay ca'awiindøybän. ⁴⁶ Cab hajxy tii mbáadät nä'ä tæg'øbä coo ja'a mmägu'ughajpähajtiä mmøødnijootpaadøøjät. Høxtä ja'a yajnähjuudiuutpädøjc-hajxy niçhojc nibia'häyóowäp. Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, mänitä Dios hajxy xyhuunghädät. ⁴⁷ Cab jaduhn̄ ñejpiä coo ja'a mmägu'ughajpä hajxy mmøødnijootpaadyii. Hopiønä ñijootpaadyii, hoy ja'a Diosmädia'agy hajxy quia'a ja mæbøcy. Pero coo ja'a mmädsip hajxy mmée'xät, hoy hajxy mgudiuñ. ⁴⁸ Ja'a nDeedyháltäm, ja'a jim̄ tsajpootypä, jaançh teh̄m̄ ñä'ägä hoy je'eduhn̄ yhity. Hoy hajxy jaduhn̄ mbahíxpät.

6

¹ Næje'e ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i yajcumaya'añ, paady hajxy jaduhn̄ ñibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Pero cab jaduhn̄ yhoyyä coo hajxy jaduhn̄ yajcumáyät. Cab hajxy jaduhn̄ mbahix̄ mbadúnät. Coo hajxy jaduhn̄ mbahix̄ mbadúnät, cabä Dios hajxy xyhuunghädät, ja'a jim̄ tsajpootypä. ² Jii jäya'ayhajxy næje'ebä, coo ja'a häyoobäya'ay ja'a xädø'øñ hajxy hånajty tøø mio'oy, mänit hajxy tiæg'ø'y mädiaacpä

jiiby tsajtøgooty møød jim tu'haam. Paady hajxy jaduñ miädia'agy, yajcumayaamb hajxy jaduñ maa ja'a cu'ugän. Pero cabä Dios hajxy jaduñ quiumaylijäm, je'eguiøxpä coo hajxy hänajty jim tøø yajcumay maa ja'a cu'ugän. ³ Pero mijts, coo ja'a häyoobäya'ay xädø'øñ hajxy hänajty tøø mmo'oy, cab hajxy waamb mmäná'anät. Ni pøn hajxy mga'a hawáanät, ni ja'a mmägu'ughajpähajxy. ⁴ Hamee'ch ja'a xädø'øñ hajxy jaduñ myégät. Dios hajxy jaduñ xyhíxäp; mänit hajxy jaduñ xyhuunghädät.

⁵⁻⁶ 'Jii jäya'ayhajxy näje'ebä, täna'a ja'a Dios hajxy naxy pia'ya'axy jiiby tsajtøgooty møød jim maa ja'a tu'uxeñän. Pero cabä Dios hajxy tu'joot pia'ya'axy. Nä'ä yajcumayaamb hajxy jaduñ maa ja'a cu'ugän. Pero cabä Dios hajxy jaduñ quiumaya'añijäm. Tøyhajt jaduñ. Pero mijts, hamee'ch ja'a Dios hajxy mba'yá'axät. Xyhíxäp xmiädówäp hajxy je'eduhñ; mänit hajxy xyhuunghädät.

⁷⁻⁸ 'Ja'a jäya'ay ja'a Diosmädia'agy hajxy ca'a mabøjpä, cab hajxy ñajuø'øy waambaty ja'a Dios hajxy jia pa'ya'axy. Ja capxp hajxy jaduñ ja naañ ja tsojc. Paady hajxy jaduñ jia capxy cooc tyijy ja'a Dios hajxy jaduñ miädowa'añijäm. Pero mijts, cab hajxy jaduñ mbahix mbadúnät. Hix, jäguemiä ja'a Dios ñajuø'øy tijaty hajxy hänajty myajmaajiajpy. ⁹ Jaduhnä Dios hajxy mba'yá'axät:

Teedy, jim miich mdsäna'ay tsajpootyp;

ween miich ja'a cu'ughajxy xwyiingudsähgø'øy.

10 Ween ja'a mmäjaa min̄ yaa myajcähxø'øgy hädaa yaabä naaxwiin.

Ween ja'a jäya'ay ja'a mmädia'agy hajxy yaa xquiudiuunä hädaa yaabä naaxwiin,

neby jim̄ xquiudiuunän tsajpootyp.

11 Højts ja'a caayyøøc huucøøc móoyyác jabom̄-jabom̄.

12 Højts ja'a nbojpa ngädieey méé'xác neby højts tøø nmämee'xiän ja'a højts tøø xñägädieeyø'øyabä.

13 Ca'a højts xyajcädieey; pero pädáacác højts hodiuum neby højts jaduhñ nga'a cädiéeyät.

Miičh hanehm̄b; miičh ja'a mäjaa mmøød; miičh mõj jaančh homiänaajä. Amén.

14 'Coo mijts jaduhñ mmämée'xät ja'a hajxy tøø xñägädieeyø'øyabä, mänitä Dios hajxy jaduhñ xmiée'xpät, ja'a nDeedyhajtäm ja'a jim̄ tsänaabiä tsajpootyp. 15 Pero coo wiinghäna'c hajxy jaduhñ mga'a mämée'xät, cabä Dios ja'a mbojpa mgädieey hajxy jaduhñ xmiée'xät.

16 'Jii jäya'ayhajxy näje'e, coo hajxy hänäjty yhayuhada'añ, jaduhñ hajxy ñibiäda'agyii nebiä jootmayhappän. Paady hajxy jaduhñ ñibiäda'agyii, jaduhñ hajxy quiähxø'øga'añ jäya'awyiinduum coo hajxy hänäjty yhayuuhaty. Tøyhájthøch mijts nnäma'ay, cab hajxy jaduhñ tii piaada'añ.

17 Pero mijts, cab hajxy jaduhñ mnibiäda'agøøjät nebiä jootmayhappän. Coo hajxy hänäjty mhayuuhada'añ, yajxon̄ hajxy mniyhonøøjät mniwyiimbujøøjät. 18 Jaduhñ hajxy mga'a yajcähxø'øgät maa ja'a cu'ugän pø mhayuuhajp hajxy hänäjty. Hamee'ch ja'a Dios hajxy jaduhñ xyhíxät, ja'a ca'a

cähxø'pä. Jaaya'ay hajxy jaduhñ xmiø'owaamb ja'a hoyhajt ja'a weenhajt.

19 'Cabä mjoot hajxy yaa mbädá'agät tijaty yaabä naaxwiin. Haagä ma'adaamb jaduhñ cøxiä mäduhñtiä hädaa yaabä naaxwiin. Y jaanč tehñ wiädijp ja'a mee'tspähajxy. 20 Pero jaduhñ hajxy mwiinmahñdyhädät neby hajxy hoy mwädítät. Jaduhñ hajxy jootcuje mhídät jim tsajpootyp; caj pøñ jim xyagjootmayhädät. 21 Pøñ jaduhñ ja wi'i miäyøøhadaamb hädaa yaabä naaxwiin, jimä jioot hajxy jaduhñ piäda'agy maa ja'a xädø'øñän. Pero pøñ hoy wäditaamb, jimä jioot jaduhñ piäda'agy maa ja'a Diosän.

22 'Pø mmøødä howyiinmahñdy hajxy, mänit hajxy hoy mwädítät nebiä Dios choquiän. 23 Pero pø cabä mwiinmahñdyhajxy yhooyä, cab hajxy hoy mwädítät nebiä Dios jia tsoquiän.

24 'Cabä wiindsøn hoy metsc mmøødtúnät. Mxøøghadaamby tu'ug; jatu'ugpä jaduhñ mdsogaamby. Hoy ja'a miädia'agy jaduhñ mgudiunaanä. Jaanä jaduhnduhmbä, coo ja'a mjoot mbädá'agät maa ja'a xädø'øñän, cabä Dios jaduhñ hoy mwiingudsähgø'owät.

25 'Jaduhñäts mijts nnäma'ay, ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay tijaty hajxy mnäjyghädäp, tii hajxy mwithädäp. Maas tsoobaatp ja'a jugyhajt jaduhñ quejee ja'a cay, y maas tsoobaatp ja'a ni'x jaduhñ quejee ja'a wit. 26 Høxtahñdsä muuxyhajxy, cab hajxy ñ'iiby tiuñ, cab hajxy tii piäda'agy tsehñjooty. Pero ja'a nDeedyhajtäm ja'a jim tsajpootypä, je'eds jaduhñ yagjøø'xp yajpøjp.

Y mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a muuxyha-jxy. ²⁷ Ni pøñ jaduñ hamdsoo quia'a yajniugi-yhadøjät.

²⁸ 'Cabä wit hajxy mnädaj mnämáyät. Høxtahmdsä pøjy hujts, cab tii tiuñ. ²⁹ Pero maas yajxón je'e quejee ja'a rey Salomón hijty; jaançh tehñ yajxón ja'a Salomón hijty jegyhajty ñibiäda'agyii. ³⁰ Ja'a pøjy hujts, yajxón ja'a Dios jaduñ tøø quiunuu'xy. Y häyaa jaboom hajxy jaduñ ño'oga'añ. Y mijts, xmiaas cunuu'xaamb mijts ja'a Dios, hoy hajxy mga'a ja mæbøcy. ³¹ Ca'ads hajxy mdajy mmay; ca'a hajxy mwi'i miäna'añ: "Tii ngáayyämb, tii nhúucämb, tii mwithájtämb." ³² Yø'øduhmbä hajxy yhøxtaaby ja'a Dios hajxy ca'a wiingudsähgøøbiä. Pero ja'a nDeedyhájtäm jim tsajpootypä, ñajuøøby je'eduhñ coo mijts myajmaajiaty. ³³ Mhøxtá'awäp hajxy jayøjp neby hajxy hoy mwädítät, neby hajxy jaduñ jim mnøcxät maa ja'a Diosän. Jaduhñä Dios chocy. Mänit hajxy jaduñ cøxiä xmió'owät. ³⁴ Ca'a hajxy mwi'i tiajy mwi'i miay ja'a jaboomgøxpä; ween hamdsoo yhuuc habaady. Mäðyyä ja'a tsaächpä hajxy xpiaada'añ ja'a jäda'agøxpä.

7

¹ 'Cabä wiinghäna'c hajxy mnähójtät, coo ja'a Dios hajxy jaduñ xñä'a yajcumädówät. ² Jaduhñ hajxy xyajcumädówät nej mijts wiinghäna'c hänäjty tøø mnähojjiän. ³⁻⁴ Coo ja'a mmägu'ughajpä weeñtiä quiädiéeyät, y coo miiçh hänäjty maas hanaxiä tøø mgädieey, cab jaduñ yhawiinmatsä coo ja'a mmägu'ughajpä waamb mnämä'awät.

5 Mänitä mmägu'ughajpä jaduñ hawiinmats mwiingapx mjøjcapxó'øwät, coo miich hänäjty tøø myajniñähwa'ačhi.

6 'Cabä jäya'ay hajxy hadsip mnämä'awät coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miäböät. Pø cab hajxy jaduñ miädowa'añ, ca'a hajxy hadsiipc mduñ, coo hajxy jaduñ ñä'ä jootmä'adät.

7-8 'Coo ja'a Dios hajxy tii mmäyujwá'anät, mänit hajxy jaduñ xmió'owät; coo hajxy mmänuu'xtá'agät, mänit hajxy jaduñ xpiuhbédät.

9 'Coo ja'a mhuung ja'a tsajcaagy xmiäyujwa'añ, je'eds jaduñ mmooby, túhmäts. Cabä tsaammo'oy. 10 Y coo hacx jaduñ xmiäyujwa'añ, je'eds jaduñ mmooby, túhmäts. Cabä tsahñdy mmo'oy. 11 Hoorä, je'edsä mhuung hajxy mmooby ja'a hoybä, hoy mijts mja haxøøgjäya'ayä. Pero ja'a nDeedyháltäm jim tsajpootypä, hojiäya'ay je'e. Xmio'owaamb ja'a hoyhajt hajxy jaduñ coo hajxy mmäyujwá'anät.

12 'Jaduhñäts mijts ja'a jäya'ayhajxy mnäxúu'tspät nej mijts myajnäxuudsa'añän. Jaduhñä Moisés jecy miänaañ coo hajxy ngudiúunämät. Jaduhñ hajxy jecy miänaambä, ja'a Diosmädia'agy hajxy jecy yajwá'xäbä.

13-14 'Hamäjaa jim mnøcxät Dioswiinduum. Jaduhñ mäwínäts jim nebiä xu'udstu'ujän; cab hajxy jaduñ nämay piaady. Pero coo jiiby mhädá'agät haxøøgtuum, cab jaduñ yhamäjaajä. Jaduhñ mäwínäts je'e nebiä møjtju'ujän; nämay hajxy jiiby yhäda'agy.

15 'Mnigwieendähadøøjäp hajxy maa ja'a jäya'ayhajxy tyijy Diosquexypän. Nä'ä høhñdaacp

hajxy jaduhñ. Jaduhñ hajxy ñibiäda'agyii nebiä mäbøjpän, pero cab hajxy tiehñ miäbøcy; jaanč tehñ quia'awiindøý hajxy jaduhñ. ¹⁶ Haxøøg hajxy jiatcø'øý; jaduhñ hajxy mhøxcábät coo haxøøgwiiimahñdy hajxy miøødä. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä hujts nebiä haptiän. Ja'a wädsats, cab jaduhñ tiøømhaty nebiä tsaatypän. Ja'a hapy, cab jaduhñ tiøømhaty nebiä piidsän. ¹⁷⁻¹⁸ Mädyii quepychaa hoy, hoy tiøømhaty; mädyii ca'a hoy, cab hoy tiøømhaty. ¹⁹ Mädyii quepychaa jaduhñ hoy ca'a tøømhajp, piujxyp hajxy jaduhñ; mänit hajxy ño'ogy. ²⁰ Ja'a jäya'ayhajxy haxøøg jatcøøbiä, jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä quepychaa hoy ca'a tøømhajpän. Jaduhñ hajxy mhøxcábät coo haxøøgwiiimahñdy hajxy miøødä.

²¹ 'Nämáyhøch ja'a jäya'ayhajxy xjia nämä'ay: "Wiindsøn." Pero cab hajxy nägøxiä jim tiägø'øwa'añ Dioswiinduum jim tsajpootyp. Pønjátyhøch ja'a nDeedy ja'a miädia'agy xquiudiúunäp, je'eds jim tägø'øwaamb. ²² Coo ja'a naaxwiimbä hänajty wyiimbida'añ, mänitøch hajxy nämay xjia nämä'awa'añ: "Wiindsøn, tøø højts ja'a Diosmädia'agy nyajwa'xy ja'a miich mmäjaagøxpä; tøø højts ja'a møjcu'u ngøxy yajpäyø'øgy ja'a miich mmäjaagøxpä; tøø højts ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä may nyajcähxø'øgy ja'a miich mmäjaagøxpä." ²³ Mänitøch hajxy nnämä'awa'añ: "Cábøch mijts mänaa tøø nhixyhaty. Jua'ads hajxy jim; haxøøg ja'a mwiiimahñdyhajxy jaduhñ."

²⁴ 'Pønñhøch nmädia'agy xmiädóowäp, coo

jaduhñ quiudiúnät nébiøch nhane'emiän, jaduñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay ja'a tiøjc tøø quiøjjiän tsaawiing. ²⁵ Mänit com̄ tiuuyy. Mänitä mõjnøø quiomgädaacy. Mänitä tøjc møc miøjpojpejty. Pero cabä tøjc ñä'ä jijty, je'eguiøxpä coo tsaawiing quiøjjiä. ²⁶ Pero pøñhøch nmädia'agy tøø xquia'a cudiuunä nébiøch nhane'emiän, jaduñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay ca'a jajpän. Jiibiä tiøjc quiøjy tsabiu'ujooty. ²⁷ Mänit com̄ tiuuyy. Mänitä mõjnøø quiomgädaacy. Mänitä tøjc miøjpojpejty møc. Mänit piuumy.

²⁸ Mänitä Jesús miädiacpädøøyy. Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøøyy nebiaty ja'a Jesús hänajty tøø yajnähiø'øy. ²⁹ Jaduhñ hänajty yajnähiø'øy nebiä mõjcuħdujtmøødpän. Ja'a cu'ug wyiindsønħajxy, cab hajxy hänajty jiaty jaty.

8

¹ Tunghduum ja'a Jesús hänajty tøø yajnähiø'øy. Mänit miänajnä. Mänit majiäya'ay piadu'ubøjcä. ² Mänit pa'amjäya'ay Jesús ñämejch. Haxøøgpa'am hänajty miøød. Mänitä Jesús wyiinjiçädaacä, wyiingudsähgøøyyä. Mänit ñämaayyä:

—Wiindsøn, pø chojpy ja'a mjoot jaduñ, hóyhøch jaduñ xyajnäwa'ads xyajcuħwá'adsät.

³ Mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñähdooñ. Mänit ñämaayy:

—Chøjpiøch ja'a njoot jaduñ; tøø jaduñ mnähwa'açh mguhwa'açh.

Mänitiä ja'a mähdiøjc jiaançh nähwaach jiaançh cuħwaach. ⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Huuc mädown, ca'a pøn mnä'ägädä hawaanä. Nøcx jim̄ Jerusalén maa ja'a teediän. Jim̄

myajcähxó'ogät coo tøø mnähwa'aäch coo tøø mguhwa'aäch. Jimä xädø'øñ mguyoxó'øwät nebiä Moisés jecy yhanehmian. Jaduhñä hijxtahnd myajcähxó'ogät coo tøø mnähwa'aäch coo tøø mguhwa'aäch.

⁵ Mänitä Jesús miehch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Capernaum. Coo quiajptägøøyy, mänit ja'a Jesús ja'a soldadowiindsón ñämejch. ⁶ Mänit Jesús ñämaayyä:

—Jímhøch ja'a nmoonsä tu'ug quio'na'ay tøgooty. Tøø ja'a tiecy miucy. Hanaxiä jaduñ chaaçhpøcy tehñgajñä.

⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nøcxy nhuuc yaghoyø'øy.

⁸ Mänitä soldadowiindsón yhadsooyy:

—Pero Wiindsón, cab jaduñ yhahixø'øy coo miich jilby mdägó'øwät maaçh ndøgootiän, je'eguiøxpä coo miich mmøjjä mjaançhä. Nägooyyä miich jaduñ mmäná'anät cooçh nmoonsä yhoyó'øwät, pues hoyó'øwäp. ⁹ Hané'emyhøch nhity; jímhøch nwiindsønba, y jímhøch nsoldado. Cooçhä nsoldado tu'ug nnämä'awät coo homiaajä ñócxät, nócxäp jaduñ; y cooçh nnämä'awät coo myínät, mínäp jaduñ. Y cooçhä nmoonsä waamb nnämä'awät, quiudiúnäp jaduñ.

¹⁰ Mänitä Jesús jiaançh tehñ yagjuøøyy. Mänit ñämaayy ja'a hajxy hänajty pawädijpä:

—Cábøçhä nmägunaaxhajxy jaduñ miäbøcy neby yø'ø craa miäbøquiän, y jäguem yø'ø chooñ. Tøyhajt jaduñ. ¹¹ Coo ja'a Dios ja'a miäjaa hänajty yajcähxó'øga'añ, mänit hajxy hänajty

nämay miedsa'añ, ja'a hajxy hänajty mäsöjpä. Wiinduhmyhagajpt hajxy hänajty choona'añ. Mänit hajxy hänajty miöðdhida'añijäm ja'a Abraham mөөdä Isaac mөөdä Jacob. ¹² Pero ja'a judíos hajxy ca'a mäsöjpä, cab hajxy hänajty jim quioda'añ Dioswiinduum. Jiiby hajxy jaduhñ quiuhjuijpnaxa'añii möjcu'uhaam maa yhagoodsän. Jiiby hajxy jaduhñ chaachpöga'añ tehñgajnä.

¹³ Mänitä Jesús ja'a soldadowiindsön ñämaayy:

—Nöcx maa ja'a mdöjcän. Töö jaduhñ mmäböcy, töö ja'a mmoonsä jaduhñ yhojyöy.

Mänitä ja'a mioonsä jiaanç hoyööy.

¹⁴ Mänitä Jesús ñöcxy maa ja'a Pedro tiöjçän. Jiibiä Pedro miöðdhoc hänajty quio'na'ay tomiöð.

¹⁵ Mänitä Jesús ja'a tajjäya'ay ja'a quio'ö ñahdoonä. Mänitä tiöy tiöjch. Mänitä tajjäya'ay piädö'cy. Mänit tiägööy mayhajtuumbä ja'a Jesúsçöxpä.

¹⁶ Coö quioodsööy, mänitä pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. Töö hajxy hänajty näje'e miaçhii ja'a möjcu'ujäm. Mänitä Jesús quiapxy. Manityä hajxy yhöxmajtsä ja'a möjcu'ujäm. Jaduhñä pa'amjäya'ayhajxy quioöxy yajmöcpöjçä; ja'a Jesús jaduhñ yajmöcpöjç.

¹⁷ Töjiajt ja'a Diosmädia'agy jaduhñ maa jaduhñ myiñän cujaay, mänaa ja'a Isaías jecy miäna'añän: “Jaaya'ay ja'a nba'amhätäm töö xyajñähwáatsäm töö xyajcuhwáatsäm.” Ja'a Isaías, je'eds ja'a Diosmädia'agy jaduhñ jecy yajwa'x.

¹⁸ Coö ja'a Jesús yhiixy coö hänajty cujç töö piäda'agyii ja'a majiäya'ay, mänit miänaañ coö hajxy ñäxät mejyhawiimb mөөdä jiamioðdhajxy.

19 Cajnä hajxy hänajty tiu'ubøcyñä, mänitä Jesús jäya'ay tu'ug ñámejtsä. Yajnahixøøby hänajty je'ebä maa ja'a tsajtøjcän. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, min̄ nhuuc jamiøødhaty. Homiaajä mnøcxät, quipxy nbawädítät.

20 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a xøøgaa, jimä jiut je'e; ja'a muuxy, jimä pie'eñ je'e; pero høøch, ja'a Diosquexypä, cábøch ndøjc maaçh nboo'x nhäñá'awät.

21 Mänitä Jesús ja'a jiamiøød tu'ug miänaañ:

—Wiindsøn, mänítøch miich̄ nbadu'ubøga'añ coočhä ndeedy hänajty tøø yho'nä, coöch̄ hänajty tøø nyajnaaxtägøøñä.

22 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ween ja'a mjujy ja'a mmägu'ughajxy yajnaaxtägø'øy. Cáboch ja'a nmädia'agy hajxy xpi-anøcxaanä. Pero miich̄, ween quipxy nwädíjtäm.

23 Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy barcojooty møødä jiamiøødhajxy. Tiu'ubøjnä hajxy barcojooty.

24 Mänitä poj møc piädø'cy, høxtä cugujjøøyy ja'a nøø jiīby barcojooty. Pero tøø ja'a Jesús hänajty miaaho'nä. 25 Mänit hoy yuxyíjäm ja'a miägu'ughajpä tu'ug. Mänit ñämaayyä:

—Wiindsøn, højts yajnahwáatsäc. Cham̄ højts nnøøho'ogø'øwa'añ.

26 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tii hajxy coo mwi'i chähgø'øy. Cáboch mi-jts ja'a nmädia'agy hajxy jaduhñ xñä'ä mabøjcä, paady hajxy mdsähgø'øy.

Mänit piädø'cy. Mänitä poj jioj̄cunäma'awøøyy møødä mejy coo quia'a míinnät. Mänit jaduhñ yuungøøyy. Caj ñä'ägädä pojñä. 27 Mänitä

miägu'ughajpähajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy ñiñämaayä:

—Nebiäda'a jaduñ coo miädia'agy miäbøjcäxä høxtä ja'a poj møødä mejy.

²⁸ Mänitä Jesúshajxy jim miejch mejyhawiimb maa ja'a naax hänajty xiøhatiän Gadara. Jimä cabäsantä hänajty tu'ug. Mänitä Jesús jäya'ay nämetsc ñämejtsä. Jim hajxy hänajty tøø chooñ maa ja'a cabäsantän. Tøø hajxy hänajty miächii ja'a møjcü'ujäm. Jaanč tehñ quia'awiindøyy hajxy hänajty ñibiäda'agyii. Ni pøn hajxy hänajty quia'a yajnaxa'añ maa ja'a tu'ujän. ²⁹ Mänitä Jesús tiägøøyy wiinguyaaxøøyyäbä:

—Jesús, tii højts xwia'ana'añ, miich Dioshuung. Cajnä yhabaady coo højts xyajcumädówät.

Ja'a møjcu'uhajxy jaduñ mänaañ, ca'a jäya'ayä.

³⁰ Jim mayhädsøm hänajty wiädity tunwiinmänac jäguemjuøøby. ³¹ Mänitä Jesús miänuu'xtaacä ja'a møjcu'uhajxy:

—Pø xyajpädsømāamb højts yaa maa hädaa jäya'ayän nämetscä, na'añ højts jiiby nhuuc tägø'øyy maa yø'ø hädsøm jioodootyhajxiän.

³² Mänitä Jesús miänaañ:

—Nøcx hajxy jiiby tägø'øw.

Mänitä møjcu'uhajxy ñähwaach ja'a jäya'ay nämetspä. Mänitä hädsøm hajxy ñämejch. Cøjx ja'a hädsømhajxy wyiinmänacpäyø'øgy. Cøjx hajxy quiuhcahnaxy naaxøjpcøxp. Mejjiooty hajxy hoy quiuga'awø'øyy. Cøjx hajxy jiiby yho'ogy mejjiooty.

³³ Mänitä hädsømgüendähajpähajxy chähgø'øbäyø'ocy. Coo hajxy jim miejch maa ja'a cajptän, mänit hajxy miädiaacy nebiaty hajxy

hänajty tøø yhi_xy, coo ja'a møjcu'uhajxy hänajty tøø ñähwa'ačh ja'a jäya'ay nämetspä. ³⁴ Cøjx ja'a cu'ughajxy ñøcxy päyø'øguiä maa ja'a Jesúsän. Coo ja'a Jesús hajxy piaaty, mänit hajxy miänuu'xtaacy coo ja'a Jesús jim chónät maa ja'a ñaaxhajxiän.

9

¹ Mänitä Jesúshajxy tiägøøguiumbä barcojooty, ñajxtägajch hajxy jadähooc mejyhawiimb maa ja'a quiajpthajxiän. ² Mänitä tecymiucypiä tu'ug quiøømiejtsä tsaajiooty maa ja'a Jesúsän. Ja'a mähdiøjc ja'a miägu'ughajpähajxy jaduhñ cøømiejtsä. Coo ja'a Jesús yhi_jy coo hajxy hänajty miäbøcy, mänitä Jesús ja'a mähdiøjc ñämaayy:

—Huung, jootcugø'øw; tøø ja'a mbojpa mgädieey xñähwa'ačh.

³ Jimä ley-yajnahixøøbiädøjc hänajty näje'e tiäna'ay ja'a Jesús ñähmøjc. Coo hajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús miänaañän, mänit hajxy näje'e quiopcooty tiägøøyy mädiaacpä: “Capxtägooby hädaa craa jaduhñ maa ja'a Dioscøxpän.” ⁴ Ñajuøøby ja'a Jesús hänajty neby hajxy hänajty miädia'aguiän quiopcooty. Mänit miänaañ:

—Tii haxøøgwiinmahñdy hajxy coo mmøødhaty mgopcooty. ⁵ Mädyii mädia'agy maas tsip, cooč hädaa mähdiøjc nnämä'awät: “Tøø ja'a mbojpa mgädieey xñähwa'ačh”, tøgä maas tsip jaduhñ cooč nnämä'awät: “Tänaayyø'øg, yo'oyø'øg.”

⁶ Nyajcähxø'øgåambiøch coočhä cuhdujt jaduhñ nmøødä hädaa yaabä naaxwiin coočhä pojpa cädieey nyajnahwá'adsät, høøch ja'a Diosque_xypä.

Mänitä Jesús ja'a tecymiucypiä ñämaayy:

—Tänaayyø'øg, widsø'øg yø'ø mdsaa, nøcxnä maa ja'a mdøjcän.

7 Mänitä tecymiucypiä tiänaayyø'cy. Mänit ñøcxnä maa ja'a tiøjcän. 8 Coø ja'a cu'ughajxy jaduhñ yhiixy coø ja'a tecymiucypiä tøø yhooyø'y, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Mänitä Dios hajxy wyiingudsähgøøyy, je'eguiøxpä coø ja'a Jesús ja'a mäjaa hänajty tøø mio'oyii, ja'a Diosquexypä. Cab hajxy hänajty ñajuø'øy pø Dioshuung hänajty je'e, ja'a Jesús.

9 Mänitä Jesús jim̄ chohñ. Mänitä jäya'ay tu'ug yhiixy, ja'a xøhjäpä Mateo. Jimä Mateo hänajty yhäña'ay maa hänajty yajnähjuudiu'udiän. Mänitä Mateo ñämaayyä:

—Jam̄ quipxy wädjätäm.

Mänitä Mateo tiänaayyø'cy. Mänit ja'a Jesús piadu'ubøjcy.

10 Jimä Jesús hänajty quiay tøgooty møødä miägu'ughajpähajxy. Mänitä yajnähjuudiuutpähajxy may miejch mägaabiä, møødä jäya'ayhajxy ca'a panøcxpä ja'a judíos quiuhdujt. Mänitä Jesús hajxy tiägøøyy møødcaabiä. 11 Jimä fariseoshajxy hänajtypä, ja'a hajxy hänajty hoy jaanch tehñ pianøcxpä ja'a Moisés miädia'agy. Mänitä fariseoshajxy miänaañ:

—Tii yø'ø mwiindsøñ coø miøødcay ja'a yajnähjuudiuutpähajxy møødä cubojpä cugädieeyhajxy —nømä Jesús miägu'ughajpähajxy ñämaayyä.

12-13 Miädoow ja'a Jesús jaduhñ. Mänit miänaañ:

—Pøñ jaduhñ møc, caj yajtsooyø'y; pøñ jaduhñ pa'ammøød, je'eds jaduhñ yajtsooyøøby. Jaduhñ mäwínøch høøch nebiä mädsøoyøøbiän.

Páadyhøch yaa tøø nmiñ tøø nmech, nébiøch ja'a cubojpä cugädieeybähajxy nnämä'awät coo ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ween ñajtshixø'øy. Ja'a hojiäya'ayhajxy, cábøch hajxy je'e waamb nnäma'awa'añ. Nøcx hajxy habøc tii ja'a Diosmädia'agy jaduhñ ñänøømby: “Chójpiøch ja'a njoot jaduhñ coo hojiot hajxy mmøødhádät; cábøch jaduhñ nmánaannä coo animal hajxy myóxät maa ja'a høøchcøxpän.”

¹⁴ Mänitá Jesús ñämejtsä ja'a Juan mäyajnäbejpä miägu'ughajpähajxy. Mänitá Jesús miäyajtøøwä:

—Tii miich mmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a nä'ägädä hida'añ. Naxy højts jaguiay tu'xøøjaty nhity tähoocjaty; jaduhñ højts ja'a Dios nwiin-gudsähgø'øy. Jaaná jaduhñä fariseoshajxy yhjipä jaguiay.

¹⁵ Mänitá Jesús yhadsooyy:

—Coo ja'a jäya'ayhajxy mänaa piøcy yhu'ugy, cabä woyba wichpä hajxy jiø'øy xiuuch. Xoondaacp hajxy jaduhñ, je'eguiøxpä coo ja'a jamiø'ød jyijä. Jaduhñ mäwíinøch høøch nebiä jamiø'ødän. Páadyhøch nmägu'ughajpähajxy jaguiay quia'a hity. Habaadaamb jaduhñ cooch yaa ndsoonaannä; mänit hajxy mæbøcypiä jaguiay yhida'añ.

¹⁶ 'Cab jaduhñ pøñ tuwit yhagø'yø'øy jemywyithaam. Múgäp ja'a jemywyit jaduhñ y maas hanaxiä ja'a tuwit jaduhñ quiøødsät.

¹⁷ Janä jaduhñduhmbä, cabä pøñ jemyvyino quitudemø'øy tuwajhacxujiooty. Cøødsäp ja'a wajhacxuy jaduhñ y høxyógäp ja'a vino jaduhñ. Haagä tågóyyäp ja'a wajhacxuy jaduhñ møødä

vino. Pero jiibiä jemyvyino hajxy quiudem'øý maa ja'a wajhacxuy jemybiän. Jaduhñ ni mädyii quia'a tågóyyät.

¹⁸ Cajnä ja'a Jesús hänajty miädiacpädø'øý, mänitä tsajtøjcwindsón tu'ug miejch. Mänitä Jesús wyiingo'naaguiädaacä. Mänit ñämaayyä:

—Naamhó'ogyhøchä nhuung ja'a to'oxypä. Coó miich nøcxy mnähdoñ, mänit jiuypiojtägätsät.

¹⁹ Mänitä Jesús piädø'cy. Mänit jaaya'ay miøødtu'ubøjcy møødä Jesús miägu'ughajpähajxy. ²⁰⁻²¹ Jimä tajiäya'ay hänajty tu'ug høxhaam pianøcxy. Pa'ammøød hänajty je'e. Majmetscumøjt ja'a ñø'ty hänajty tøø wyl'i xiee'xy, weenjaty weenjaty. Jaduhñä tajiäya'ay hänajty miädia'agy quiopcooty: “Nägóoyyøch ja'a wyitpa'a nnähdoónät, mänitøch nmøcpøgät.” Coó ja'a Jesús ja'a tajiäya'ay jiäguyohdiägøøyyä, mänitä wyitpa'a ñähdoónäxä. ²² Mänitä Jesús yhee'pwiimbijty, Mänit ja'a tajiäya'ay yhijxy. Mänit miänaañ:

—Huong, jootcugø'øw; tøø jaduhñ mmøcpøcy, je'eguiøxpä coó tøø mmäbøcy.

Mänitiä ja'a tajiäya'ay miøcpøjcy. ²³ Mänitä Jesús hajxy jim miejch maa ja'a tsajtøjcwindsón tiøjcän. Jiibiä xuuxpädøjc-hajxy hänajty yho'ogyjiäya'awyiinxu'uxy. Jiibiä jäya'ayhajxy hänajty wyl'i yhaamhaty. ²⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pädsøm hajxy jiiiby. Cab yø'ø tøø yho'ogy, nä'ä maab yø'øduhñ.

Mänitä Jesús ñäxiicä. ²⁵ Cøjx hajxy jaduhñ piädsømy. Mänitä Jesús tiøjtägøøyy. Mänitä to'oxyhäna'c quiøømajch. Mänitä to'oxyhäna'c

yhäñaaŷyø'cy. ²⁶ Mänitä mädia'agy wiädijty wi-induhmyhagajpt coo ja'a to'oxyhäna'c tøø yagju-jypiøgyii.

²⁷ Coo ja'a Jesúshajxy jim chohñ, mänitä wiindshajxy nämetsc piadu'ubøjcy yáaxäp:

—Højts näxúu'tsäc. David miich hijty mhaphajpy mdeedyhajpy.

²⁸ Coo ja'a Jesús tiøjtägøøyy, mänitä wiindshajxy miäwiingooñ. Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, mmäbøjpy hajxy jaduhñä coochä mäjaa nmøødä coo hajxy nyaghijxø'øgädä.

Mänit hajxy miänaañ:

—Wiindsøñ, nmäbøjpy højts.

²⁹ Mänitä Jesús ja'a wiinds wyiinhajxy ñähdoonä. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ween hajxy mhijxø'øgy coo hajxy tøø mmäbøcy.

³⁰ Mänit hajxy yhijxø'cy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a pøn hajxy mnä'ägädä hawaanä.

³¹ Coo ja'a wiindshajxy jim chohñ, mänit hajxy tiägøøyy mädia'agy-yajwädijpä coo hajxy tøø yaghijxø'øgyii ja'a Jesúsäm.

³² Mänitä huum tu'ug yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. Tøø hänajty miächii ja'a møjcu'ujäm.

³³ Mänitä Jesús ja'a møjcu'u jiiby yajpäyø'cy. Mänitiä ja'a huum quiapxø'cy. Yagjuøøyy ja'a jäya'ayhajxy jaduhñ. Mänit hajxy miänaañ:

—Ni mänaa jaduhñ pøn tii quia'a yagjadyii nebiä hädaajän yaa Israelnaaxooty.

³⁴ Mänitä fariseoshajxy miänaañ:

—Paady yø'øya'ay ja'a møjcu'u yajpäyø'øgy, coo ja'a møjcu'ugong miäjaa miøødhajtä.

³⁵ Cøjx ja'a Jesús wiädity wiinduhmyhagajpt. Homiaajä hänajty wiädity, jiiby hänajty yajnä36 Nāxuu'chp ja'a Jesús ja'a majiäya'ay hänajty. Jaduhñ mäwínäts hajxy hänajty nebiä meegän, ja'a cajpä wyiindsøn. Nebiä tægowiädijpän hajxy hänajty je'e. Nebiä jootmayhajpän hajxy hänajty je'e. ³⁷ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Yø'ø majiäya'ayhajxy, hoy jaduhñ coochä nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät. Pero cab højts nnämäyyäm, højts ja'a mädia'agy nyajwá'xämbä. ³⁸ Mänuu'xta'ag ja'a Dios hajxy coo ween ja'a mägu'ughajpä hajxy xjiaac móooyämät, neby højts ja'a mädia'agy hajxy xmiøødyajwá'xämät.

10

¹ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä miøjyaaxy ja'a nämajmetspä. Mänitä cuhdujt miooyy coo ja'a møjcu'u hajxy yajpäyø'øgät, coo homiädyyi pa'amä hajxy yajnäxät.

² Jaduhñä nämajmetspähajxy hänajty xiøhaty: Simón Pedro møødä piuhya'ay Andrés; ja'a Zebedeo yhuunghajxy, Jacobo møødä Juan; ³ Felipe; Bartolomé; Tomás; Mateo ja'a yajnä4 Simón ja'a cananista; Judas Iscariote, ja'a Jesús hänajty yajyagho'ogáañäbä.

⁵ Mänitä Jesús ja'a nämajmetspähajxy quiejxy mädia'agy-yajwa'xpä. Mänit ñämaayy:

—Ca'a hajxy jim̄ mnøcxy maa ja'a ca'a judíoshajxy chäna'ayän, y ca'a hajxy jim̄ mnøcxy

Samarianaaxooty. Yaayyá hajxy jaduhñ mwädítät, yaa Israelnaxooty. ⁶ Ja'a jäya'ayhajxy yaabä, jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä meeg tågowiädijpän. ⁷ Mnägápxäp hajxy jaduhñ coo ja'a Dios ja'a miäjaa mobädajpä yajcähxø'øga'añ. ⁸ Myajnáxäp hajxy homiädyyi pa'amä møødä haxøøgpa'am. Myagjujypiógäp ja'a ho'ogyjiäya'ay hajxy. Myajpäyø'øgäp ja'a møjcu'u hajxy. Nnä'ä móobiøch mijts hädaa cuhdujt; cábøch mijts nyagjuya'añ; jaduhñ mijtspä, cab hajxy myagjúubiät.

⁹ 'Cabä xädø'øñ hajxy mgónät ni weeñtiä. ¹⁰ Cabä morral hajxy mwídsät. Tu'uquiä camiixy hajxy mwídsät. Cabä cø'øg hajxy mejstehng mmänócxät. Cabä cuhdajt hajxy mgábät. Jim hajxy mmägaya'añ mmähu'uga'añ maa hajxy hánajty mhamejtsta'aga'añän.

¹¹ 'Coo hajxy maa mgajptägø'øwät, jimä jäya'ay hajxy mhøxtá'awät ja'a hojiootmøødpä; jim hajxy mhamejtsta'agät. Jiiby hajxy mhídät høxtä coonä hajxy hánajty mdu'ubøga'añ. ¹² Coo hajxy mdøjtägø'øwät, mänit hajxy myajpóo'xät. ¹³ Coo hajxy jaduhñ xyajtøjtägø'øwät hamuumdu'joot, mänit hajxy jaduhñ quiunuu'xøøjät ja'a Diósäm; pø caj, cab hajxy jaduhñ quiunuu'xøøjät. ¹⁴ Coo hajxy jaduhñ xquia'a nä'ägä jøjpøgø'øwät, coo ja'a mmädia'agyhajxy xquia'a nä'ägä mädóowät, mänit hajxy jim mdsónät. Mänitä mdecy hajxy mwiinwop mwiinxídät, nebiä hijxtahñd jaduhñ miähmø'øwät coo mijts jaduhñ tøø xquia'a yajtøjtägø'øy. ¹⁵ Tøyháltäts mijts nnäma'ay, coo yhabáadät coo ja'a jäya'ayhajxy quiümädowa'añ,

maas hanaxiä yø'ø cajpt jaduñ quiumädowa'añ quejee ja'a Sodomacajpt møødä Gomorracajpt.

¹⁶ 'Maach mijts nwiinguexiän, haxøøgwiinmahñdy ja'a jäya'ayhajxy jim miøød. Paady hajxy nähix hahixø'ø mnibiäda'agøøjät. Mee'xxieemy hajxy jaduñ mwädítät.

¹⁷ Mniyajcopcø'øwøøjäp mijts. Xyajcø'ødägø'øwäp mijts maa ja'a tuungmøødpän. Mänitäts hajxy xwyiinwop xjijwóbät maa ja'a chajtøgootyhajxiän.

¹⁸ Høxtä jim hajxy xyajmedsa'añ maa ja'a gobiernä wyiinduumhajxiän, møød jim maa ja'a ca'a judíos wyiinduumhajxiän. ¹⁹ Pero coo hajxy jaduñ xyajmédsät maa ja'a wyiinduumhajxiän, cab hajxy mdaj mmáyät waambaty hajxy hánajty mmädia'aga'añ. Coo jaduñ yhabáadät, mänitä Dios jaduñ xyhawáanät waambaty hajxy jaduñ mmáná'anät. ²⁰ Cab hajxy hamdsoo mmädia'aga'añ. Dioshespírituhaam hajxy jaduñ mmädia'aga'añ.

²¹ 'Haxøøg jaduñ jiada'añii. Hamdsoo hajxy ñiñähannu'xø'øwa'añii ja'a tu'que'expä-jäya'ay. Jaduñ ja'a tieedyhajxy jiatcø'øwaambä møødä yhuunghajxy. ²² Ja'a høøchcøxpä mijts ja'a jäya'ayhajxy nägøxiä xmiähannhada'añ. Pøn jaduñ mee'xtujp cøjxta'axiøø, je'eds jaduñ mähmø'øwaamb hodium. ²³ Coo mijts hajxy xchaächtiúnät mädu'ughagajpt, mänit hajxy mbäyø'øgät, mänit hajxy mnócxät wiingtuum. Tøyhajtäts mijts nnäma'ay, coöch hánajty ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosquexypä, cahnä cajpt hajxy hánajty mwiinwädityñä maa ja'a judíoshajxy chäna'ayän.

24 'Cabä pøn jaduhñ jiaty nebiä wyiindsõñ jiatian. 25 Coö hajxy jaduhñ mjádät nebiä mwiindsõñhajxy jiatian, jootcujc hajxy jaduhñ mhídät. Coochä jäya'ayhajxy jaduhñ tøø xñäma'ay: "Møjcu'u", jaduhñ mijts hajxy xñäma'awaambä.

26 'Cabä cu'ug hajxy mdsähgó'owät. Nebiaty hajxy jaduhñ jiatcø'øy hamee'ch, cähxø'ogaamb jaduhñ. 27 Waambátyhøch mijts hamee'chhaam nnajtscapxó'oyyäm, majiäya'ayhagujc hajxy myajcapxó'owät. 28 Cab hajxy mdsähgó'owät pøn ja'a mnaaxni'x hajxy xyaghó'cäp; cabä mháañämä hajxy jaduhñ xyaghó'cät. Ja'a Dios hajxy mdsähgó'owäp; je'edsä cuhdujt jaduhñ møød coö hajxy jii by xquiéxät haxøøgtuum. Jii by ja'a mnaaxni'xhajxy quiuhdägóyyät møødä mháañämähajxy.

29 'Ja'a muuxyhuunghajxy, coö hajxy quia'ay, yhiixyp ja'a nDeedyhájtämhajxy jaduhñ, hoy hajxy quia'a ja tsowä. 30 Jaanä jaduhñ mijts xyhiixpä, høxtä xñajuó'oyyäp mijts naag mijts mguhwaay. 31 Cabä jäya'ay hajxy mdsähgó'owät; hiix, mmaas tsoobaatp mijts quejee ja'a muuxyhajxy.

32 'Pønjátyhøch ja'a nmädia'agy xmiøødyajtu'ugøøby maa ja'a cu'ugwiinduumän, mänítøch ja'a miädia'agyhajxy nmøødyajtu'ugø'owaambä maächä nDeedy wyiinduumän jim tsajpootyp. 33 Pero pønjátyhøch jaduhñ tu'ugmädia'agy tøø xquia'a møødhity maa ja'a cu'ugwiinduumän, ni høøch jaduhñ tu'ugmädia'agy nga'a møødhidaambä maächä nDeedy wyiinduumän jim tsajpootyp.

34 'Coočh yaa tøø ngäda'agy, paadiä jäya'ayhajxy jaduhñ ñimiädsibø'øwa'añii ja'a høøčh nmädia'agyquiøxpä. Cab hajxy jootcuyc yhida'añ. 35-36 Tu'tøjc hajxy jaduhñ ñimiädsibø'øwa'añii, møødä tiaj møødä tieedy, møødä ñøøx møødä miajc, møødä jiaxie'eb møødä xiocy.

37 'Pønä tiaj pønä tieedy maas tsojp quejeečh høøčh jaduhñ xchocy, cáboch ja'a nmädia'agy hoy xpianócxät. Y pønä ñøøx pønä miajc maas tsojp quejeečh høøčh jaduhñ xchocy, ni je'ečh ja'a nmädia'agy hoy xquia'a panócxäbät. 38 Pønä jioot tsojp coočh høøčh xpianócxät, pero cabä jioot jaduhñ chocy coo chaačhpøgät nébiøch jaduhñ ndsaáčhpøga'añän, cáboch nmädia'agy jaduhñ hoy xpianócxät. 39 Pønä jiugyhajt jaduhñ ja wi'i yaghoyø'øwaamb, tägóyyäp ja'a jiugyhajt jaduhñ. Pero pønä jiugyhajt najtshixø'øwaamb ja'a høøčhcøxpä, je'eds hodium nøcxaamb.

40 'Pøn mijts jaduhñ xchojp, jaduhñ mäwínøch høøčh xchojpä. Y pøn høch høøčh jaduhñ xchojp, jaduhñ mäwínädsä Dios jaduhñ chojpä, ja'ačh tøø xquiéxiäbä. 41 Ja'a Diosquexyhajxy, hodium hajxy ñøcxa'añ. Jaanä jim hajxy ñøcxaambä pøn jaduhñ tsojp ja'a Diosquexy. Paady hajxy chogyii coo hajxy jaduhñ Dyiosquexiä. Jaanä jim hajxy ñøcxaambä hodium pøn jaduhñ tsojp ja'a ho-jiäya'ay. 42 Coo hädaa häyoobäya'ay tøchñøø ñä'a mo'owøøjät je'eguiøxpä coočh jaduhñ xpianøcxy, mänit jaaya'ay piäda'agøøjät hodium, ja'a nøø tøø yéquiäbä. Tehm tiøyhajt jaduhñ.

11

1 Coo ja'a Jesús ja'a jiamioødhajxy yajwiin-

gapxøøbiädøøyy, mänit jim̄ chohñ. Mänit tiägøøyy yajñähixøøbiä maa ja'a cajpt mäwiingoñän.

² Ja'a Juan, tsumyhãñaaby hãnajty je'e. Coö miädoyhajty coö ja'a Cristo hãnajty wiädity yajñähixøøbiä, mänitä miägu'ughajpä metsc quiejxy maa ja'a Jesúsän. ³ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøyy:

—Nej, miich ja'a Crístojä, ja'a Dios jaduñ quiexaambiä, tøgä wiinghãna'c je'ejä.

⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nøcx ja'a Juan hajxy hawaanã neby hajxy xii mhix̄ mmädoyy. ⁵ Nøcx hajxy yajmøødmädia'ag coö ja'a wiindshajxy tøø yhijxø'øgy, coö ja'a tecymia'adpähajxy tøø yo'oyø'øgy, coö ja'a haxøøgpa'ammøødpähajxy tøø ñähwa'açh, coö ja'a cuhnatpähajxy tøø miädoowø'øgy, coö ja'a ho'ogyjiäya'ayhajxy tøø jiuypioçy, coö ja'a häyoobäya'ayhajxy tøø yajmøødmädia'agyii ja'a Diosmädia'agy. ⁶ Jootcuç hajxy jaduñ yhyty ja'açh nmädia'agy hajxy hamuumdu'joot tøø xmiäbøçbä.

⁷ Coö ja'a Juan miägu'ughajpähajxy wyiimbijty, mänitä Jesús ja'a cu'ug tiägøøyy møødmädiaacpä ja'a Juancøxpä.

—Coö hajxy tøø mhoy pactuum, ja'a Juan miädia'agy hajxy hãnajty mmädowãanãp, túhmãts. Cabã tsajcapy pojyu'xpä hajxy hoy mhixy. Caj pues, paady hajxy jim̄ tøø mhoy coö ja'a Juan ja'a miädia'agy hajxy hãnajty mmädowaanã. ⁸⁻⁹ Diosquexy je'e, paadiä miädia'agy hajxy hoy tøø mmädoowä, hoy ja'a howyit hãnajty quia'a ja møødã nebiä mäyøøjäya'ayhajxy miøødän. Tøyhajt jaduñ coö ja'a Juan ja'a

Diosmädia'agy yajwiingapxø'oy. Pero ja'a Diosmädia'agy hajxy nä'a jaac yajnähixøøbiä, je'edsä cuhdujt hajxy maas may tøø mio'oyii ja'a Diósäm. ¹⁰ Ja'a Diosmädia'agy jecy mädiáacábä, Juan je'e. Nømä Dios jecy miänaañ coo ja'a quiuguexy hänajty jayøjp quiexa'añ maa ja'a cu'ugän, ween yajwiinxiic yajwiingapxø'oy coo ja'a yhaxøøgcuhdujt hajxy ñajtshixø'owät. Høxháamhøch hänajty ngäda'aga'añ. Jayøjp ja'a Juan jiaanç quejxä; høxháamhøch njaanç cädaacy. ¹¹ Ni pøn jaduhñ jäda'ahaty quia'a mäbaady hädaa yaabä naaxwiin nebiä Juan mäyajnäbejpä ja'a cuhdujt miøødän. Tøyhajt jaduhñ. Pero cooçh hänajty tøø nho'nä, cooçh hänajty tøø nnøcxtägach maach nhuuc tsohm̄bän, pønjaty ja'a Diosmädia'agy mäbøgaamb ja'a høøchcøxpä, maas mayyä cuhdujt hajxy hänajty miøødhada'añ quejee ja'a Juan miøødä, hoy ja'a møjcuhdujt hajxy hänajty quia'a ja møødä.

¹² 'Coo ja'a Juan tiägøøyy mäyajnäbejpä, høxtä je'enä jäda'anäbaadyñä, nägø'ø nädecypiä ja'a jäya'ayhajxy jia wi'i tiägø'øwa'añ maa ja'a Dios wyiinduumän. ¹³⁻¹⁴ Ja'a Diosquexyhajxy jecypiä, jaduhñ hajxy jecy miänaañ coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ. Jaduhñä Moisés miädia'agy miänaambä. Pero jayøjpäc ja'a Elías hijty myina'añ. Y coo ja'a Juan tøø miech, Elías je'e, pø mwiinjuø'øwaamby hajxy jaduhñ. ¹⁵ Pøn mädohnd møød, ween miädoy.

¹⁶ Pänébiøch jäya'ayhajxy nyajmäbáadät ja'a jäda'ahatypä. Cab hajxy tii yhojiäwø'øwa'añ. Jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nebiä pigäna'c

wiinhecpän. Coo hajxy naxy miech häyø'pä tøjpa'c, mänitä miäbigäna'c hajxy ñäma'ay: ¹⁷“Tøø højts nja xu'uxy, pero cab hajxy tøø mhech. Tøø højts hojiøøñä nja høy, pero cab hajxy tøø mjø'øy.” ¹⁸ Coo ja'a Juan miejch, cab hänäjty quiaya'añ yhu'uga'añ. Mänit mijts mnänøømy coo je'e quiu'umañøøbiä. ¹⁹ Mänitøch nbamejtspä, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitøch ndägøøyy caabiä huucpä. Jadúhñhøch mijts xñänøømbä cooçh nwi'i quiaya'añ cooçh nwi'i yhu'uga'añ, cooçhä cubojpä cugädieeybä nmägu'ughaty møødä yajnähjuudiutpädøjc. Pero yajcähxø'øgaamby ja'a Dios jaduñ ja'a wyiinmahñdyhaam cooçh ja'a tøyhajt jaduñ nmøødä.

²⁰ Mänitä Jesús tiägøøyy hamänajpä. Ja'a cajtjäya'ayhajxy jaduñ hojjä, ja'a hajxy hänäjty tsänaabiä maa ja'a Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä hänäjty tøø jia yajcähxø'øguiän. Paady jaduñ yhamänajty, coo yhaxøøgwiinmahñdy hajxy hänäjty tøø quia'a najtshixø'øy. Mänitä Jesús miänaañ:

²¹ —Haxøøg mijts mjada'añ mhabeta'añ, mijts yaa tsänaabiä Corazín møødä Betsaida. Ja'a jecyjäya'ayhajxy hijty jim tsänaabiä Tiro møødä Sidón, coo hajxy häxøpy tøø yhixy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä nej mijts tøø mja hixiän, tøø ja'a yhaxøøgwiinmahñdy hajxy häxøpy ñajtshixø'øy. ²² Tøyhajt jaduñ, coo ja'a Dios yaghabáadät, maas haxøøgtuum mijts jaduñ xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim jecy tsänáayyabä Tiro møødä Sidón. ²³ Y mijts jim tsänaabiä Capernaum, mja wi'i yajcumayaamb hajxy jaduñ. Pero cabä Dios hajxy jaduñ xquiumaya'añ. Ja'a

jecyjiäya'ayhajxy hijty jim̄ tsänaabiä Sodoma, coo ja'a hoy-yagjuoõñäjatypä hajxy häxøpy tøø yhixy nej mijts tøø mja hixiän, cab hajxy häxøpy tøø quiuhdägoy. ²⁴ Tøyhajt jaduhñ, coo ja'a Dios yaghabáadät, maas haxøøgtuum mijts xpiäda'aga'añ quejee ja'a jäya'ayhajxy jim̄ jecy tsänäayyabä Sodoma.

²⁵ Mänitxøø ja'a Jesús miänaañ:

—Teedy, miich nba'yaaxyp. Miiçh jim̄ häñaaby tsajpootyp; miich yaa Dioshajp maa hädaa yaabä naaxwiinän. Dioscujú'uyäp coo ja'a tøyhajt tøø myajnáhixø'øy ja'a hajxy tii ca'a jajpä. Caj tøø myajnáhixø'øy ja'a hajxy tyijy jajpä. ²⁶ Tøyhajt jaduhñ, Teedy, je'eguiøxpä coo miich mjoot jaduhñ chocy.

²⁷ Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Tøøçhä nDeedy ja'a tøyhajt xquiøxy yajcø'ødägø'øy. Cábøch pøn̄ xyhixyhaty, høøçh ja'a Dioshuung. Tøyhajt jaduhñ. Jagóoyyøçh nDeedy xyhixiä. Y cábøch ja'a nDeedy pøn̄ xyhixyhajtä. Jagóoyyøçh jaduhñ nhixiä, høøçh ja'a Dioshuung. Nyajnáhdjábøch pønjátyhøch nDeedy hixyhádäp. ²⁸⁻³⁰ Mijts, pøn̄ jaduhñ ca'a mee'xtugaamb neby hajxy hijty mguhdujthatiän, høøçh nguhdujt habøjcäc. Hojióothøch nmøød; cábøch nyajcumaya'añ. Mänitäts ja'a hoybä weenbä hajxy mbáadät. Cábøch ja'a jemçhpä mapxypä jaduhñ nbäda'aga'añ.

12

¹ Mänitxøø ja'a Jesús hajxy hänäjty wiädity trigoni'ibyquiujc poo'xxiøøjooty. Yähó'cäp ja'a Jesús jiamiøødhajxy hänäjty. Mänit hajxy tiägøøyy

trigotøjpä. ² Coo ja'a fariseoshajxy jaduhñ yhijsy, mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Huug hiḡ, xiidsä mmägu'ughajpä trigo hajxy wyi'i tiøjy. Cabä cuhdujt jaduhñ myiñ coo hajxy tii ndúunämät ja'a poo'xxiøøjooty.

³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cahnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxiä. Jim jaduhñ myiñ cujaay coo ja'a Davidhajxy yäho'pøjcä. ⁴ Mänit hajxy tiägøøyy Diostøgooty. Mänitä Diostsajcaagy hajxy quiaaayy, ja'a teedyhajxy hänajty tøø quiuyoxó'øyäbä. Cabä cuhdujt hänajty pøn miøødä coo hajxy quiáyät ni ja'a Davidhajxy. Jagooyyä teedy ja'a cuhdujt hajxy hänajty miøødä coo hajxy quiáyät. ⁵ Jaduhñ cujaay myiimbä maa ja'a Moisés miädia'aguiän coo ja'a teedyhajxy tsajtøgootypä quia'a nä'ägädä poo'xy ja'a poo'xxiøøjooty; y cab jaduhñ ñejpiä. ⁶ Y høøch, maas móc-høch ja'a cuhdujt jaduhñ nmøødä quejee ja'a tsajtøjc. ⁷ Caj mijts mwiinjuø'øy waamb ja'a Diosmädia'agy jaduhñ miäna'añ: “Mänáambøch jaduhñ coo hojiot hajxy mmøødhádät; cábøch jaduhñ nmäna'añ coo animal hajxy myóxät ja'a høøchcøxpä.” Coo hajxy jaduhñ mwiinjuø'øwät, cabä jäya'ay hajxy nä'ä nägoodä mwiingapxpédät. ⁸ Høøch ja'a Diosquexypä, nmøødhøch cuhdujt jaduhñ høxtä maa ja'a poo'xxiøøbaadiän.

⁹ Mänitä Jesús jim chohñ. Mänit tiägøøyy tsajtøgooty. ¹⁰ Jiibiä mähdiøjc hänajty tu'ug; cø'ødø'øds hänajty tu'nax. Jiibiä fariseoshajxy hänajty näje'e tiänaabiä. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Nej, hoy jaduhñ coo ja'a pa'amjäya'ay myajmøcpøgät ja'a poo'xxiøøjootiä.

Paadiä fariseoshajxy jaduhñ miänaañ, yhøxtaaby ja'a wiinmahñdy hajxy hñajty nebiä Jesús hajxy yajtsumøjät. Coö ja'a Jesús ja'a pa'amjäya'ay yajmøcpøgät ja'a poo'xxiøjooty, mänitä Jesús hajxy hñajty yajtsuma'añii. ¹¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Hoy pues. Coö pøn mieeg quiuga'awø'øy nøøjutjooty ja'a poo'xxiøjooty, mänit hajxy nøcxy yajpädsømy, túhmäts. ¹² Y maas tsoobaatp ja'a jäya'ay quejee ja'a meeg. Hoy jaduhñ coö jäya'ay mnäxúudsät ja'a poo'xxiøjooty.

¹³ Mänitä Jesús ja'a mähdijc ñämaayy:

—Xajtøw yø'ø mgø'ø.

Mänit xiajtøyy. Mänit miäbaaty nebiä tu'ugpän. ¹⁴ Mänitä fariseoshajxy tiøjpädsømy. Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät.

¹⁵ Coö ja'a Jesús jaduhñ miädoyhajty, mänit jim chohñ. Mänitä jäya'ay may piadu'ubøjcy. Mänitä Jesús ja'a pa'amjäya'ay yajmøcpøjcy nägøxiä. ¹⁶ Mänit jaduhñ miänaañ coö hajxy quia'a nägápxät pøn je'e. ¹⁷ Jaduhñdsä tiøjiajty nebiä Isaías jecy miänaañän, ja'a Diosquexypä. Dios jaduhñ mänaamb:

¹⁸ Høøchä nmoonsä hädaa, ja'açh tøø nwiimbíyyäbä.

Ndsójpjøch jaduhñ. Jootcújc-høch nnijiäwø'øyii yø'øgxpä.

Nbäda'agáambiøch ja'a nhEspíritu maa yø'øjän. Høøch nguhdujt jaduhñ xyajwiingapxø'øwáanäp maa ja'a jäya'ayhajxy nägøxiän.

¹⁹ Caj chiptuna'añ; caj ya'axa'añ caj jioga'añ.

Hahuum jaduhñ wiädita'añ cajptooty.

20-21 Jiootcapxmøcpøgaamby pøn hobiä nejpä
mäbøjp.

Mäbøgäänäxäp ja'a miädia'agy ja'a jäya'ayhajxy
nägøxiä.

Mänit jaduñ tiägø'øwa'añ hoyhanehmä.

²² Mänitä mähdiojc tu'ug yajmejtsä maa
Jesúsän. Wiindsä mähdiojc hänajty, møød hänajty
yhuumä, møød ja'a møjcu'uba'am hänajty miøødä.
Mänitä Jesús jaduñ yajnähwaach, yaghijxø'cy,
yajcapxø'cy. ²³ Mänitä jäya'ayhajxy nägøxiä
yagjuøøyy. Mänit hajxy ñiñämaayä:

—Nej, David yhap yhocäda'a yø'øduñä.

²⁴ Coo ja'a fariseoshajxy jaduñ miädooyy, mänit
hajxy miänaañ:

—Coo yø'ø craa ja'a møjcu'uwiinmahñdy
jaduñ miøødä, paadiä møjcu'uba'am jaduñ
yajnähwa'ačh.

²⁵ Ñajuøöbiä Jesús hänajty nebiä fariseoshajxy
hänajty wyiinmahñdyhaty. Mänit miänaañ:

—Coo ja'a tu'hagajtpä jäya'ayhajxy
ñimiädsibø'øwøøjät, cuhdägóyyäp ja'a quiajpthajxy
jaduñ. Y coo ja'a tu'ugtøgootypä jäya'ayhajxy
ñimiädsibø'øwøøjät, cab hajxy hoy yhijnät
tu'ugtøgooty. ²⁶ Jaanä jaduñduhmä, coo ja'a
møjcu'uhajxy ñimiädsibø'øwøøjät, tægóyyäp ja'a
wyiinmahñdyhajxy jaduñ. ²⁷ Hoorä, mijts
jaduñ mänaamb coočh ja'a møjcu'uba'am
nyajnähwa'ačh ja'a møjcu'uwiinmahñdyhaam.
Coo häxøpy jiaduñä, maa mijts ja'a mjamiøød
ja'a wiinmahñdy hajxy piaady coo ja'a
møjcu'uba'am hajxy yajnähwa'ačh. Hamdsoo
hajxy myajcähxøøgy coo ja'a tøyhajt hajxy mga'a

møødá. ²⁸ Pero høøch, Dioshespírituháamhøch ja'a møjcu'uba'am nyajnáhwa'ačh. Čähxø'p jaduhñ coo tøø yhabaatná coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ.

²⁹ 'Coo ja'a møjcu'u xquia'a yajmäjädá'agät, cabä miäjaa jaduhñ mbøjcät.

³⁰ 'Pøñhøch jaduhñ xquia'a møødpädø'p, høøch nmädsip je'e. Y pøñhøch jaduhñ xquia'a møødtuumb, xmiähanhájpøch je'e.

³¹⁻³² 'Je'eguiøxpøch mijts jaduhñ nnäma'ay, coo pøn jaduhñ tiu'udägóyyät, hoy jaduhñ ñähwá'adsät, høyhøch jaduhñ xjia nänømy, høøch ja'a Diosquexypä. Pero coo pøn jaduhñ ñänómät ja'a Dioshespíritu, cab jaduhñ mänaa ñähwa'adsa'añ.

³³ 'Mhøxcábäp hajxy jaduhñ pøn ja'a howyiinmahñdy møød; je'eds hoy wädijp. Pøn ja'a howyiinmahñdy ca'a møød, cab hoy wiädity.

³⁴ Jaduhñ mäwínäts mijts hajxy mjatcø'øy nebiä tsahñdiän. Paadiä hoybä hajxy mga'a mädia'aga'añ, coo ja'a haxøøgwiinmahñdy hajxy mmøødä. Haagä mgopcooty ja'a mmädia'agyhajxy jaduhñ chohnda'agy.

³⁵ Jaaya'ay hojiäya'aybä, hoy jaduhñ quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a howyiinmahñdy miøødä quiopcooty. Pero jaaya'ay ca'a hoybä, haxøøg jaduhñ quiapxy miädia'agy je'eguiøxpä coo ja'a haxøøgwiinmahñdy miøødä quiopcooty.

³⁶ Čaach mijts nnäma'ay, coo jaduhñ yhabáadät coo ja'a Dios hänäjty yajnáhdija'añ, mänitä Dios hajxy xmiäyajtøwa'añ waambaty hajxy hänäjty tøø mgapxtägoy, hoy hajxy jaduhñ tøø mja nää wiingapxnaxy. ³⁷ Pø haxøøg hajxy hänäjty tøø

mmädia'agy, mänit Dios hajxy xpiäda'aga'añ haxøøgtuum. Pø hoy hajxy hänajty tøø mmädia'agy, mänitä Dios hajxy xpiäda'aga'añ hodium.

³⁸ Mänitä Jesús ñämaayyá ja'a fariseoshajxy näje'e møødä ley-yajñähixøøbiähajxy:

—Wiindsón, højts ja'a hijxtahnd huuc yaghíjác ja'a hoy-yagjuóññäbä.

³⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøg hajxy jiatcø'ø; cabä Dios hajxy chocy. Ja'a hijxtahnd hajxy mja wi'i yhixaamby. Jagooyyá hajxy jaduhñ mhixa'añ nebiä hijxtahnd jecy quiähxø'quiän ja'a Jonáscøxpä, ja'a Dios jecy quiéjxäbä. ⁴⁰ Ja'a ballenajoodooty ja'a Jonás yhiyty tægøøgxøø tægøøgtsuhm. Jadúhñäts høøch nhidaambä naaxjutjooty tægøøgxøø tægøøgtsuhm, høøch ja'a Diosquexypä. ⁴¹ Coö ja'a Jonás jaduhñ piädsøømy ballenajoodooty, mänitä Diosmädia'agy hoy yajwa'xy maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Nínive. Coö hajxy jim miädooyy, mänit hajxy miäböjcy. Mänitä yhaxøøgwiinmahñdy hajxy ñajtshixøøyy. Y cabä Jonás møjtuung hijty jaduhñ jiaty møødä. Maas møjtuunghøch nmøødä høøch. Pero cábøch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä. Coö jaduhñ yhabáadät coö hajxy hänajty yajñähdi ja'añii, mänit hajxy ñäma'awa'añii coö hajxy jaduhñ piäda'agøøjät haxøøgtuum. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy jaduhñ mäna'anaamb, ja'a hajxy hijty jegyhajty tsänaabiä Nínive. ⁴² Jaduhñdsä to'oxiøjc miäna'anaambä, ja'a jecy gobiernähájtäbä jäguemnaax ja'a jøømbojmanajpä. Mänitä Salomón hoy miämädoowhity, je'eguiøxpä

coo ja'a Salomón hānajty jiaanč tehṁ quiuhwijjiä. Y cabä Salomón ja'a mōjtuung hijty jiaty mōödä. Maas mōjtúunghöch nmōödä hōöch. Pero cáböch nmädia'agy hajxy xmiädowaanä, ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä.

⁴³⁻⁴⁵ 'Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøgwiinmahñdy hajxy miøød. Y cooch nmädia'agy hajxy xquia'a mäbōjcät, maas haxøøg hajxy jaduhñ jiadät. Jaduhñ mäwínäts hajxy jiadät nebiä jäya'ay mōjcu'umøødpän. Coo ja'a mōjcu'u jiiḃy piädsómät maa jaaya'ay quiopcän, mänitā poo'xtaact nōcxy jäguemduum yhōxta'ay maa ja'a tōødsnähgapän. Coo ja'a poo'xtaact jim quia'a páadät, mänit miäna'ana'añ: “Mejor nnä'ägä nōcxtägáchhöch maačh nhuuc tsohmän.” Coo jaduhñ wyiimbídät, mänitā jäya'ay quiopc jaduhñ piäatät nebiä yajwa'adstōjcän, ja'a yajxón tøø pie'edyijäbä. Mänitā jiamiøød nōcxy juxtujc jiaac woy, ja'a maas haxøøgpä. Mänit hajxy nägøxiä tiägø'øy maa jaaya'ay quiopcootiän. Y maas haxøøg jaaya'ay jaduhñ jiada'añ quejee hijty yhity.

⁴⁶ Jimnä ja'a Jesús ja'a cu'ug hānajty miøødmädia'agyñä, mänitā tiajhajxy miejch mōödä piuhya'ayhajxy. Jim hajxy miähmøøyy tōba'am. Ja'a Jesús hajxy hānajty miøødmädia'agaamby. ⁴⁷ Mänitā Jesús hoy ñäma'ayii:

—Xiidsä mdaj xmiøødmädia'aga'añ tōba'am mōödä mbuhya'ayhajxy.

⁴⁸ Mänitā Jesús yhadsooyy:

—Pōñhöch ndajhajpy; pōñhöch nbuhya'ayhajpy.

49 Mänitä jiamiøød ñädsiiwøøyy. Mänit miänaañ:

—Høøch ndaj yø'ø; høøch nbuhya'ay yø'ø.

50 Póñhøch ja'a nDeedy miädia'agy xquiudiúunäp ja'a tsajpootypä, jaduhñ mäwínäts hajxy je'e nébiøch nbuhya'ayän, nébiøch nbuhdo'oxiän, nébiøch ndajjän.

13

1 Mänitxøø ja'a Jesús jim chohñ tøgooty. Mänit jim miejch mejypia'a. Hoy jim yhäñaaguiäda'agy.

2 Mänitä jäya'ay may miejch maa ja'a Jesús hänäjtiän. Mänitä Jesús tiägøøyy barcojooty. Hoy jii by yhäxta'agy. Cøjxä jäya'ayhajxy jim miähmø'øy pu'uwiing. 3 Mänitä Jesús tiägøøyy yajñähixøøbiä madiu'u. Mäbaadyhaam jaduhñ yajñähixøøyy. Mänit miänaañ:

—Mänitä jäya'ay tu'ug tiu'ubøjcy niippä. 4-8 Coø ja'a tøømd tiägøøyy wøjpä, näje'e ja'a tøømd quiahy tu'haam, näje'e quiahy tsaanähgøxp, näje'e quiahy haptiooty, näje'e quiahy maa ja'a hoñaaxän. Ja'a jim cáhwäbä tu'haam, yajpädø'c ja'a muuxy hajxy je'e. Ja'a jim cáhwäbä tsaanähgøxp, paquiä jaduhñ jia mujxy, je'eguiøxpä coø ja'a naax quia'a jaty cøøcä. Coø quiøxxøøjøøyy, mänitä tiøøch, coø ja'a tyicts hänäjty quia'a møødä. Ja'a cáhwäbä haptiooty, ja mujx jaduhñ. Ja yee'c jaduhñ, pero cabä ñä'ä tøømbejty. Hix, ja'a hapy je'e xaañ. Y ja'a cáhwäbä maa ja'a hoñaaxän, may jaduhñ tiøømhajty, näje'e mägo'xhaam, näje'e tägøøghii'xhaam, näje'e hii'xmajc-haam. 9 Pøñ jaduhñ wiinjuøøby, weençh hädaa nmädia'agy xmiäbøjcä.

10 Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a jiamiøødhajxy. Mänit miäyajtøøwä:

—Tii ja'a cu'ug coo myajnähiø'øy yajmäbaadyhaam.

11 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøø mijts ja'a Dios xyajwiinjuø'øy nebiaty yhane'emy. Cab hijty yajwiinjuø'øy. Y yø'ø cu'ughajxy, cab hajxy hoy wyiinjuø'øwa'añ.

12 Pøñ madiu'u jaduñ møød, maas may jaduñ mio'owa'añii. Pero pøñ weeñtiä møød, pøgáanäxäp je'e mäduhñtiä jim miøødä.

13 Páadyhøch jaduñ nmädia'agy yajmäbaadyhaam. Jia wi'i yhee'py hajxy, cab hajxy tii yhixy. Jia wi'i miämädoowhijpy hajxy, cab hajxy wyiinjuø'øy, neby hajxy tii quia'a mädoybän.

14 'Tøjiajp jaduñ yø'øya'aguioøxphajxy nebiä Isaías jecy miänaañän, ja'a hijty jegyhajty wädiypä Diosquexy:

Mmädoowaamby hajxy jaduñ, cab hajxy mwiinjuø'øwa'añ;

Mheebaamby hajxy, cab hajxy mhixa'añ.

15 Tøø hädaa jäya'ayhajxy quiuhxexy;

nebiä cuhnatpän, nebiä wiimbi'idspän hajxy jaduñ ñibiäda'agyii neby hajxy jaduñ quia'a wiinjuø'øwät,

nébiøch nmädia'agy hajxy xquia'a mábøjcät.

Cooch nmädia'agy hajxy xmiäbøjcät,

mänitøch hajxy jaduñ nyajnähwá'adsät.

16 'Jootcujc jaduñ mhity je'eguiøxpä coo hajxy jaduñ mhixy, coo hajxy jaduñ mmädoy. 17 Tøyhájthøch mijts nnäma'ay, may ja'a Diosquexypähajxy, may ja'a hojiäya'aybähajxy

jia hixaañ nej mijts cham mhixiän. Jia mädownaan hajxy nej mijts cham mmädoyyän.

¹⁸ 'Huuc mädown hajxy waamb ja'a niippä cwieento miädia'agytiägø'øy. ¹⁹ Näje'e ja'a jäya'ayhajxy, coo ja'a Diosmädia'agy hajxy miädox nebiä Dios yhane'emiän, cab hajxy wyiinjuø'øy. Mänitä Diosmädia'agy hajxy piøjcäxä ja'a møjcu'ugong. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän tu'haam. ²⁰⁻²¹ Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hamuumdu'joot yhuuc ja mäbøcy. Pero coo hajxy chaaçhtiuñii ja'a Diosmädia'agyquiøxpä, mänit hajxy piädsøømnä. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän tsaanähgøxp. Paquiä jaduhñ tiø'øch je'eguiøxpä coo ja'a tyicts quia'a hity. ²² Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy yhuuc ja mädox. Pero jiaançh tehñ jiahmiejchp hajxy jaduhñ hädaa yaabä naaxwiimbä. Jiaançh tehñ yhadsojpy ja'a xädø'øñ hajxy, paadiä Diosmädia'agy hajxy hoy quia'a panøcxa'añ. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän haptiooty. ²³ Näje'e ja'a Diosmädia'agy hajxy hoy wyiinjuø'øy. Hoy hajxy jaduhñ pianøcxy hamuumdu'joot. Jaduhñ mäwíinäts hajxy je'e nebiä tøømd quiahyyän hoñaaxooty.

²⁴ Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúhñhøch nyajmäbaada'añ nebiä tu'jäya'ay hodiøømd tøø wiøjjiäbän maa ja'a ñaaxän. ²⁵ Mänitcoods hajxy quiøxy maaho'cy. Mänitä miädsip ja'a cizañatøømd hoy wiøjy maa ja'a trigotøømd

hänajty tøø wiøjjiän. ²⁶ Tu'cuhdujt ja'a trigo miujxy møødä cizaña. Coø ja'a trigo xiäbaajøøyy, mänitä cizaña quiähxø'pä. ²⁷ Mänitä jäya'ay hoy ñäma'ayíijäm ja'a mioonsähajxy: “Wiindsøn, hodiøømd miich mwøj, túhmäts. Pämaadä yø'ø cizañahujts tøø chooñ.” ²⁸ Mänitä wyiindsøn miänaañ: “Nmädsiphøchäda'a jaduhñ tøø jiatcø'øy.” Mänitä mioonsä miänaañ: “Nej, nõcxäp højts yø'ø cizañahujts nwixiä.” ²⁹ Mänitä wyiindsøn miänaañ: “Caj, cab hajxy mwíxät coø ja'a trigo jaduhñ ñä'a mäbädø'øgø'øwät. ³⁰ Ween yhity; ween tu'cuhdujt yeegy. Coø ja'a trigopux jaduhñ yhabáadät, mänitøch nmoonsä nguexa'añ, weenä cizañahujts hajxy jayøjp quiøxy yajpädø'øgy. Ween hajxy quiøxy haxoch. Mänít hajxy jaduhñ ñó'ogät. Mänitä trigo hajxy ñähmädsät. Mänit hajxy piädá'agät tsehxijøoty.”

³¹ Mänitä Jesús tiägøøguiumbä mädiaacpä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúhñhøch nya-jmäbaada'añ nebiä mostazapajcän. Jim tu'jäya'ay tøø ñi'iby maa ja'a ñaaxän. ³² Tøyhajt jaduhñ coø ja'a mostazapajc jiaançh tehñ chayyá. Pero coø yeegy, cruty jaduhñ jiaty nebiä quepychaajän. Mädøyyä ja'a muuxyhajxy nõcxy jim mia'ay yhaa-jjøoty.

³³ Mänitä Jesús miänáangumbä yajmäbaadyhaam:

—Coo ja'a Dios yhane'emy, jadúhñhøch nya-jmäbaada'añ nebiä to'oxiøjc ja'a tsajcaagychooy yajmädijø'øyäbän harinajjøoty tägøøgquipxøhñdy. Mänit jaduhñ cøxiä yajmäyäbicø'øy.

³⁴ Jaduhnä Jesús ja'a cu'ug yajnáhixøøyy haagä yajmäbaadyhaam. ³⁵ Jaduhn̄ds tiøjiajty nebiä Diosquexypä jecy quiujahyyän:

Mäbaadyháamhøch nmädia'aga'añ.

Nyajcähxø'ogáambiøch mädyiijaty hānajty
yu'uçhtium hijp mänaa hädaa yaabä
naaxwiin yhawijy tiøø'xta'aguiän;

cahnä quiähxø'øgyñä.

³⁶ Mänitä Jesús ja'a cu'ughajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiøjtägøøyy. Mänit ja'a jiamiøødhajxy miejch. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Højts capxwíjjäc ja'a cizañahujtsçøxpä.

³⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Høøch ja'a Diosquexypä, jaduhn̄ mäwíinhøch høøch nebiä jaaya'ay hodiøømd tøø wiøjjiäbän.

³⁸ Y hädaa yaabä naaxwiin, jaduhn̄ mäwínäts hädaa nebiä naaxän maa ja'a hodiøømd wiøjjiän. Jaaya'ayhajxy hanéhmäbä ja'a Diósäm, jaduhn̄ mäwínäts hajxy je'e nebiä hodiøømdän. Jaaya'ayhajxy hanéhmäbä ja'a møjcu'ugong, jaduhn̄ mäwínäts hajxy je'ebä nebiä cizañahujtsän.

³⁹ Y ja'a møjcu'ugong, jaduhn̄ mäwínäts je'e nebiä jaaya'ay ja'a cizañahujts tøø wiøjjiäbän. Coö ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ, jaduhn̄ mäwínäts je'e nebiä trigo hajxy yajpädø'quiän møødä cizañahujts. Y ja'a Dios ja'a mioonsähajxy tsajpootypä, jaduhn̄ mäwínäts hajxy je'e nebiä jaaya'ay ja'a trigo hajxy yajpädø'quiän.

⁴⁰ Coö ja'a naaxwiimbä jaduhn̄ wyiimbida'añ, jaduhn̄ mäwínäts je'e nebiä cizañahujts hajxy ño'quiän.

⁴¹ Mänitøch nmoonsä nhane'ema'añ coö hajxy ween nøcxy

yajpädsømy pønjaty ja'a haxøøgwiinmahñdy møød, møødä pønjaty jaduñ ja wi'i yhadugaamb ja'a Diosmädia'agy. Jim hajxy yajpädsøma'añii maach hänajty nhane'ema'añän, høøch ja'a Diosquexypä. ⁴² Mänit hajxy hänajty quiujuipø'øwa'añii jøønjooty. Jiiby hajxy jio'øwa'añ xiuudsa'añ. ⁴³ Ja'a hajxy jaduñ howiädijpä, jaanč tehñ miøj jaanč tehñ jiaanč hajxy yhida'añ maa ja'a Tieedyhajxy yhane'ema'añän. Pø jii mmädohndhajxy, mmädówäp hajxy jaduñ.

⁴⁴ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduñ mäwínäts je'e nebiä jäya'ay maxiädø'øñ tiajø'øyabän naaxpa'c. Coo pøn piädät, mänitä tiajøødiägatsa'añ. Xoonä'agaamb jaduñ. Mänit nøcxy tioogy tijaty jim miøød. Mänitä naax nøcxy jiuy maa ja'a maxiädø'øñ tøø piaadiän.

⁴⁵ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduñ mäwínäts je'e nebiä perlatsaahajuubiän, ja'a jaanč tehñ yajxonbä. Ja'a perlatsaa, pic je'e møød pioobä. ⁴⁶ Coo jaduñ tu'ug piädät jaanč tehñ chowbä, mänit nøcxy tioogy tijaty jim miøød. Mänitä perlatsaa nøcxy jiuy.

⁴⁷ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa yajcähxø'øga'añ, jaduñ mäwínäts je'e nebiä hacxjohñd hajxy piädá'aguiabän mejjiooty coo hacx hajxy hänajty jiooma'añ madiu'u. ⁴⁸ Coo ja'a hacxjohñd jaduñ yhúdsät, mänit hajxy yhøxwohmbädsømy. Mänitä hacx hajxy wyiimbiy ja'a hojiatypä. Mänit hajxy piäda'agy cachjooty. Mänitä ca'a hojiatypä hajxy ñøøga'adsø'øy. ⁴⁹ Jaduñ mäwínäts jiada'añ coo ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ. Mänitä Dios ja'a mioonsähajxy wyiimbiwa'añ ja'a hojiäya'aybä.

⁵⁰ Pøñ ca'a hojiäya'ay, je'e hajxy cujuipø'øwáanäp jøønjooty. Jiiby hajxy jiø'øwa'añ xiuudsa'añ.

⁵¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, mwiinjuøøby hajxy jaduhnä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Wiindsøñ, nwiinjuøøby højts jaduhñ.

⁵² Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Coo ja'a ley-yajnahixøøbiähajxy tiägó'øwät habøjpä nebiä Dios yhane'emiän, mejtstu'u ja'a mädia'agy jaduhñ jiada'añ møødä jecypiä møødä jem_ybiä. Jaduhñ mäwínäts je'e nebiä cudøjc madiu'u miøødhátiäbän, møødä jem_ybiä møødä jecypiä.

⁵³ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiaacpädøøyy, mänit jim chohñ. ⁵⁴ Mänit miejch maa ja'a yhamdsoo cajptän. Mänit tiägøøyy yajnahixøøbiä tsajtøgooty. Mänitä jäya'ayhajxy jiaanç tehñ yagjuøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Maa yø'ø wiinmahñdiäda'a tøø yhabøcy. Nebiä hoy-yagjuøøñäjatypä jaduhñ yajcähxø'øgy. ⁵⁵ José yhuung yø'ø, yø'ø tsejtspä pujxpä. María ja'a tiaj xiøhaty. Jue'e piuhya'ayhajxy xiøhaty, Jacobo, José, Simón, møødä Judas. ⁵⁶ Yaa hajxy chäna'ay maa højts ngajptän møødä piuhdo'oxyhajxy. Pämaadä yø'ø wiinmahñdy yø'øduhmbä tøø yajtsooñ.

⁵⁷ Mänitä Jesús miädia'agy quia'a mábøjcäxa. Mänitä Jesús miänaañ:

—Homiaajä ja'a Diosquexy wiädity, cumáayyap jaduhñ. Pero cab jim quiumayii maa yhamdsoo naax maa yhamdsoo tøjcän.

⁵⁸ Cabä Jesús ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä jim̄ jiaty yajcähxø'cy, je'eguiøxpä coo ja'a miädia'agy hänajty quia'a mäsöjçäxä.

14

¹ Mänitä Herodes miädoyhajty coo ja'a Jesús hänajty jim̄ wiädity. Ja'a Herodes, jim̄ hänajty je'e guiobernadorhaty Galileanaaxooty. ² Mänitä Herodes ja'a mioonsä ñämaayy:

—Juan mäyajnäbejpäda'a je'e. Tøøda'a jiuypioçy. Paadiä møcmäjaa jiaançh teh̄m̄ miøødä.

³⁻⁴ Tøø ja'a Herodes ja'a Juan hänajty yajtsumyii. Tøø ja'a Juan hänajty quio'øxochii cadenahaam. Paadiä Juan jaduh̄n̄ chuumä coo ja'a Herodes hänajty tøø ñäma'ay coo jaduh̄n̄ quia'a hoyyä coo ja'a Herodes ja'a piuhya'ay tio'oxioçc miøødtsänäayyät. Jue'e ja'a Herodes piuhya'ay hänajty xiøhaty, Felipe. Jue'e ja'a Felipe tio'oxioçc hänajty xiøhaty, Herodías. ⁵ Jaduh̄nä Herodes hänajty tiajy miäy coo ja'a Juan hänajty yagho'oga'añ. Pero jaançh teh̄m̄ chähgøøby ja'a Herodes hänajty. Ja'a cu'ug hänajty chähgøøby je'eguiøxpä coo ja'a cu'ughajxy hänajty miäna'añ coogä Juan ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xy.

⁶ Mänitä Herodes jiumøjt jaduh̄n̄ piejtä. Jimä Herodes hänajty yhäña'ay møødä pawoy pawichpähajxy. Mänit hajxy tiägøøyy wiinhéjtsäbä. Ja'a Herodías yhuung jaduh̄n̄ tägøøyy hejtspä. Mänitä Herodes xioondaacy nägø'ø nädecypiä. ⁷ Mänitä Herodes ja'a quixy yajwiinwaanøøyy:

—Hotyijä miich xmiäyujwá'anät, nmó'owäbøch miich jaduh̄n̄.

⁸ Mänitä quixy ja'a tiaj hoy yhawaanä. Mänitä tiaj jaduñ miänaañ coo ja'a Juan mäyajnäbejpä quiopc jaduñ miäyujwá'anät. Mänitä quixy ja'a Herodes hoy ñäma'ay:

—Høøhä Juan mäyajnäbejpä quiopc móoyyác texyjooty.

⁹⁻¹⁰ Mänitä Herodes jiootmadiägøøyy nägø'ø nädecypiä. Pero tøø hänajty miäna'añ jäya'awyiinduum coog hänajty yega'añ hotyijatiä. Mänit yhanehmy coo ja'a Juan quiopc yhøxpúxäxät jiiby pujxtøgooty. ¹¹ Mänitä Juan quiopc yajnøcxäxä texyjooty maa ja'a Herodeshajxiän. Mänitä quixy miooyyä. Mänitä quixy ja'a tiaj hoy mio'oy.

¹² Mänitä Juan ñäxäwa'ay yo'tuc hoy quióøyyäxä; ja'a Juan miägu'ughajpähajxy jaduñ hoy quiø'øy. Mänitä Juan hajxy hoy yajnaaxtägø'øy. Mänitä Jesús hajxy hoy yhawaanä cooc ja'a Juan hänajty tøø yagho'ogyii.

¹³ Coo ja'a Jesús jaduñ miädoyhajty cooc ja'a Juan tøø yagho'ogyii, mänit jim chohñ barcojooty nidiuhm. Mänit ñøcxy hanidiuhmduum. Mänitä cu'ughajxy miädoyhajty cooc ja'a Jesús hänajty jim tøø chooñ. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy ca-jpooty. Tecy-yo'oy hajxy pianøcxy. Jayøjp hajxy jim miejch maa ja'a Jesús hänajty ñøcxiän. Mänitä Jesús piamejch høxhaam. ¹⁴ Coo ja'a Jesús piädsøømy barcojooty, mänitä majiäya'ay yhijxy. Mänit ñäxuu'ch. Mänitä pa'amjäya'ay yajmøcpøjcy. ¹⁵ Mänittsuo ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy piamejch. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Tøø chuujø'øy y cabä tøjc yaa. Quejxwiimbit yø'ø jäya'ayhajxy; weenä caagy hajxy nøcxy jiuu cajptooty.

¹⁶ Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj, ween hajxy yhity. Mijts jadhñ ween myajcáyät.

¹⁷ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Cab højts tii nmøødä. Jagooyyä højts ja'a tsaj-caagy mägooxyä nmøødä chaadsä hacx metscä.

¹⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mäminxä yø'ø.

¹⁹ Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy coo hajxy ween yhøxta'agy møøwyiing. Mänitä tsajcaagy quiøøchooyy møødä hacx. Mänit yuughee'py cøxp. Mänit miänaañ:

—Dioscujú'uyäp.

Mänitä Jesús ja'a tsajcaagy yhaguidøoyy. Mänitä miägu'ughajpähajxy miooyy. Mänit hajxy hoy ya-jwa'xy majiäya'ayhagujc. ²⁰ Nägøxiä hajxy jadhñ quiaayy cu'uxiä. Mänitä Jesús miägu'ughajpä tsajcaagyhaguijc hajxy yajpädø'cy majmejtscach. ²¹ Nämägøoxmil hajxy quiaayy haagä ya'adiøjc. Hawiingä to'oxiøjc-hajxy møødä pigäna'c-hajxy.

²² Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ñämaayy coo hajxy ween tiägø'øy barcojooty, coo hajxy ween ñøønajxø'øgy. Mänitä Jesús ja'a majiäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. ²³ Mänitä Jesús ñøcxy nidiuhñ tunñähgøxp Diospa'yaaxpä. Coo quioodsøoyy, jimnä Jesús hänajty nidiuhñ tunñähgøxp. ²⁴ Ja'a Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy, mejyquiujc hajxy hänajty tøø miech barcojooty. Møc hajxy hänajty jiojcubojø'øy; paadiä nøø hänajty miøjjädseembejty

barcomøjc. ²⁵ Coodsnä Jesús tiu'ubøjcy tecy-yo'oy. Mejywyiing jaduhñ yohy. Mänit miehch maa ja'a miägu'ughajpähajxiän. ²⁶ Coo ja'a Jesús hajxy yhi-jxy coo hänajty yo'oy mejywyiing, mänit hajxy chähgøøbiøjcy. Mänit hajxy chähgø'øyaaxy:

—Haañämäda'a yø'ø.

²⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Høøch ja'a Jesús.

²⁸ Mänitä Pedro miänaañ:

—Wiindsøn, pø miich ja'a Jesús, høøch huuc hanéhmac cooch jim mnøcxät yo'oy maa miichän.

²⁹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Minxä.

Mänitä Pedro piädsøømy barcojooty. Mänit tiägøøyy yohbiä mejywyiing. Jim hänajty ñøcxa'añ maa ja'a Jesúsän. ³⁰ Coo jiäwøøyy coo møc pi-ojy, mänit chähgøøbiøjcy. Mänit tiägøøyy quiimbä. Mänit yaaxy:

—Wiindsøn, høøch yajpädsøømac.

³¹ Mänitä ja'a Jesús ja'a Pedro quiø'ø miajtsä. Mänit miänaañ:

—Caj miich mhuuc mäbøjpä. Tiich nmädia'agy coo xquia'a mäbøjcä.

³² Coo ja'a Jesús tiägøøyy barcojooty møødä Pedro, mänitä poj yuungøøyy. ³³ Mänitä Jesús hajxy wyiinjiicädaacy. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Tøyhajt miich mDioshuungä.

³⁴ Mänit hajxy miehch mejyhawiimb maa hänajty xiøhatiän Genesaret. ³⁵ Coo ja'a Jesús yhøxcajpä ja'a jäya'ayhajxy jimä, mänitä mädia'agy tiägøøyy wädijpä coo ja'a Jesús jim tøø miech Genesaret. Mänitä pa'amjäya'ayhajxy may yajmejtsä maa ja'a Jesúsän. ³⁶ Mänitä Jesús hajxy miänuu'xtaacy coo

ja'a wyitpa'a hajxy ween ñähdoonä. Coö hajxy jaduhñ ñähdoonñ, mänit hajxy miöcpøjcy.

15

¹ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e mөөdä ley-yajñähixөөbiähajxy näje'e. Jerusalén hajxy hänajty choonñ. Mänitä Jesús hajxy miäyajtөөyy:

² —Yө'ө mmägu'ughajpähajxy, tii ja'a cuhdujt hajxy coö quia'a cudiuñ nebiä jecyjiäya'ayhajxy xyajmämähmөөyyäm. Ja'a jecyjiäya'ayhajxy, cө'өbujp hajxy hijty coö hajxy hänajty quiaya'añ. Jaduhñ hajxy hijty quiuhdujthaty. Pero yө'ө mmägu'ughajpähajxy, cab hajxy jaduhñ quiuhdujthaty.

³ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Pero mijts, cabä Dios miädia'agy hajxy myajtuunä. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy myajtuumby. ⁴ Ja'a Dios jaduhñ mänaañ coö ja'a ndajndeedy hajxy nwiingudsähgөөyyämät. Jaduhñ miänaambä, coö pөñ ja'a tiaj ja'a tieedy haxөөg ñänómät, tsipcөxp jaduhñ yho'oga'añ. ⁵⁻⁶ Pero wiing mijts mmänaambä. Mijts jaduhñ mänaamb coö jaduhñ yhooyä coö ja'a mdaj ja'a mdeedy jaduhñ mnämä'awät: “Cábөchä xädө'oon nmөөdä coöch mijts nbuhbédät. Tөөchä Dios ngөxy mo'oy mäduhñtiä mijts hijty nmo'owa'añ.” Coö hajxy jaduhñ mmäna'añ, cabä Diosmädia'agy hajxy hänajty myajtuñ. Ja'a mhamdsoo cuhdujt hajxy hänajty myajtuumby. ⁷ Jaduhñ mäwínäts mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän. Pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Mijtscөxpä ja'a Isaías Diosquexypä jecy miänaañ:

8 Nä'a mänaamb hajxy jaduhñ cooc tyijy hajxy xwyiingudsähgø'øy hamuumdu'joot.

9 Xiøøbä hajxy jaduhñ ñä'a mäna'añ;
cábøch nmädia'agy hajxy xñä'a panøcxä.
Yhamdsoo wiinmahñdy hajxy yajwiinhixøøby,
nømä Dios miäna'añ.

10 Mänitä Jesús jäya'ay may miøjyaaxy. Mänit miänaañ:

—Huuc mädown hajxy, huuc wiinjuø'øw hajxy.

11 Mädyijaty tägøøby mhaawjooty, cab jaduhñ xyajtägóyyät. Je'eduhñ xyajtägóyyäp mädyijaty pädsøømb mhaawjooty.

12 Mänitä Jesús ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Cabä fariseoshajxy yhojiäwø'øy coo jaduhñ tøø mmäna'añ.

13 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Mädyijátyhøch nDeedy tsajpootypä tøø quia'a päda'agy, cab jaduhñ yhojø'øwa'añ. 14 Weends yø'ø fariseoshajxy yhity. Jaduhñds hajxy wiädity nebiä haagä wiindspän coo hajxy ñibiawoyii. Nämetsc hajxy nøcxy wiocca'ay.

15 Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Cab højts ndu'jootwiinjuø'øy. Højts capxwíjjäc.

16 Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, ni mijts tii mga'a wiinjuø'øyñä.

17 Jaduhñds je'e, mädyijaty tägøøby mhaawjooty, jii by jaduhñ yhäda'agy mjoodooty. Mänitä jaduhñ piädsøømdägach. 18 Pero mädyijaty jaduhñ pädsøømb mhaawjooty, jii by jaduhñ chohñda'agy mgopcooty. Je'eduhñ xyajtägóyyäp.

19 Haagä jii biä haxøøgwiiinmahñdy chohñda'agy

mgopcooty hoñä'ä mädyiibä. Je'eduhñ xøhajt ja'a haxøøgwiinmahñdy, ja'a jäya'ay-yagho'ogyiibä, møødä meečiibä, møød coo wiingjäya'ay tio'oxiøjc mmøødtsänäayyät, møød coo mhøhñdá'agät, møød coo häna'c haxøøg mnänómät. ²⁰ Je'eds jaduhñ xyajtägóyyäp. Pero coo mgáyät jaguiø'øbuju, cab jaduhñ ñejpiä; cab jaduhñ xyajtägóyyät.

²¹ Mänitä Jesús jim chohñnä. Mänit ñøcxnä Canaán maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Tiro møødä Sidón. ²² Mänitä Jesús tadjäya'ay tu'ug ñämejtsä. Jim hänajty chäna'ay Canaán. Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Wiindsøn, miich ja'a David hijty mhaphajpy mdeedyhajpy. Høøch näxúu'tsäc. Tøøch ndo'oxyhuung miačhii ja'a møjcu'u. Hanaxiä jaduhñ chaächtiuñii —nøm je'e yaaxy.

²³ Cabä Jesús yhadsooyy. Mänitä ñämaayyä ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Huuc quejxwiimbit yø'ø tadjäya'ay. Tsaächyáaxäp jaduhñ xpiawädíjtäm.

²⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Yáayyøchä Dios tøø xquiexy maa hädaa judíoshajxiän. Cábøch wiingtuum tøø xquiexy.

²⁵ Mänitä tadjäya'ay ja'a Jesús wyiinjiicädaacy. Mänit ñämaayy:

—Wiindsøn, tunä mayhajt. Høøch puhbéjtäc.

²⁶ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduhñ yhoyyä coöchä huc tsajcaagy nmó'owät mädyii ja'a pigäna'c-hajxy quiayaamby.

Ja'a judíos Jesús yajmäbaat nebiä pigäna'cän. Ja'a ca'a judíoshajxy, je'eduhñ yajmäbaat nebiä hucän. ²⁷ Mänitä tajjäya'ay miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ. Pero quiaaby ja'a huc ja'a tsaj-caagyhawaagy coo jim quia'ay maa ja'a wyiindsón ja'a mieexän.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhájthøch miich nmädia'agy xmiäbøjcä. Weenä mhuung miøcpøcy.

Mänitiä ja'a yhuung jiaančh møcpøjcy.

²⁹ Mänitä Jesús jim chohñnä. Mänit ñøcxnä maa ja'a mejypia'ajän, ja'a xøhajpä Galilea. Mänit hoy piety tunñähgøxp. Mänit yhöxtaacy. ³⁰ Mänitä jäya'ay may miejch maa ja'a Jesúsän, møødä pa'amjäya'ay, møødä cø'ømucypiä tecymiucypiä, møødä wiindspä, møødä huumbä. Mänitä Jesús yajmäbaadøyy. ³¹ Mänitä jäya'ayhajxy yagjuøyy coo hajxy jaduhñ yhjxy coo ja'a huumbähajxy tøø quiapxø'øgy, coo ja'a cø'ømucypiähajxy tøø yhöyø'øy, coo ja'a tecymiucypiähajxy tøø yo'oyø'øgy, coo ja'a wiindspähajxy tøø yhjxø'øgy. Mänit hajxy miänaañ coogä Dios miøjjä jiaančhä.

³² Mänitä Jesús miøjyaaxy ja'a miägu'ughajpä. Mänit miänaañ:

—Nnäxúu'chpøch yø'øya'ayhajxy. Tägøøgxøøjøch hajxy tøø xpiawädity, y cabä caayyøøc hajxy miøødä. Cábøch hajxy nguejwiimbida'añ jaguiay maa tiøjcän coo hajxy maa tiu'ugädawät.

³³ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpähajxy miänaañ:

—Pero maadsä cay hajxy jaduhñ nnä'ä páatämät maa yø'øya'aguiøxphajxiän. Pactu-umäda'a yaa.

³⁴ Mänitä Jesús miäyajtøøyy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Naag tsajcaagy hajxy jii mmøødä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Juxtujc, chaadsä hacxhuung mejtstägøøg.

³⁵ Mänitä Jesús miänaañ coo ja'a jäya'ayhajxy yhøxtá'agät naaxwiin. ³⁶ Mänitä tsajcaagy quioondsooyy møødä hacxhuung. Mänitä Dios ñämaayy:

—Dioscujú'uyäp.

Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä ja'a tsajcaagy hajxy yajnäguidøøyy møødä hacxhuung. Mänit hajxy yajwa'xtägajch maa ja'a jäya'ayhajxiän.

³⁷ Mänit hajxy quiaayy cu'uxiä nägøxiä. Mänitä Jesús miägu'ughajpä ja'a tsajcaagyhaguijc hajxy yajpäð'cy juxtujcach. ³⁸ Nämädaaxmil ja'a ya'adiøjc-hajxy quiaayy.

Pagaayy ja'a to'oxiøjc-hajxypä møødä pigäna'c-hajxy. Pero cab jaduhñ yajnajuø'øy nanaagä hajxy hänajty je'ebä. ³⁹ Mänitä Jesús ja'a jäya'ayhajxy quiejxwiimbijty. Mänit tiägøøyy barcojooty. Mänit ñøcxy Magadánnaaxooty.

16

¹ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'e møødä saduceoshajxy. Mänitä Jesús ñämaayyä coo hijxtahñd ween yajcähxø'øgy jim tsajpootyp. Paady hajxy jaduhñ miänaañ coo ja'a Jesús hajxy hänajty jia wi'i jiojcapxø'øwa'añ. ² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Coo hānajt̃y chuujø'ø̃y, mānit hajxy nax̃y mmāna'añ: “Wa'ads ja'a tsajt; wa'ads jaboom yhida'añ.” ³ Y coo hānajt̃y jiõbø'ø̃y, mānit hajxy nax̃y mmāna'añ: “Tøø wyiimbøcy; tu'uwaamb.” Mnajuøøby hajxy jaduh̃n nebiä tsajt yhida'añ, pero cabä hijxtah̃nd hajxy mwiinjuø'ø̃y ja'ačh chaa nyajcäxø'piä. Ja'a jäya'ayhajxy jäda'ahatypä, haxøøg hajxy jäya'ayhajnä; cabä Dios hajxy chocy. ⁴ Hijxtah̃nd hajxy jaduh̃n yujwaamb̃y, pero cab hajxy mio'owa'añii. Jagooyä hajxy jaduh̃n yaghixa'añii nebiä Jonás jecy jiajty yhabejt̃än.

Mānitä Jesús jim̃ jäwaach. Mānit jim̃ tiu'ubøjcy.

⁵ Mānitä Jesúshajxy miejyñajxy. Pero jiahdiägooyy ja'a quiaayyøøc hajxy, ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy. ⁶ Mānitä Jesús miānaañ:

—Huuc mäadow hajxy. Cabä fariseos chajcaagy-chooyhajxy yhooyä, ni ja'a saduceos chajcaagy-chooyhajxy quia'a hoyyä.

⁷ Mānitä miägu'ughajpähajxy tiägøøyy mädiaacpä:

—Paady jaduh̃n miāna'añ, coo ja'a caayyøøc hajxy nga'a jahmiejtsäm.

⁸ Ñajuøøby ja'a Jesús hānajt̃y nebiaty hajxy hānajt̃y miädia'agy. Mānit miānaañ:

—Tii hajxy jaduh̃n coo mwi'i miädia'agy coo ja'a caayyøøc hajxy mga'a møødä. Cábøchä nmädia'agy hajxy jaduh̃n xñä'ägädä mabøjcä. ⁹ Cahnøch nmädia'agy hajxy xwyiinjuøøyyä. Cab hajxy jaduh̃n mjahmiejtsnä nébiøch ja'a mägooxpä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämägooxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpädø'cy.

¹⁰ Ni jaduh̃n hajxy mga'a jahmiejtsnä nébiøch

ja'a juxtupä tsajcaagy nyajnäwa'xøøyyän ja'a nämädaaxmilpä jäya'ay, y coo hajxy maguiach myajpädø'cumbä. ¹¹ Cooč jaduhñ nmänaañ coo ja'a fariseos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyā, coo ja'a saduceos chajcaagychooyhajxy quia'a hoyyā, cáboč tsajcaagychooy hānajty ndehmñānøømy. Pero caj mijts mwiinjuøøyy.

¹² Mānit hajxy wyiinjuøøñä tii Jesús hānajty miādiaacypy. Ca'a chajcaagychooyä hānajty tiehmñ miādiaacypy, ja'a hajxy yajtsajcaagyquiojpiä. Jaduhñ hānajty miādia'agy cooc ja'a fariseos miādia'agyhajxy quia'a hoyyā, cooc ja'a saduceos miādia'agyhajxy quia'a hoyyā.

¹³ Mānitä Jesús hajxy jimñ miejch maa ja'a cajpt hānajty xiøhatiän Cesarea de Filipo. Mānitä Jesús miāyajtøøyy ja'a miāgu'ughajpāhajxy:

—Waambátyhøch ja'a cu'ughajxy xñānømy pøñhøch høøč ja'a Diosquexypä.

¹⁴ Mānit hajxy yhadsooyy:

—Näje'e ja'a cu'ughajxy miāna'añ cooc miich mJuan mäyajnäbejpä; näje'e hajxy miānaambä cooc miich mhElíasä; näje'e hajxy miānaambä cooc miich mJeremíasä, ja'a Diosmädia'agy jecy yajwá'xäbä; näje'e hajxy miānaambä cooc miich mDiosquexiä.

¹⁵ Mānitä Jesús miānaañ:

—Mijtsäts, wáambøch mijts xñānøømbä.

¹⁶ Mānitä Simón Pedro miānaañ:

—Miič je'e ja'a Cristo. Miič ja'a Dios tøøxquiexy, ja'a jimñ tsajpootypä. MDioshuung miich.

¹⁷ Mānitä Jesús yhadsooyy:

—Miičh Simón, Jonás miičh xyhuunghajp. Caj miičh pøñ tøø xyhawaanä cooçh nDioshuungä. Ja'a nDéedyhøch tøø xyhawaanä, ja'a jim tsajpootypä. Paady miičh hoyhajt weenhajt mbaada'añ. ¹⁸ Miičh jaduññ nnämaaby coo miičh mxøhata'añ Pedro; je'edu'un ñänøømby “tsaa.” Miičhcøxpøch ja'a jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy may xmiäbøgaanä. Hoy hajxy cu jia ho'og, cab hajxy jaduññ quiuhdägoyya'añ. Cøjxta'axiøø hajxy jim yhida'añ tsajpootyp. ¹⁹ Nmo'owáambiøch miičh cuhdujt cooçh miičh nmädia'agy xyajwá'xät nébiøch ja'a jäya'ay ja'a nmädia'agy hajxy jaduññ xmiäbøjcät. Dios jaduññ xñajtsapxø'øwáanäp nebiaty ja'a jäya'ayhajxy mhané'emät coo hajxy jaduññ ween quiudiuñ, coo ja'a yhaxøøgwiiimahñdy hajxy ñajtshixó'øwät.

²⁰ Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä yhanehmy coo hajxy ween quia'a mädia'agy coo je'e Cristo.

²¹ Mänitxøø ja'a Jesús tiägøøyy hawáanäbä ja'a miägu'ughajpähajxy cooc hänäjty jim ñøcxa'añ Jerusalén, cooc hänäjty jim yajtsaaçhpøga'añijäm ja'a martuumädøjc møødä teedywiindsøñhajxy møødä ley-yajnahixøøbiädøjc. Mänit miänaambä cooc hänäjty yagho'oga'añii, pero cumáaxcäc hänäjty jiuypipiøga'añ.

²² Mänitä Pedro ja'a Jesús yajwooduuty. Mänitä Jesús wyiingugapxøøyyä:

—Wiindsøñ, cab jaduññ yhooyä miäbaadä coo jaduññ mjádät mhabétät.

²³ Mänitä Jesús wia'wiimbijty. Mänitä Pedro yhojjä:

—Jua'ads jim, møjcu'u. Náxyhøch miich xjiøjcapxø'øy. Jaduhn miich mwiinmahñdy nebiä jäya'ayhajxy wyiinmahñdyhatiän. Caj miich mwiinmahñdy tiuhnä nebiä Dios wyiinmahñdiän.

²⁴ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpä:

—Pønhøch nmädia'agy jaduhn xpiadu'ubögáanäp, weenä yhamdsoo cuhdujt ñajtshixø'øy; ween jaduhn chaachpøjpat nébiøch ndsaachpøga'añän; weenç nmädia'agy xjiøjtägøyyä. ²⁵ Pøn yhamdsoo wiinmahñdy ja wi'i yaghidaamb, cuhdägoyyaamb je'e. Pero coo pøn jaduhn yhó'ogät ja'a høøchcøxpä, nä'ägä hodium je'e nøcxy miähmø'øwa'añ. ²⁶ Coo pøn jaduhn quiuhdägóyyät, hoy jaduhn yaa tøø jia mäyøøhaty hädaa yaabä naaxwiin, caj tii piaada'añ. Cabä jiugyhajt jaduhn piaadaannä, homiäduhñtiä xädø'øñ cu jia yec.

²⁷⁻²⁸ Cädaactägatsáambøch yaa, høøch ja'a Diosquexypä. Ja'a Diosmóonsøch nmøødcäda'agaamby, ja'a hajxy jim tsajpootypä. Møødhøch nDeedy quiuhdujt jaduhn ngädaactägatsa'añ. Mänitøch ja'a jugyhajt hänajty njaac mo'owa'añ pønjaty hänajty hoy tøø wiädity. Pero pønjaty hänajty hoy tøø quia'a wädity, je'eds hajxy hänajty yajcumäadowáanäp. Mänitøch ndägø'øwa'añ hanehmbä. Tøyhajt mijts nnäma'ay, coøch hänajty ngädaactägatsa'añ, mänitøch hajxy näjé'eyyäm xyhixa'añ, ja'a hajxy yaa tänaabiä. Cajnä hajxy hänajty yho'ogyñä.

17

¹ Cudädujxøø ja'a Jesús ja'a Pedro wioonøcxy tunnähgøxp møødä Jacobo møødä Jacobo yhuch

Juan. Nämädaaxc hajxy jaduhñ ñöcxy mөөдä Jesús.
² Mänitä Jesús wiing jiajty maa ja'a Pedro wyiindu-
 umhajxiän. Jaduhñdsä wyiin jiojɔ cøjx jiaty nebiä
 haambän. Mänitä wyit hobioob jiajty. ³ Mänitä
 Moisés hajxy ñäguehxtөө'xy mөөдä Elías. Mänitä
 Jesús hajxy tiägөөyy mөөdmädiaacpä. Coö hajxy
 yhijsä, ⁴ mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsön, hoyөөyy jaduhñ coö höjts yaa
 төө nbéjtäm. Pø chojpiä mjoot jaduhñ, ween
 höjts tøjquemyhuung tägөөg nhuuc hädiuñ ja'a
 mijscөxpä cøjtu'ug; tu'ug miich mje'e, tu'ug ja'a
 Moisés jie'e, tu'ug ja'a Elías jie'e.

⁵ Mädiaaccujc ja'a Pedro hajxy ñähgädaacpejtä ja'a
 näma'a. Hajajp ja'a näma'a hänajty. Mänit hajxy
 miädooyy quiapxy näma'ajooty:

—Hөөч nHuung hädaa; njaanč tehñ
 chójpiöch. Xyagjootcugöböch. Huuc mädoowä
 ja'a miädia'agy hajxy.

⁶ Coö ja'a Pedro hajxy jaduhñ miädooyy, mänit
 hajxy miägutscädaacy naaxwiin. ⁷ Mänit hajxy
 ñähdoonä ja'a Jesús. Mänit hajxy ñämaayyä:

—Pädөөg hajxy; ca'a hajxy mdsähgөөy.

⁸ Mänit hajxy piädөөcy. Mänit hajxy yhijswädipty.
 Cab hajxy pөн yhijsy; jagooyyä ja'a Jesús hajxy
 nidiuhñ yhijsy.

⁹ Mänit hajxy miänajcy tunñähgөxp. Mänitä Jesús
 ja'a Pedro ñämaayy:

—Cab hajxy pөн mhawáanät nebiaty hajxy jim
 төө mhixy tunñähgөxp, höxtä cóonөch hänajty төө
 njujypiojtägach, hөөч ja'a Diosqueypä.

¹⁰ Mänitä Jesús hajxy miäyajtөөyy:

—Yø'ø ley-yajñähixøøbiädøjc, tii hajxy coo miäna'añ cooc ja'a Elías miejtsø'øga'añ.

¹¹ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduñ coo ja'a Elías hijty miejtsø'øga'añ. Mänit hijty cøxiä wiinä yaghoyø'øwa'añ. ¹² Pero mijts jaduñ nnämaaby coo ja'a Elías tøø jia hoy; pero caj yhøxcajpä. Jaduñ tiuunä nebiä jäya'ay jioothajxy chojquiän. Jaduñch hajxy xchaächtiunaambä, høøch ja'a Diosquexypä.

¹³ Mänitä Pedrohajxy wyiinjuøøñä coo ja'a Jesús ja'a Juan mäyajñäbejpä hänäjty miädia'agy.

¹⁴ Mänitä Jesús hajxy miejch maa ja'a jäya'ayhajxy miayyän. Mänitä tu'jäya'ay ja'a Jesús wyiinjiicädaacy. Mänitä Jesús ñämaayyä:

¹⁵ —Wiindsøn, høøch nhuung näxúu'tsäc. Mayhooc jaduñ tøø quiäday pojmoød. Hanaxiä jaduñ chaächpøcy. Naxy jiøøngädawø'øy; naxy ñøøgädawø'øy. ¹⁶ Yaaçh tøø nja yajmech maa miich mmägu'ughajpädøjcän, pero cab hajxy hijty yajñähwa'adsa'añ.

¹⁷ Mänitä Jesús miänaañ:

—Caj mijts mnä'ägä mæbøcy. Cábøch nmee'xtugaannä cooch mijts njaac møødhídät. Mämín ja'a pigäna'c yaa.

¹⁸ Mänitä Jesús ja'a møjcu'u yhojy. Mänitä ja'a pigäna'c ñähwaach.

¹⁹ Mänitä Jesús hawiing ñämaayyä ja'a miägu'ughajpädøjc.

—Tii højts ja'a møjcu'u hijty coo nga'a yajpädsøma'añ.

²⁰ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijts hijty mnä'ägädä mabøcy. Tøyhajt mijts nnäma'ay, coo hajxy jaduhn mmäbögät howieeñtiä, mänit hajxy hotyijä mjádät. Høxtáhmäts yø'ø tun, coo yø'ø tun hajxy mnämä'awät: “Jua'ads jim, nøcx wiingtuum”; mänitäts yø'ø tun jiaanč jäwá'adsät. Hotyijä hajxy jaduhn mjádät coo hajxy tøyhajt mmäbögät.
²¹ Mänitä møjcu'u hajxy myajpädsömät coo ja'a Dios hajxy mba'yá'axät, coo hajxy mhamajtsc-hádät.

²² Jimä Jesús hajxy hánajty wiädity Galileanaaxooty. Mänitä Jesús miänaañ:

—Xyajcø'ødägø'øwáambøch ja'a cu'ughajxy, høøch ja'a Diosquexypä.
²³ Mänitøch hajxy xyagho'oga'añ. Pero cudägøøgxøøch njujypiøjtägatsa'añ.

Mänitä miägu'ughajpädøjc-hajxy jioot-madiägøøyy.

²⁴ Mänitä Jesús hajxy miejch Capernaum. Mänitä Pedro miäyajtøøwä ja'a yajnähjuudiutpädøjc:

—Nej, cabä mwiindsøn hajxy ñähjuudi'uudy maa ja'a tsajtøjcänä.

²⁵ Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Ñähjuudiutyp pues.

Mänitä Pedro tiøjtägøøyy maa ja'a Jesús hánajty yhäña'ayän. Mänitä Jesús ja'a Pedro ñämaayy:

—Simón, nej miičh mmäna'añ, ja'a gobiernähajxy, pøn hajxy yajnähjuudiutyp, yhamdsoo cu'ug, tøgä wiingjäya'ay.

²⁶ Mänitä Pedro yhadsooyy:

—Wiingjäya'ay hajxy yajnähjuudiutyp.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Entonces, cabä yhamdsoo cu'ug hajxy yajnähuudiu'udy. ²⁷ Pero cáboch pøn nyagjootma'ada'añ. Nøcx mejypia'a. Jiibiä xuhñdy mnøøwobó'øwät. Coö hacx mxúyät, mänit myajpädsómät. Jiibiä xädø'øñ mbaada'añ hacxhaawjooty. Mäðøyhadaamb jaduhñ coö nämetsc nyajniñähjuudiúutamät. Mänitäts nøcxy mnähjuudiu'udy.

18

¹ Mänitä Jesús miägu'ughajpädøjc-hajxy miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

—Pønjaty ja'a mõjtuuñg mõød maa ja'a Dios yhane'emiän.

² Mänitä Jesús ja'a pigäna'c tu'ug miøjyaaxy. Mänitä pigäna'c cujc piädaacä. ³⁻⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Ja'a pigäna'c-hajxy, cabä mõjtuuñg hajxy ñiyhøxtáayyächä. Pøn ja'a mõjtuuñg yaa niyhøxtáayyächäp hädaa yaabä naaxwiin, cab jim tiägø'øwa'añ maa ja'a Dios wyiinduumän. Pero pøn ja'a mõjtuuñg jaduhñ ca'a høxtaaby, nebiä hädaa pigäna'c jaduhñ quia'a høxta'ayän, je'eds ja'a mõjtuuñg jaduhñ jim paadaamb maa ja'a Dios yhane'emiän. Tøyhajt jaduhñ. ⁵ Pøn jaduhñ mägu'ugpøgäp hädaa pigäna'c jaduhmbä maa ja'a høøchcøxpän, jaduhñ mäwíinhøch høøch xmiägu'ughaty.

⁶ 'Hädaa pigäná'c-høch nmädia'agy hajxy xmiäböjcäbä, coö hajxy pønjaty jiojcapxø'øwøøjät, maas hoy hit jaduhñ coö ja'a mäjøjcapxøøbiä paan yajyo'xodsø'øwøøjät y coö miejjiäwipø'øwøøjät

hagomduum. ⁷ Hanaxiä hajxy yaa chaachpøcy ja'a hajxy hädaa yaabä naaxwiin tsänaabiä. Paady hajxy chaachpøcy coo ja'a jøjcapxøøbiä hajxy piaady. Pero Dios jaduñ yajcumädowaamb ja'a mäjøjcapxøøbiä.

⁸⁻⁹ 'Coo tii hoyhadsojnä mhíxät, cab jim mmøjhée'pnät ni mga'a nähdonät. Jaduñ mnibiäda'agóøjät nebiä wiindspän, nebiä cø'øducpan. Pø caj, jim haxøøgtuum mga'awa'añ.

¹⁰ 'Ca'a yø'ø pigäna'c hajxy mxøøghaty. Cueendähájtäp hajxy jaduñ. Ja'a Diosmoonsähajxy ja'a Dioswiinduumbä, je'edsä pigäna'c hajxy cueendähajp. ¹¹ Høøch møjhajp. Yaaçh tøø ngäda'agy hädaa yaabä naaxwiin nébiøch ja'a jäya'ayhajxy nyajnáhwá'adsät coo hajxy hijty quiuhdägoyya'añ.

¹² 'Tsøc mädiáacäm. Jii tu'jäya'ay meeg mägo'x miøødä. Coo tu'ug tiägóyyät, mänit nøcxy yhøxta'ay. Jimä meeghajxy miähmø'øy tunhøjx, ja'a hajxy tøø quia'a tägóyyäbä. ¹³ Y coo piáadät, mänit xioonda'aga'añ nägø'ø nädecypiä. Tøyhajt jaduñ. ¹⁴ Jaduñ mäwíinäts je'e neby højts nDeedyháltäm ja'a jim tsajpootypä; cabä jioot chocy coo ni mädyii pigäna'c quia'a cuhdägóyyät.

¹⁵ 'Coo ja'a mmäjøøñ coo ja'a mmädøjc jaduñ xmiägädiéeyät, mänit hamee'ch mmägäpax mhané'emät. Coo jaduñ xmiäbøjcät, mänit jaduñ yhoyó'øwät. ¹⁶ Pero coo jaduñ xquia'a mäbøjcät, mänitä jäya'ay mmøjyá'axät mejtstägøøg neby hajxy jaduñ tiestigohádät waambaty hajxy hänäjty mmädia'agy. ¹⁷ Y coo ni jaduñ quia'a mäbøgät, mänitäts ja'a hermanodøjc mhawáanät.

Y coo ni jaduñ quia'a mábógät, mänit hajxy mbuhwá'adsät.

¹⁸ Tøyhajt mijts nnäma'ay coo ja'a Diosmädia'agy hajxy yaa myajwá'xät hädaa yaabä naaxwiin nebiä jäya'ayhajxy jaduñ hoy yhidät. Dios hajxy jaduñ xyhané'emäp nebiaty hajxy mmädiá'agät.

¹⁹ Jaduñ mijts nnämaabiä, coo hajxy nämetsc mnócxät tu'ugmädia'agy hädaa yaabä naaxwiin, y cooch nDeedy hajxy homiädyiibä xmiäyujwáanät ja'a jim tsajpootypä, mänit jaduñ xmió'owät.

²⁰ Coo hajxy nämetsc nädägøøg tiu'ugmúgät maa ja'a høøchcøxpän, jimhøch jaduñ nhidaambä cujc.

²¹ Mänitä Pedro ja'a Jesús ñämaayy:

—Wiindsøn, cooch nmäjøøn cooch nmädøjc jaduñ xmiägädiéeyät, naaghóoc-høch jaduñ nmämée'xät. Nej, mädøyyä jaduñ cooch juxtujc-hooc nmämée'xädä.

²² Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Cab jaduñ miädøyyä. Cunaaghooc hänajty xmiägädieey, mänit mmämée'xät.

²³ Neby hajxy hoy mwiinjuó'owät nebiä Dios yhane'emiän. Tsøc yajmäbáatäm nebiä rey tu'ugän. Mänitä rey wyiinmahñdyhajty coo ja'a mioonsähajxy ñuu'xycápxät. ²⁴ Naamnä hänajty ñuu'xycapxtsooñ coo ja'a mioonsä tu'ug miejch. Mamyillón hänajty miänuu'xyhadyii.

²⁵ Pero cabä mioonsä xädøøñ hänajty miøødä neby jaduñ yajnähwá'adsät. Mänitä rey miänaañ coo ween tioogóøjät møødä yhuung møødä tio'oxy, møødä chømy møødä tiajy, cøxiä nebiä ñuu'xy jaduñ ñähwá'adsät. ²⁶ Mänitä rey wyiinjiicädaacä ja'a mióonsäm. Mänit

miänuu'xtaacä: “Wiindsón, mee'x. Cøxáambøch nyega'añ.” ²⁷ Mänitä wyiindsón hojioot ñä'a møødhajty. Mänit miänaañ coo tøø ñähwa'ačh, coo ween yhawa'adspädsømy. ²⁸ Coo ja'a moonsä jim chohñ, mäniä miämoonsä tu'ug piaaty. Mejtsmil tægøøgmil hänajty miänuu'xyhadyi. Mänitä miämoonsä yo'mämadsøøyy. Mänit miänaañ: “Høøch móoyyäc mäduhñtiøch miich xmiänuu'xyhaty.” ²⁹ Mänit wyiinjjcädaacä. Mänit miänuu'xtaacä: “Mee'x, cøxáambøch nyega'añ.” ³⁰ Pero cabä craa hojioot ñä'a møødhajty. Mänitä mähdiøjc yajtsuumä. Jiiby jaduñ yhida'añ pujxtøgooty høxtä coonä quiøxy yégät. ³¹ Coo ja'a moonsädøjc-hajxy yhijxy, ja'a hajxy hänajty jaac jimä, mäniä hajxy jiootmabiøjcy. Mänitä wyiindsón hajxy hoy yhawaañä nebiaty hänajty tøø jiaty tøø yhabety. ³² Mänitä rey ja'a mioonsä miøjyaaxy, ja'a hänajty tøø ñähwá'ačhäbä. Mänit miänaañ: “Haxøøghäna'c miich. Tøøch miich cøxiä nyajñähwa'ačh mäduhñtiøch miich hijty xmiänuu'xyhaty. Páadyhøch miich tøø nyajñähwa'ačh, cooçh miich tøø xmiänuu'xta'agy. ³³ Jaduñ miich mmämoonsä cu mnäxuu'ch nébiøch miich tøø nnäxuučhän.” ³⁴ Hoyhoy ja'a rey jaduñ yhawa'andaacy. Mänit miänaañ coo ja'a mioonsä quimädówät høxtä coonä hänajty tøø yajñähwa'ačh mäduhñtiä hänajty miänuu'xyhadyi. ³⁵ Jaduñch nDeedy mijts xyajcumädowaambä, ja'a jim tsajpootypä, coo ja'a mmäjøøn coo ja'a mmädøjc hajxy mga'a mämée'xät hamuumdu'joot.

Mänitä Jesús jaduñ miädiaacmaayy.

19

¹ Mänitä Jesús jim chohñ Galilea. Mänit jim ñøcxy Judeanaaxooty. Jimäts je'e Jordánmøjnøøhawiimb maa ja'a xøø piädsømiän.

² Mänitä jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy. Mänit hajxy vajmøcpøjcä ja'a Jesúsäm.

³ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a fariseoshajxy näje'ebä. Mänitä Jesús hajxy miäyajtøoyy:

—Nej, hoy jaduhñ coo jäya'ay ja'a tio'oxiøjc nä'ä nägoobä yhøxmädsädä.

Paady hajxy jaduhñ miänaañ, jia jøjcaxø'øwaan ja'a Jesús hajxy jaduhñ. ⁴ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä. Jiiby jaduhñ myiñ coo ja'a Dios jäya'ay jecy quiunuu'xy ya'adio'oxy. ⁵ Paadiä ya'adiøjc ja'a tiaj ja'a tieedy hajxy ñähgueecnä, coo ja'a to'oxiøjc hajxy wyiingpøjnä. Nämetsc hajxy jaduhñ ñimiøødtsäna'awáañänä. ⁶ Jaduhñ hajxy yhidaannä nebiä tu'que'expän. Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy myajniyhøxmadsøøjät pønjaty ja'a Dios jaduhñ tøø quiunuu'xy coo hajxy ñimiøødtsäna'awøøjät —nømä Jesús miänaañ.

⁷ Mänitä Jesús hajxy miäyajtøøgumbä:

—Tii ja'a Moisés jaduhñ coo miänaañ coo ja'a to'oxiøjc yhøxmadsøøjät cuhdujthaam.

⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Coo ja'a mgopc-hajxy jaduhñ wyi'i xiexä, paadiä Moisés hajxy jaduhñ xquihdujtmoooyy coo ja'a mdo'oxiøjc hajxy mhøxmädsät. Pero cabä Dios jaduhñ quiunuu'xy. ⁹ Cab jaduhñ yhooyä coo wiingto'oxiøjc mwiingpøjtägätsät, pø nä'ä nägoobä

ja'a mdo'oxiøjc hānajt̃y t̃øø mhøxmach. Ni jaduhñ quia'a hoyyā coo høxmachtio'oxiøjc mwiingpøgāt.

¹⁰ Mānitā Jesús ñāmaayyā ja'a miāgu'ughajpāhajxy:

—Maas hoyyāda'a jaduhñ coo mga'a nā'ägädā pøgāt.

¹¹ Mānitā Jesús miānaañ:

—Cab hajxy nāgøxiā wyiinjuø'øwa'añ hādaaduhmbā. Jayooyyā hajxy jaduhñ wyiinjuø'øwa'añ pøn̄jaty ja'a Dios jaduhñ t̃øø yajwiinjuø'øy. ¹² Nāje'e ja'a ya'adiøjc-hajxy ma'ad myiñguia'ay; paady hajxy quia'a ñibiøgyii. Nāje'e hajxy yajtsucy. Coo ja'a Dios hajxy wyiingudsähgø'øwa'añ, paady hajxy nāje'e quia'a nibiøgyii. Pøn̄ jaduhñ mee'xtugaamb, ween miee'xtucy.

¹³ Mānitā pigāna'c-hajxy nāje'e wiomejtsā maa ja'a Jesús wyiinduumān nebiā Jesús ja'a hoyhajt jaduhñ mió'owāt. Pero cabā Jesús ja'a miāgu'ughajpāhajxy jaduhñ yhojiāwøøyy. Mānit hajxy yhojjā, ja'a pigāna'c hajxy hānajt̃y t̃øø wioméchābā. ¹⁴ Mānitā Jesús miānaañ:

—Caj, wéenhøch ja'a pigāna'c-hajxy xñāmech. Ca'a hajxy mhojy. Coo ja'a Diosmädia'agy hajxy jaduhñ mmābøgāt nebiā pigāna'c-hajxy miābøquiän, mānitā Dios hajxy jaduhñ xyhuunghādāt.

¹⁵ Coo ja'a Jesús ja'a pigāna'c-hajxy hānajt̃y t̃øø mio'oy ja'a hoyhajt, mānit̃ jim̄ choññ.

¹⁶ Mānitā Jesús jāya'ay tu'ug ñāmejtsā. Mānit̃ miāyajtøøwā:

—Wiindsón, tii hóybøch ndúnäp nébiøch nju-gyhádat cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatian.

¹⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tiičh ja'a hoybä coo xmiäyajtø. Caj pøn jaduhñ yhooyä; jagooyyä Dios jaduhñ yhooyä. Pø chojpy ja'a mjoot jaduhñ coo mjugyhádat cøjxta'axiøø nebiä Dios jiugyhatian, mgudiúnäp ja'a Diosmädia'agy jaduhñ.

¹⁸ Mänitä craa miänaañ:

—Mädyiibä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mjäya'ay-yaghó'ogät; caj mméedsät; caj pøn mnähøønó'øwät; ¹⁹ mwiingudsähgø'øwäp ja'a mdaj ja'a mdeedy; mmøødnijootpaadøøjäp ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc hamuumdu'joot.

²⁰ Mänitä craa miänaañ:

—Tøøch jaduhñ ngøxy cudiuñ. Múutsnøch hänäjty cooçh jaduhñ ngudiuuñdsohñ. Tijátyhøch jaduhñ nga'a cudiuumyñä.

²¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pø mjaančh cudiunaamby hoy yajxon, nøcx yø'ø mje'e cøxy toog. Mänitä häyoobädøjc mnä'ä mó'owät cøxiä. Jaduhñ jim mdägø'øwät tsajpootyp. Mänitøch jaduhñ xpiadu'ubøgät.

²² Coo ja'a craa jaduhñ miädooyy, mänit jaduhñ jiootmadiägøøyy. Hix, mäyøø ja'a craa hänäjty. Mänit wyiimbijnä.

²³ Mänitä Jesús ñämaayy ja'a miägu'ughajpähajxy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, tsip jaduhñ coo mäyøøhäna'c jim ñøcxät tsajpootyp. ²⁴ Tøyhajt jaduhñ, cab jaduhñ jiaty tsipä coo ja'a camello ñäxät xuhñdyjutjooty. Maas tsip coo mäyøøhäna'c jim ñøcxät tsajpootyp.

25 Coo hajxy jaduh_n miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy ñimiäyajtøøwä:

—Pønds jaduh_n nähwá'adsäp.

26 Mänit hajxy wyiinhee'ppejtä ja'a Jesúsäm. Mänitä Jesús miänaañ:

—Cabä jäya'ayhajxy jaduh_n ñä'ä jájpat; pero hotyijä ja'a Dios jaduh_n jiaty.

27 Mänitä Pedro miänaañ:

—Wiindsó_n, tøø højts cøxiä nnähgue'egy nhøxyo'oy. Tøø højts miich nbadu'ubøjnä. Tii højts jaduh_n nbaadaamby.

28 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nä'ägä tøyhajt mijts nnäma'ay, coo ja'a xøøwiimbä naaxwiimbä cøxiä jieemdagätsät, mänitøch jim_n nøcxy nhøxta'aga'añ maa ja'a Dios wyiinduumän, høøch ja'a Diosquexypä. Jimhøch nhane'ema'añ. Y mijts, jim_n hajxy jaduh_n nøcxy mhøxta'agaambä pønjátyhøch yaa tøø xpiawädity. Cødu'ug häñaabiejt hajxy jim_n mbaada'añ, majmetspä. Jim_n mijts ja'a judíoshajxy mhane'ema'añ, ja'a majmetsc-hagajtpä.

29 Pønjaty ja'a tiøjc jaduh_n tøø ñähgue'egy ja'a høøhcøxpä, o ja'a piuhya'ay ja'a piuhdo'oxy, o ja'a tiaj ja'a tieedy, o ja'a yhuung ja'a tio'oxy, o ja'a ñaax, majiäduhñtiä piaattägatsa'añ, y cøjxta'axiøø jiugyhada'añ nebiä Dios jiugyhatian. 30 Ja'a hajxy møjtuungmøødpä jäda'ahaty, nämay ja'a tiuung hajxy yajtägoyya'añ; y ja'a møjtuung hajxy jäda'ahaty ca'a møødpä, nämay hajxy miøjtuungpaada'añ.

20

¹ Maa ja'a Dios yhane'emiän, tsøc yajmäbáatäm nebiä cudsatypcamän tu'ug. Jopy jaduñ tiu'ubøjcy moonsähøxtaabiä, pøn jaduñ miøødtúnäp ja'a chaatypcamjooty. ² Coopiaaty, mänit hajxy quiojyquiapxtiuuñ coo ja'a xiøøhajxy jiuyáañäxä mägooxmiljaty. Mänit hajxy quiejxä tuumbä maa ja'a tsaatypcamän. ³ Møjpetyxiøø ja'a cudsatypcam tiu'ubøjcumbä moonsähøxtaabiä. Mänitä jäya'ay jim yhijxy maa halaplaazän. Nämetsc nädägøøghajxy hänajty jim tiäna'ay. Cabä tuung hajxy hänajty miøødä. ⁴ Mänit hajxy ñämaayyä: "Jam hajxy cudún maaçh ndsatypcamän. Nä'ä mäðyyäjuøøbyhöch jaduñ njuya'añ." Mänit hajxy ñøcxy cuduumbä. ⁵ Mänitä cudsatypcam yhöoguiumbä moonsähøxtaabiä cujyxiøøho'ogy. Mänit yhöoguiumbä mänacyxiøø. ⁶ Møjmänacyxiøø tiu'ubøjcumbä. Jimä jäya'ay yhijxy halaplaaz. Cabä tuung hajxy hänajty miøødä. Mänit hajxy ñämaayyä: "Tii mijts coo myaajä. Tii hajxy yaa coo mwi'i xiunaxy." ⁷ Mänit hajxy miänaañ: "Cab højts pøn waamb tøø xñäma'ay." Mänit hajxy ñämaayyä: "Jam hajxy cudún maaçh nnaaxootiän. Nä'ä mäðyyäjuøøbyhöch jaduñ njuya'añ." ⁸ Coo chuujøøyy, mänitä cudsatypcam ja'a moonsäwiindsøn møjhjäpä ñämaayy: "Mmøjyá'axäp yø'ø moonsähajxy. Mänit hajxy mmäjüyät. Pønjaty høxhaam tøø jiaac tägøøy cuduumbä, je'eds hajxy jawyiin mmäjuuçhóonäp. Y pønjaty jawyiin tägøøyy cuduumbä, je'eds hajxy høxhaam mmäjüyäp." ⁹ Mänit hajxy yajmäjuuyy. Jawyiin

hajxy yajmäjuuuy ja'a hajxy hänajty tøø tiägó'øyäbä mänacyxiøø. Pedyii hajxy jaduhñ miooyyä mägooxmiljaty. ¹⁰ Ja'a hajxy hänajty tøø tiägó'øyäbä jayøjp, jaduhñ hajxy hänajty tiajy miay coo hajxy maas majiaty mio'owa'añii. Pero jaduhñ hajxy mióoyyäbä mägooxmiljaty. ¹¹ Coo hajxy jaduhñ yajmäjuuuy tu'cuhdujtä, paadiä cudsaatycam hajxy miäjootma'ty. ¹² Mänit hajxy miänaañ: “Yø'ø häna'c-hajxy høxhaam tøø jiaac tehñ tiägó'øyäbä, tu'hóráyyä hajxy jaduhñ ñä'a tuuñ. Pero jaduhñ miich tøø mmäjuy neby højts tøø xmiäjúyyän. Cab jaduhñ yhooyä. Tøø højts tu'xøø nmee'xtucy. Jaanç tehñ yhan jaduhñ. Hamäjaa højts jaduhñ tøø nmänaxy.” ¹³ Mänitä cudsaatycam yhadsooyy: “Mägu'ughajpä, cábøch miich tøø nyajniwyiindoyii. Jaduhñ ngojyquiapxtiúunäm cooçh miich mägooxmil nmo'owa'añ. ¹⁴ Chaadsä mmäjuhñdy. Nøcxnä. Chójpiøch njoot jaduhñ cooçh yø'ø craa nmó'owät nébiøch miich tøø nmo'oyän, yø'ø craa høxhaam tøø jiaac tægó'øyäbä. ¹⁵ Nej, cábøch ja'a cuhdujt jaduhñ nmøødä cooçh nxädø'øñ jaduhñ nyajwá'xät nébiøch njoot choquiän. Tøgä paady jaduhñ mjootma'adiä, cooçh hojioot nmøødä.” ¹⁶ Pønjaty høxhaam tægøøby, copc-hadaamb je'e. Pønjaty jawyiin tægøøby, høxhaamø'øwaamb je'ebä. Nämaj hajxy jaduhñ tøø jia møjya'axyii, pero näweeñtiä hajxy tøø wyiimbii.

¹⁷ Mänitä Jesúshajxy jim chohñ, ñøcxy hajxy Jerusalén. Nämaj ja'a cu'ughajxy hänajty ñøcxy. Tu'haamnøcxpä ja'a Jesúshajxy yohwia'xy møødä miägu'ughajpådøjc-hajxy nämajmetspä. Mänitä

Jesús miänaañ:

18 —Yam hajxy nnócxäm Jerusalén. Høøch ja'a Diosquexypä, jimhøch häna'c xyajcø'ødägø'øwa'añ maa ja'a teedywiindsønhajxiän, maa ja'a ley-yajnähixøøbiädøjc-hajxiän. Jimhøch hajxy xyajyagho'oga'añii. 19 Mänitøch hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ maa ja'a jäya'ayhajxiän, ja'a jäguemnaaxtsohmä. Mänitøch hajxy xwyiinwoona'añ. Mänitøch hajxy xwiobho'oga'añ. Mänitøch hajxy xmiøjpahbeda'añ cruzcøxp. Pero cudägøøgxøøch jaduhñ njujypiøga'añ cooçh hänajty tøø nho'ogy.

20 Jaduhñä Jesús miägu'ughajpähajxy hänajty xiøhaty metscä, Jacobo møødä Juan. Zebedeo ja'a tieedyhajxy hänajty xiøhaty. Coø ja'a Jesúshajxy hänajty ñøcxy Jerusalén, jimä Jacobo tiajhajxy hänajty piawädijpä. Mänit miejch maa ja'a Jesús wyiinduumän. Mänitä Jesús wyiinjiicädaacä, miäyujwaanä ja'a mayhajt.

21 Mänitä Jesús miänaañ:

—Tii mayhájthøch jaduhñ ndúnäp.

Mänitä tadjäya'ay yhadsooyy:

—Coo miich hänajty tøø mgoody maa mhane'ema'añän, mänit mhané'emät cooçh nhuunghajxy yaghøxta'agøøjät hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä maa miich mwiinduumän.

22 Mänitä Jesús ja'a nämajmetspä ñämaayy:

—Cab hajxy jaduhñ mnajuø'øy tii hajxy jaduhñ myujwaamby. Nej, hoy hajxy jaduhñ mjada'añ mhabeta'añä nébiøch jaduhñ njada'añ nhabeta'añän.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Hoy pues.

²³ Mänitá Jesús miänaañ:

—Nä'ägä tøyhajt jaduhñ coo mijts jaduhñ mjadaambä mhabetaambä nébiøch njada'añ nhabeta'añän. Pero cábøch cuhdujt jaduhñ nmøødä coo hajxy jim mhøxtá'agät maäch nwiinduumän, hahooyhaampiä møødä hanajtyhaampiä. Pønjátyhøch ja'a nDeedy jaduhñ tøø yajnáhdijy, je'eds jaduhñ jim høxta'agaamb maäch nwiinduumän.

²⁴ Coo ja'a Jesús miägu'ughajpådøjc-hajxy jiaac mädooyy ja'a jaac nämajcpä, mänitá Jacobo hajxy miäjootma'ty møødä Juan. ²⁵ Mänitá Jesús jiämioød quiøxy møyaaxy. Mänit miänaañ:

—Mnajuøøby hajxy coo ja'a gobiernähajxy yhane'emy maa hajxy tiuñän. Ja'a hajxy møjtuunngmøødpä, je'eds hajxy maas hanehmb. ²⁶ Pero mijts, cab hajxy jaduhñ mhane'ema'añ. Pøn ja'a møjtuunng jaduhñ tsojp maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä piuhbédät. ²⁷ Y jaanä jaduhñduhmbä, pøn jaduhñ yajcumayaamb maa mijtsän, tsipcøxp ja'a miägu'ughajpä yajtunøøjät. ²⁸ Høøch ja'a Diosquexypä, puhbéjpøch jaduhñ tøø ngäda'agy. Cáboch jaduhñ nyajpuhbeda'añ. Páadyhøch yaa tøø ngäda'agy nébiøch ja'a jäya'ay jaduhñ may nnähho'tú'udät.

²⁹ Tøø hajxy hänajty quiody maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Jericó. Coo hajxy quiajptpádsøømy, mänitá jäya'ayhajxy may piadu'ubøjcy. ³⁰ Jimä wiindspähajxy hänajty quiuhxna'ay tu'uba'a nämetscä. Coo ja'a Jesús hajxy miädooyy ñajxy, mänit hajxy yaaxy:

—Wiindsón, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsäc.

³¹ Mänit hajxy yhojjä ja'a cú'ugäm, ween hajxy jaduñ yhamoñ. Pero cab hajxy miäbøjcy. Mänit hajxy tehngajnä yáaxy:

—Wiindsón, miich ja'a David jecy mhaphajt mdeedyhajt. Højts näxúu'tsäc.

³² Mänitä Jesús tiänaaxiøjpy. Mänitä wiindspähajxy miøjyaaxy:

—Tii mayhajt hajxy jaduñ mdsojpy.

³³ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Højts yaghijxó'cäc.

³⁴ Mänit hajxy ñäxuu'tsä. Mänit hajxy wyiingudsiiwøyyä. Mänit hajxy jiaanç hijxó'cy. Mänitä Jesús hajxy piadu'ubøjcy.

21

¹ Mäwiingomb ja'a Jesúshajxy hänajty jim Jerusalén. Mänit hajxy miejch maa ja'a cajpt hänajty xiøhatiän Betfagé, jim mädøyyä maa ja'a Olivostunän. ² Mänitä Jesús ja'a miägu'ughajpä nämetsc ñämaayy:

—Nøcx hajxy maa yø'ø cajpt ximhaampiän. Jimä burrataj hajxy mbaada'añ cuxoch møødä yhuung. Mmäguejø'øwäp hajxy jaduñ. Mänit hajxy yaa mwitsmínät. ³ Coø hajxy pøn waamb xñámá'awät, jaduñ hajxy mnámá'awät coø ja'a wiindsón jaduñ yajmaajiaty, coø hajxy mänit mmoodiägatsa'añ.

⁴ Jaduhñds tiøjiajty nebiä Diosmädia'agy-yajwa'xpä jecy quiujahyyän:

⁵ Jaduhñdsä cu'ug hajxy mhawáañät ja'a hajxy jim tsänaabiä Jerusalén:

“Huuc heeb hajxy, xiidsä mgobiernä hajxy jaduhñ
xñägöody burrohuungnähgøxp møødä bur-
rataj.

Cab jaduhñ yajcumaya'añ.”

6-7 Mänitä burrataj hajxy hoy wyich
møødä burrohuung, neby hajxy hānajty tøø
ñāma'ayijjān. Mänitä Jesús miägu'ughajpä
wyithajxy yagjäbe'enøøyy ja'a burrohuung.
Mänitä Jesús yajpejty. 8 Jimä cu'ughajxy hānajty
may tøø yhamugø'øyy. Mänitä wyit hajxy ye'py
tu'haam maa ja'a Jesús hānajty ñaxø'øwa'añān.
Ja'a jäya'ayhajxy näje'ebä, mänitä hujtshaa'x
hajxy hoy ñäbuxy. Mänitä hujtshaa'x hajxy hoy
ñajtswidso'øyy tu'haam. 9 Mänit hajxy nägøxiä
tiägøøyy hayaaxpä:

—¡Viva ja'a rey David yhap yhoc! Tsøg hajxy wi-
ingudsähgøøyyām, ja'a Dios tøø quiēxiabä. Weenä
Dios jim wyiingudsähgø'øyyii tsajpootyp.

10 Mänitä Jesús hajxy quioo'ty Jerusalén. Coø ha-
jxy tiägøøyy cajpooty, mänitä cu'ughajxy tiägøøyy
haamhajpä. Mänit hajxy nämay ñimiäyajtøøwä:

—Pøñ jäya'ay yø'øduhñ.

11 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Jesús yø'ø. Nazaret chooñ Galileanaaxooty.
Ja'a Diosmädia'agy jaduhñ yajwa'xyp.

12 Mänitä Jesús tiägøøyy Diostsajtøgooty.
Jiibiä jäya'ayhajxy hānajty may jiuuydioogy.
Mänit hajxy yhøxquejxpädsøømä. Mänitä
xädø'øñguiuwijtspädøjc ja'a mieexä hajxy
yajtsitø'cäxä møødä palomatoo'pädøjc ja'a
yhāñaabiejthajxy. 13 Mänitä Jesús miānaañ:

—Jaduhñ myiñ cujaay maa ja'a Diosmädia'aguiän: “Jue'eçh ndøjc hajxy xwiáañät cooçh hajxy jaduhñ jiiby xpia'yá'axät.” Dios jaduhñ mänaañ; pero mijts jaduhñ mwa'añ meedsøhñdy podøhñdy.

¹⁴ Mänitä Jesús ñämejtsä ja'a wiindspä møødä tecymia'adpä. Jiiby hajxy hñajty ñä'ägä hity tsajtøgooty. Mänit hajxy yajmøcpøjcä yajmäbaadøøyyä. ¹⁵ Jiibiä pigäna'c-hajxy hñajty wyi'i ya'axy tsajtøgooty: “¡Viva ja'a rey David yhap yhoc!” Ja'a teedywiindsønñhajxy møødä ley-yajñähixøøbiädøjc-hajxy, coo hajxy yhiyxy nebiä Jesús ja'a hoy-yagjuøøññäjatypä hñajty yajcähxø'øguiän, coo hajxy miädooyy coo pigäna'c-hajxy hñajty wyi'i ya'axy, mänit hajxy yhawa'andaacy. ¹⁶ Mänitä Jesús ñämaayyä:

—Nej, mmädooby jaduhñ waambaty hajxy ya'axiä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Jexio'ch, nmädóobiøch jaduhñ. Pero mijts, nej, cajnä hajxy jaduhñ mmädoyhatyñä nebiä Diosmädia'agy myiñän cooc ja'a Dios jaduhñ tøø miäna'añ coo ja'a pigäna'c-hajxy ween yhøy maa ja'a Dioscøxpän.

¹⁷ Mänitä Jesús hajxy jim chohñ. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a cajpt hñajty xiøhatiän Betania. Jim hajxy jaduhñ chuunajxy.

¹⁸ Coo jioobøoyy, mänitä Jesús hajxy wyiimbijty. Yähó'cäp hajxy hñajty. ¹⁹ Tu'haamnøcxpä piids hajxy jaduhñ piaaty. Pero cabä tii tøøm hñajty miøødä. Haagä haay hñajty je'e. Mänitä Jesús ja'a piids ñämaayy:

—Ni mänaa miich mga'a tømbejtägatsaanä.

Mäniä ja'a piids jaduñ jiaanč tøøch. ²⁰ Coo ja'a Jesús miägu'ughajpähajxy jaduñ yhjxy, mäniä hajxy jiaanč tehñ yagjuøøyy. Mäniä Jesús miäyajtøøwä:

—Neby yø'ø piids jaduñ paquiä jiaanč tøøch.

²¹ Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Nä'ägä tøyhájthøch mijts nnäma'ay, coo hajxy hamuumdu'joot mjaanč mábøgät, hotyijä hajxy jaduñ mjädät, nébiøch yø'ø piids jaduñ tøø nyajtø'øčhän. Coo yø'ø tuñ hajxy jaduñ mnämä'awät: “Jua'ads jim, nøcx mejjiooty tägø'øw”, mäniä jaduñ jiaanč tägø'øwät. ²² Pø mjaanč mábøjp hajxy jaduñ, coo ja'a Dios hajxy tijaty mmäyujwá'anät, mäniä hajxy jaduñ xmió'owät.

²³ Mäniä Jesús tiägøøyy tsajtøgooty. Mäniä tiägøøyy yajnähxøøbiä. Mäniä teedywiindsøn hajxy miejch møødä martuumädøjc. Mäniä Jesús miäyajtøøwä:

—Pøn miich cuhdujt tøø xmió'oy coo miich yaa mhané'emät.

²⁴ Mäniä Jesús yhadsooyy:

—Cooch mijts ja'a tøyhajt xmió'owät nébiøch mijts chamñ nmäyajtøwa'añän, mäniä tøyhajt nmoodiägätsät pøn høch ja'a cuhdujt tøø xmió'oy cooch yaa mhané'emät. ²⁵ Pønä Juan jaduñ quejx mäyajnäbejpä, Dios tøgä jäya'ayä.

Cab hajxy ñä'a hadsooyy. Mäniä hajxy tiägøøyy yajcapxiøøbiä:

—Coo hajxy nhadsóowämät coo ja'a Dios quejxy, mäniä hajxy xmiäyajtøwáañäm tii ja'a Juan miädia'agy hajxy coo tøø nga'a mábøjcäm. ²⁶ Ni

jaduhñ quia'a hoyyá coo hajxy nhadsóowämät coo jäya'ay jaduññ quiejxy; cabä cu'ughajxy jaduññ yhojiäwó'øwät. Jaduhñ hajxy miäna'añ cooc ja'a Juan Dyiosquexiä.

²⁷ Mänitä Jesús ñämaayyá:

—Cab hōjts nnajuø'øy.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Cábøch nnägapxaambä pōñhøch ja'a cuhdujt tøø xmio'oy cooçh yaa nhané'emät.

²⁸ Mänitä Jesús miänaañ:

—Chaads mijts cuento tu'ug nya-jmøødmädia'aga'añ. Jii jäya'ay hijty tu'ug; metscä yhuung hānajty. Mänitä yhuung ñämaayy tu'ug: “Huung, nøcx jim huuc tun maach ndsaatypcamän.” ²⁹ Mänitä yhuung yhadsooyy: “Cábøch nnøcxa'añ.” Pero mänit wyiinmahñdyhajty jadāhooc coo jaduññ ñøcxáangumbä. ³⁰ Mänitä yhuung tu'ug ñämáaguiumbä coo ñøcxät tuumbä. Mänit yhadsooyy coo ñøcxa'añ. Pero cab jaduññ ñä'a nøcxy. ³¹ Mädyii craa jaduññ cudiuun nebiä tieedy hānajty tøø miäna'añ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a jawyiinhajpä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Nä'ägä tøyhájthøch mijts nnäma'ay, jawyiin ja'a yajnähjuudiutpådøjc-hajxy tiägø'øwa'añ Dioswiinduum møødä cuhñindo'oxiøjc-hajxy. Pero mijts, høxhaam mijts mdägø'øwa'añ. ³² Ja'a Juan mäyajnäbejpä, hoy mijts xjia yajnähixøøyy neby hajxy hoy mwädítät, cab hajxy mmäbøjcy. Ja'a yajnähjuudiutpådøjc-hajxy møødä cuhñindo'oxiøjc-hajxy, je'eds hajxy jaduññ

mäbøjc. Hoy mijts mja hijxy coo hajxy miäbøjcy, caj mijts mwiinmahñdyhajty jadähooc coo hajxy mmäbøjpät.

³³ 'Chaads mijts cuento tu'ug nya-jmøødmädia'agáangumbä. Jii jäya'ay hijty tu'ug naaxmøød. Mänitä tsaatypcam quiojy. Mänit curaa piädaacy. Mänitä tsaatyñøøxee'xøhñdy ñädajøøyy tsaajooty. Mänitä häña'awøhñdy cøxp quiojy.

'Mänitä wiingjäya'ay ja'a tsaatypcam hajxy yaghajoodiujcä. Mänita cudsatypcam jim choñ, ñøcxy jäguem. ³⁴ Coo ja'a tsaatyptuc yhabaaty, mänitä cudsatypcam miejtstägajch. Mänitä mioonsä quiejxy coo ja'a tsaatyp hajxy yajmédsät mäduhñtiä hajxy hänajty mio'owa'añii. ³⁵ Mänitä mioonsähajxy miäjtsäxä; ja'a naaxhajoodiujpähajxy jaduñ mämajts. Wojpä mähdijc tu'ug; yagho'cä tu'ugpä; ca'tsä tu'ugpä. ³⁶ Mänitä cudsatypcam ja'a mioonsä quiejxy maas may. Jaaná jaduñ hajxy yhayoowhíxäbä.

³⁷ 'Mänitä yhamdsoo huung jaduñ quiejxy coo tyijy jaduñ wyiingudsähgøøyyäxät. ³⁸ Pero coo yhuung jaduñ yhíxäxä, mänitä naaxhajoodiujpähajxy ñiñämaayy: "Coo yø'ø craa ja'a tieedy yhö'ogät, mänit yø'ø craa ja'a tsaatypcam miämähmø'øwa'añ. Tsøg hajxy yaghó'cäm. Mänit højts ja'a tsaatypcam jaduñ nmämähmøøyyämät." ³⁹ Mänit hajxy jiaanç majch. Mänit hajxy yhøxjujipädsøømy. Mänit hajxy yagho'cy. ⁴⁰ Hoorä, coo ja'a cudsatypcam jaduñ miédsät, nebiä naaxhajoodiujpähajxy tiuna'añii.

⁴¹ Mänit hajxy yhadsooyy:

—Yagho'tägatsáanäp hajxy jaduhñ je'eguiøxpä coo hajxy quia'awiindøyyä. Mänitä wiingjäya'ay ja'a naax yaghajoodiuga'añ, pønä tsaatyp jaduhñ yegaamb coo ja'a tsaatyptuc yhabáadät.

⁴² Mänitä Jesús miänaañ:

—Nej, cajnä ja'a Diosmädia'agy hajxy mgapxyñä maa jaduhñ myiñän cujaayä:

Ja'a tsa mädyii ja'a tøjcojpähajxy quia'a nä'ägä cumaayy,

je'e nä'ägä tuundsöhn.

Dios jaduhñ pädaac, paady højts njaanč tehñ yagjuø'y.

(Jesús jaduhñ hamdsoo niyajmäbaatä nebiä tsaajän je'eguiøxpä coo hänajty quia'a tsoy quia'a mee'xyíjäm ja'a cu'ug. Pero mo'owáanäp ja'a Jesús ja'a mõjtuung ja'a hodiung hänajty.)

⁴³ Paady, xpiøgáanäp ja'a mguhdujt hajxy coo hajxy jim mdägø'øwät Dioswiinduum. Wiingjäyá'ayäts jaduhñ tægø'øwaamb pønjaty jaduhñ howiädijp. ⁴⁴ Pøn jaduhñ cáawäp yø'ø tsaanähgøxp, tægóyyäp jaduhñ. Y coo pøn jaduhñ nähgahbedøjät yø'ø tsáajäm, jaanä tægóyyäp je'ebä.

⁴⁵ Coo ja'a teedywiindsøñhajxy jaduhñ miädooyy møødä fariseodøjc-hajxy, mänit hajxy ñajuøøyy coo hajxy hänajty tøø miädia'agyii ja'a Jesúsäm.

⁴⁶ Mänitä teedywiindsón ja'a Jesús hajxy jia madsaañ; cab hajxy ñä'ä majch je'eguiøxpä coo ja'a cu'ug hajxy hänajty chähgø'øy; hix, jaduhñä cu'ughajxy hänajty miäna'añ cooc ja'a Jesús ja'a Diosmädia'agy hänajty yajwa'xy.

22

¹ Mänitä Jesús tiägóøguiumbä mädiaacpä. Mänit miänaañ:

² —Maa ja'a Dios yhane'emiän, jaduñ mäwínäts je'e nebiä rey tu'ugän. Yajpøgaamby ja'a yhuung hänajty je'e. Yagjadáañäp ja'a cay ja'a hu'ug hänajty je'e. ³ Mänitä mioonsähajxy quiejxy woobä wijtspä; pero cabä jäya'ayhajxy hänajty ñøcxa'añ mägaabiä. ⁴ Mänitä rey ja'a mioonsä quiejxcumbä. Mänit miänaañ: “Nøcx hajxy näma'aw coo ja'a cay ja'a hu'ugy tøø quiøønä, coochä waj tøø nyajyagho'ogyii ja'a ni'xpä. Tøø ja'a cayiibä yhabaady; weends hajxy miñ quiaj.” ⁵ Pero cabä jäya'ayhajxy ñä'ägädä mäbøjcy. Tu'jäya'ay ñøcxy maa ja'a quiamän; tu'jäya'ay ñøcxy too'pä. ⁶ Mänitä rey mioonsähajxy miäjtsäxä ja'a jäya'ayhajxy hänajty jaac jimä. Mänit hajxy yaghäyoowhijxy; yagho'cä hajxy jaduñ. ⁷ Mänitä rey yhawa'andaacy. Mänitä soldadohajxy quiejxä mäyagho'pä. Ja'a hajxy hänajty tøø mioonsäyaghó'oguiäbä, je'e hajxy nøcxy yagho'ogyii; møødä quiajpthajxy nøcxy ñó'cäxä. ⁸ Mänitä rey ja'a mioonsähajxy ñämaayy: “Tøø jaduñ yhabaady coochä nhuung jaduñ piøga'añ. Pero ja'a jäya'ayhajxy tøø nja woy tøø nja wíchäbøch, cab hajxy hawiinmats myínät. ⁹ Nøcx hajxy wow wits pønjaty hajxy mbaatyp jim tu'haam.” ¹⁰ Mänitä mioonsähajxy hoy wioy wyich nägøxiä, pønjaty hajxy jaduñ piaatyp, møødä hojiäya'ay møødä haxøøgjäya'ay. Mänitädsä tøjc jaduñ yhujch.

¹¹ 'Mänitä rey tiøjtägøøyy woybä wichpä hi-jxpä. Mänitä craa tu'ug yhiixä, cabä wyit hänajty

yhoyyá. ¹² Mänit ñämaayyá: “Mägu'ughajpä, cab yø'ø mwit yaa hawiinmäts mmädägø'øwät maa ja'a pøc jaduñ jadyiijän.” Pero cabä craa ñä'ä hadsoowiimbijty. ¹³ Mänitä rey ja'a mioonsä ñämaayy, ja'a hajxy hänäjty texycøøbiä: “Cø'øxots tecyxiots yø'ø craa. Mänit hajxy mhøxjuipädsømät maa wyiingoodsän. Jim jaduñ jiø'øwa'añ xiu-udsa'añ.” ¹⁴ Nämaj hajxy jia møjya'axa'añii, pero näweeñtiä hajxy jaduñ wyiimbiwa'añii.

¹⁵ Mänitä fariseoshajxy jim choññ. Mänit hajxy quiojyquiapxytiuñ coo ja'a Jesús hajxy jiojcapxø'øwa'añ neby hajxy jaduñ yajnähsømät. ¹⁶ Mänitä miägu'ughajpähajxy quiejxy møødä Herodes miägu'ughajpähajxy. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

—Wiindsøñ, nnajuøøby højts coo miich ja'a tøyhajt myecy, coo ja'a Diostu'u myajnähixø'øy. Caj miich mmøjpäda'agy nebiaty ja'a cu'ughajxy miädia'agy; caj miich mmøjpäda'agy pøñ tyijy møjcuhtujtmøød. ¹⁷ Højts capxwíjjäc. Nej, hahixøøby jaduñ coo ja'a gobiernä xädø'øñ mmó'owädä, ja'a jim tsänaabiä Roma.

¹⁸ Ñajuøøbiä Jesús hänäjty coo hänäjty jia jiojcapxø'øwa'añii. Mänit miänaañ:

—Haxøøg mijts mwiinmahñdyhajxy, hoy hajxy mja nibiäda'agyii nebiä hojiäya'ayän. Tiich hajxy coo xjia jiojcapxø'øwa'añ. ¹⁹ Tsøgå xädø'øñ tu'ug huuc híxäm.

Mänitä Jesús wa'xxiädø'øñ miooyyá. ²⁰ Mänit miänaañ:

—Pøñ yhähädiuñnaxy hädaaduhñ; pøñ xiøø hädaaduhñ.

21 Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ja'a gobiernä.

Mänitä Jesús miänaañ:

—Mmó'owäbä gobiernä hajxy mädyii je'e jie'e; y mmó'owäbä Dios hajxy mädyii je'e jie'e.

22 Coo hajxy jaduhñ miädooyy, mänit hajxy yagjuøøyy. Mänit hajxy wyiimbijnä.

23 Mänitxøø ja'a saduceodøjc-hajxy näje'e miejch maa ja'a Jesúsän. Jaduhñ hajxy hänajty miäna'añ cooc tyijy hajxy nga'a jujypiøjtägatsáanäm. Mänitä Jesús hajxy ñämaayy:

24 —Wiindsøn, ja'a Moisés jecy mänaañ, coo ja'a pøcy-ya'adiøjc yhó'ogät, ja'a cajpä yhuung, mänitädsä piuhya'ay ja'a yaamgto'oxy wyiingpøgät, nebiä yaamgto'oxy jaduhñ yhuungpáadät ja'a ya'adiøjcøxpä, ja'a tøø yhó'oguiäbä. ²⁵⁻²⁶ Bueno, näjxujyc hajxy hijty tu'que'ex, haagä ya'adiøjc. Ja'a coobhuung, jayøjp jaduhñ piøjcy; mänit yho'cy. Cabä yhuung hänajty. Mänitädsä jiädsømy ja'a yaamgto'oxy wyiingpøjcy. Mänitäts je'e yhó'cumbä. Mänitädsä miädägøøgpä jaduhñ jiäjcumbä. Jaduhñ hajxy nägøxiä jiajty møødä miäjxujycpä. ²⁷ Mänitä to'oxiøjc yho'pä høxhaam. ²⁸ Bueno, coo hajxy jaduhñ jiujypiøgät, mädyii tehñ tiøybä hänajty to'oxiøjc-hadaam, ja'a näjxujycpä puhya'ayhajxy, ja'a hajxy hänajty tøø jia pøquiäbä.

29 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Caj mijts ja'a tøyhajt mnä'ägädä møødä. Cabä Diosmädia'agy hajxy mhixiä ni ja'a Diosmäjaa. ³⁰ Coo ja'a jäya'ayhajxy jiujypiøga'añ, cab hajxy hänajty piøga'añ, ni cabä yhuung hajxy hänajty

yajpøga'añ. Jaduhñ hajxy yhida'añ nebiä Diosmoonsähajxiän, ja'a hajxy jim tsajpootypä.

³¹ Hamdsoo ja'a Dios hajxy jaduhñ tøø xñäma'ay cujaayhaam coo ja'a jäya'ayhajxy jiuypipiøga'añ:

³² “Xwyingudsähgøøbiøch ja'a Abraham møødä Isaac møødä Jacob.” Hoorä, wiingudsähgøøyöp ja'a Dios ja'a jujcyjiäya'ayhájxiäm. Cab jaduhñ wyiingudsähgøøyii ja'a ho'ogyjiäya'ayhájxiäm.

³³ Coo ja'a cu'ughajxy jaduhñ miädooyy nebiä Jesús hänajty yajnähixøøy, mänit hajxy yagjuøøyy.

³⁴ Coo ja'a fariseoshajxy jaduhñ miädoyhajty coo ja'a Jesús quia'a yajmäjädaacy ja'a saduceos, mänitä fariseoshajxy yhamugøøyy. ³⁵ Jimä fariseo hänajty tu'ug; ley-yajnähixøøby hänajty je'e. Ja'a Jesús hänajty jøjcaxøøwáañäp. Mänitä Jesús miäyajtøøwä:

³⁶ —Wiindsøñ, mädyii cuhdujt maas møj maa ja'a ley myiñän.

³⁷ Mänitä Jesús yhadsooyy:

—“Wiingudsähgøøw ja'a nDioshájttäm hamuumdu'joot; mabøjcä ja'a miädia'agy; mjahmiédsäp cøjxta'axiøø.” ³⁸ Hädaa cuhdujt, jawyiin jaduhñ myiñ maa ja'a leyän y maas møj jaduhñ. ³⁹ Jaanä jaduhñ ja'a miämetspä miänaambä: “Møødnijootpaadøø ja'a mmäjøøn ja'a mmädøjc hamuumdu'joot.” ⁴⁰ Hädaa cuhdujt metspä, ja'a ley yhöjx tiecy jaduhñ møødä cøxiä mäduhñtiä ja'a Diosmädia'agy-yajwa'xpähajxy tøø miädia'agy.

⁴¹ Jimnä ja'a fariseoshajxy hänajty tiäna'ayñä.

⁴² Mänitä Jesús miäyajtøøyy:

—Waam**b** mijts mmäna'añ ja'a Cristocøxpä. Pøñ je'e yhaphajpy tieedyhajpy.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—David yhap yhoc je'eduhñ.

⁴³ Mänitä Jesús miänaañ:

—Pero ja'a Dioshespíritucøxpä ja'a David ja'a Cristo ñämaayy: “Wiindsón.” Jaduhñä David miänaañ:

⁴⁴ Tøøchä Dios ja'a nWiindsón xñämaayyä:

“Häña'aw yaa hahooyhaamby høxtä coonä ja'a mmädsip jaduhñ quia'a mäjädá'agät”,
nømä Dios miänaañ.

⁴⁵ Bueno, pø tøø ja'a David ja'a Cristo ñäma'ay: “Wiindsón”, nébiäts jaduhñ yhaphat yhoc-hädät.

⁴⁶ Caj pøñ waam**b** ñä'ägädä hadsooyy. Y cabä Jesús waam**b** miäyajtøøwänä høxtä coonä hänäjty yho'oga'añ.

23

¹ Mänitä Jesús ja'a cu'ug ñämaayy møødä ji-amiøødhajxy:

² —Ja'a ley-yajñähixøøbiädøjc møødä fariseoshajxy, cuhdujtmø'oy hajxy jaduhñ coo ja'a Moisés miädia'agy hajxy yajñähixøøyyä.

³ Mgudiúnäp hajxy jaduhñ waam**b**aty hajxy xñäma'ay. Pero cab hajxy mbahíxät nebiaty hajxy jiatcø'øy. Cabä yhamdsoo mädia'agy hajxy quiudiuñ. ⁴ Hanaxiä hajxy tsipjaty yajñähixø'øy; y mänaam**b** hajxy jaduhñ coo ja'a cu'ug tsipcøxp quiudiúnät. Pero cab hajxy hamdsoo quiudiuñ.

⁵ Jaanch teh**m** yajcumayaam**b** hajxy maa ja'a cu'ugwiinduumän. Paadiä nocyquiuyaaybä hajxy yajxón yajniwyiinnähgopxodsø'øyii; paady

hajxy yajniguiø'øxodsø'yii. Paadiä wit hajxy piägø'y ja'a høxyoñbä. ⁶ Coö hajxy maa miägay, hãña'awaamb hajxy hãnajty maa ja'a meexäteecän. Y coö hajxy ñøcxy tsajtøgooty, hãña'awaamb hajxy hãnajty maa ja'a hãñaabiejt yajxonbän. ⁷ Coö hajxy maa wiädity cajptooty, yajwiingudsähgø'øwaamb hajxy hãnajty maa ja'a cu'ugän. Yajnäma'awaamb hajxy hãnajty: “Wiindsøn.”

⁸ Pero mijts, cab hajxy mmäná'anät coö ja'a cu'ug hajxy xñámá'awät: “Wiindsøn.” Tu'ugä mWiindsøn hajxy jaduñ; ja'a Cristo je'e. Jaduñ hajxy mnijiäwø'øwøjät nebiä tu'que'expän. ⁹ Cab hajxy pøn mnámá'awät: “Teedy”, hädaa yaabä naaxwiimbä. Tu'ugä mDeedyhajxy jim cøxp. ¹⁰ Cab hajxy mmäná'anät coö pøn xñámá'awät coö hajxy xquiopc-hädät. Tu'jaya'ay hajxy jaduñ xyhané'emät; ja'a Cristo je'e. ¹¹ Pøn jaduñ puh-bejp ja'a jiamioødhajxy, je'edsä mõjtuung jaduñ paadaamb maa mijtsän. ¹² Hix, pøn jaduñ yajcumayaamb, cabä mõjtuung jaduñ piaada'añ. Pero pøn jaduñ ca'a yajcumayaamb, je'edsä mõjtuung jaduñ paadaamb.

¹³ Mänitä ley-yajnäøøbiädøjc-hajxy ñämaayyä mõødä fariseoshajxy:

—Jaduñ mijts mnibiäda'agyii nebiä hoyhäna'cän; pero cab hajxy mhoyhäna'cä. Haxøøg hajxy mjada'añ mhabeta'añ. Cab hajxy jim mdägø'øwa'añ maa ja'a Dioswiinduumän, y cab hajxy jaduñ mmäna'añ coö wiinghäna'c jim tiägø'øwät, hoy hajxy hãnajty hamdsoo jia mäna'añ coö hajxy jim tiägø'øwa'añ.

14 'Xiøøbä ja'a Dios hajxy jejcy tøø mnä'ä pa'ya'axy. Mänitä yaamgto'oxy ja'a tiøjc hajxy mbøjcä. Paady hajxy hoyhoy mdsaaçhpøga'añ.

15 'Wiinduhmyhagajpt jamiøød hajxy naxy mhøxta'ay pøn jaduhñ xmiøødtúnäp maa ja'a mguhdujthajxiän. Y coo hajxy hänäjty tøø mbaady, mänitä haxøøgcuhdujt hajxy myajnähixø'øy. Maas haxøøg hajxy jaduhñ jiatcø'øwa'añ quejee mijts.

16 'Cab hajxy hoy mnä'ägä yajnähixø'øy. Jaduhñ hajxy mmäna'añ; coo hajxy hänäjty tii myajwiinwaanø'øwa'añ, coo ja'a tsajtøjc mgapxpáadät, cab tyijy jaduhñ ñejpiä coo hajxy mga'a cudiúnät neby hajxy hänäjty tøø myajwiinwaanø'øyän. Pero jaduhñ hajxy mmänaambä, coo ja'a oro hajxy mgapxpáadät, ja'a jii by tsajtøgootypä, tsipcøxp hajxy tyijy mgudiúnät.

17 Mguhmñøøby hajxy jaduhñ; cab hajxy tii mwiinjuø'øy. Haa ca'a, maas tsoobaatp ja'a tsajtøjc quejee ja'a oro. Hix, Dios ja'a tsajtøjc jaduhñ cunuu'x. Ja'a oro, ñä'ä yajmägunuu'xøøyy je'eduhñ.

18 Jaanä jaduhñ hajxy mmänaambä, coo mgapxpáadät ja'a cuyoxøhñdy, cábac tyijy jaduhñ ñejpiä coo mga'a cudiúnät. Pero jaduhñ hajxy mmänaambä, coo hajxy mgapxpáadät tijaty tøø mguyoxø'øy, tsipcøxpäc tyijy jaduhñ mgudiúnät.

19 Nej, cab hajxy mnajuø'øyä coo ja'a cuyoxøhñdy miaas tsoobaady quejee tijaty hajxy mguyoxøøby.

20 Pøn jaduhñ capxpaatp ja'a cuyoxøhñdy, jaanä jaduhñ quiapxpaatpä tijatycøxpä ja'a jäya'ayhajxy jii by tøø quiuyoxø'øy.

21 Pøn jaduhñ capxpaatp ja'a tsajtøjcøxpä, jaanä Dios quiapxpaatpä, ja'a jii by tsänaabiä tsajtøgooty.

22 Pøñ jaduñ capxpaatp ja'a tsajpootyp, jaanä Dios yhäñaabiejt quiapxpaatpä, møødä Dios ja'a jim häñaabiä.

23 'Mijts myajcopcøøby mädyii ca'a tsoobaatp coo hajxy hänajty tii mguyoxø'øwa'añ maa ja'a tsajtøjcän. Pero cabä Diosmädia'agy hajxy myajcopcø'øy coo jaduñ miäna'añ coo mhojiäya'ayhádät, coo hojioot mmøødhádät, coo ja'a Diosmädia'agy mmäbógät. Maas hoy jaduñ coo hajxy mgudiúnät ca'xy pedyii.

24 Jaduñ mäwíinäts hajxy myajwiinhixø'øy nebiä wiindspän; cab hajxy myajcopcø'øy mädyii tsoobaatp.

25-28 'Jaduñ mijts mja wi'i quiähxø'øga'añ nebiä hoyhäna'cän maa ja'a cu'ugwiinduumän. Pero haxøøgwíinmahñdy hajxy mmøød. Tsipcøxp ja'a mhaxøøgwíinmahñdy hajxy mnajtshixø'øwät, jaduñ hajxy tøyhajt hoy mhídät.

29 'Naxý hajxy yajxón mguhmuuñ maa ja'a Diosquexypähajxy jecy ñaaxtägøøyyän. Hojiäya'ayhajxy hijty. 30 Mänit hajxy mmäna'añ: "Coo højts häxøpy jecy tøø njugyhájtäm, cabä nhap ndeedy hajxy häxøpy tøø nbuhbéjtäm coo ja'a Diosquexypä hajxy yagho'cy." 31 Cab jaduñ tiøyyä. Tøø ja'a mhap mdeedy hajxy häxøpy mbajatcøøbiä; 32 y jaduñ hajxy mjaanñ pajatcø'øwaambä.

33 'Jaduñ mäwíinäts hajxy mga'awiindøyyä nebiä tsahñdiän. Hoyhoy hajxy jaduñ jiiby mdsaaçhpøga'añ møjcu'uhaam. 34 Nguexáambiøch ja'a Diosquexypä maa mijtsän, møødä cuhwijypä, møødä yajnähixøøbiä. Näje'e hajxy

myagho'oga'añ; näje'e hajxy mmøjpahbeda'añ cruzcøxp; näje'e hajxy mwobho'oga'añ tsajtøgooty. Näje'e hajxy mbäbo'owa'añ cajpt-cajpt. ³⁵ Mijts jaduñ mmøødhadaamby ja'a pojpa coo ja'a hojiäya'ayhajxy nägøxiä yagho'cä møødä Abel møødä Zacarías, ja'a Berequías yhuung. Tsajtøgooty ja'a Zacarías yagho'cä; ja'a mhap ja'a mdeedyhajxy jaduñ jecy jatcøoyy. ³⁶ Tehm tiøyhajt jaduñ, mijts ja'a pojpa mmøødhadaamby.

³⁷ 'Mijts Jerusalénpäjäya'ay, tøø ja'a Diosquexypä hajxy mguhga'açh. Jaduñ mäwíinhøch mijts mayhooc tøø nja näwa'añ nebiä tsee y ja'a yhuung ñähmuhxtägoyyän; pero caj mijts myajnäwa'ana'añ. ³⁸ Mobädájpøch mijts nnähgue'ega'añ, ³⁹ y cábøch jaduñ xyhixaannä høxtä cóonøch hānajty ngādaactägatsa'añ. Mānit hajxy mmāna'ana'añ: “Tsøc yø'øya'ay wiingudsähgøoyyäm, yø'øya'ay Diosquexypä.”

24

¹ Mānitā Jesúshajxy piādsøømy tsajtøgooty. Mānitā Jesús ñāmaayyā ja'a miāgu'ughajpāhajxy:

—Huug hix yø'ø møj tsajtøjc.

² Mānitā Jesús yhadsooyy:

—Tehm tiøyhájthøch mijts nnāma'ay, yø'ø møj tsajtøjcä, cøxaamb jaduñ piuma'añ; cøxaamb jaduñ quiuhdägoyya'añ.

³ Mānit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostunän. Mānitā Jesús yhøxtacy naaxwiin. Mānitā Jesús hamee'ch ñāmaayyā ja'a miāgu'ughajpāhajxy:

—Højts hawāanāc mānaa yø'ø tsajtøjc jaduñ piuma'añ. Mādyii hijxtahnd jaduñ

cähxø'øgaamb coo hānajtj mgādaactägatsa'añ, coo ja'a naaxwiimbä hānajtj wyiimbida'añ.

⁴ Mānitä Jesús miānaañ:

—Ca'a hajxy myajwiinhøøñ. ⁵ Minaamb hajxy nāmay. Jaduhñ hajxy ñibiāda'aga'añii nébiøch høøchän. Jaduhñ hajxy miāna'ana'añ: “Høøch je'e Cristo.” Nāmāyā jāya'ay yajwiinhøøna'añ. ⁶ Mānit hajxy mmādoyhada'añ coo ja'a tsip jaduññ tøø piädø'øgy. Pero cab hajxy mdsähgø'øwät. Tsipcøxpä häyohn jaduññ jiada'añii. Pero cajnä hānajtj yhabaady coo ja'a naaxwiimbä hānajtj wyiimbida'añ. ⁷ Cajpthaam hajxy jaduññ ñimiädsibø'øwa'añii. Naxaambä yuuba'am wiinduhmyhagajpt møødä hujx. ⁸ Pero nā'ä tshñdaacnä ja'a tsø'ty hānajtj jaduññ.

⁹ 'Mānit mijts myaghäyoowhixa'añ mya-
jyagho'oga'añ. Mānit mijts myajmāhanhada'añ
maa ja'a høøchcøxpän wiinduhmyhagajpt.
¹⁰ Mānitä Dios hajxy ñajtshixø'øwa'añ nāmay. Mānit
hajxy ñimiāhanhada'añii hamiñ haxøpy møødä
hajxy tijaty yajniñähdsøma'añii. ¹¹ Wāditaambä
høhñdaacpähajxy hānajtj may. Māna'anaamb
hajxy hānajtj cooc tyijy hajxy wiädity ja'a
Dioscøxpä. Nāmāyā cu'ughajxy yajwiinhøøna'añ.
¹² Cab hajxy ñimiägu'ughadāānānā je'eguiøxpä
coo ja'a haxøøgpä hānajtj jiaanč tehñ wiädity.
¹³ Pero pønajatj jaduññ ca'a jøjwa'adsaamb, je'eds
ja'a hoybä paadaamb. ¹⁴ Wiinduhmyhagajpt ja'a
mädia'agy wiädita'añ mädyii jaduññ mānaamb
coo ja'a Dios ja'a miājaa yajcähxø'øga'añ.
Cøxaambä cu'ughajxy miādoyhada'añ; mānitäts
ja'a naaxwiimbä wyiimbida'añ.

15 '(Pøñ hädaa nocy capxp, ween jaduñ wyi-injuø'øy.) Ja'a Daniel, Dios jaduñ jecy quejx. Je'eduhñ cujahy coo ja'a haxøøgpä miedsa'añ maa ja'a Diostøjcän, y coo mänit jaduñ yajma'ada'añ. Coo ja'a haxøøgpä hajxy mhíxät, 16 mänit hajxy päyø'øguiä mnøcxät maa ja'a tunän, mijts yaa tsänaabiä Judeanaaxooty. 17 Y ja'a hajxy hijpä tøjwiing, jaduhyä hajxy piäyø'tówät, cab hajxy jaduñ tii yajpädsømät tøgooty. 18 Y ja'a hajxy jim hijpä camjooty, jaduhyä hajxy piäyø'tøøbät, cab hajxy jaduñ nøcxy tii wyich maa ja'a tiøjcän. 19 Pobre ja'a to'oxiøjc-hajxy hänajty maaxhuung-møødpä, møød hajxy hänajty huungyajtsi'tspä. 20 Mmänuu'xtá'agäp ja'a Dios hajxy coo hajxy ween mga'a päyø'øgy coo hänajty tiøøhcä, ni ja'a poo'xxiøjooty. 21 Porque jaançh tehñ miøc ja'a tsaächpä ñaxa'añ. Ni mänaa jaduñ tøø quia'a jadyii nebiä jaduñ jiada'añijän. Y caj mänaa jiajtägatsa'añii jadähoocän. 22 Pero Dios jaduñ tøø yajnähdijy coo ja'a tsaächpä jejcy quia'a jadøøjät, je'eguiøxpä coo chocy ja'a tøøbä wyiimbíyyäbä. Coo häxøpy jaduñ tøø quia'a yajnähdijy, caj pøñ häxøpy cho'oga'añ.

23 'Coo mijts pøñ xñámá'awät: "Huug hix, chaadsä Cristo", o "Huug hix, xiids je'e", cab hajxy mmäbøgät. 24 Hix, minaambä wiinhøhmbähajxy; jaduñ mäwiin hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Criston; jaduñ mäwínäts hajxy ñibiäda'aga'añii nebiä Diosquexypän. Yajcähxø'øgaamby hajxy ja'a hoy-yagjuøøñäjatypä nebiä cu'ug hajxy jaduñ wyiinhøønät; høxtä ja wiinhøønánäp hajxy je'ebä, ja'a Dios tøø wyiimbíyyäbä. 25 Chaads

mijts nnäma'ay jäguemiä. ²⁶ Coo pøn xñámá'awät: “Huug hix, jim wiädity pactuum”, cab hajxy jim mnócxät; o coo hajxy xñámá'awät: “Huug hix, jii by je'e yu'uçhtium”, cab hajxy mmäbógät. ²⁷ Cooçh hänajty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduñ mäwiin quiähxø'øga'añ nebiä wädsucän. Wiinduhmyhagájphøch ja'a jäya'ayhajxy xyhixa'añ. ²⁸ Tsipcøxp jaduñ jiada'añii nébiøch chaa nmäna'añ.

²⁹ 'Coo ja'a tsaachpä hänajty tøø ñajxnä, mäniä hänajty wyiingoodsø'øwa'añ; cabä po'o hänajty yhana'añ. Chaadsä madsa'a may quia'awa'añ; chaadsä tsajt chäyuyya'añ. ³⁰ Mänitøch ja'a nhijxtahnd jim quiähxø'øga'añ tsajpootyp cooçh hänajty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitä jäya'ayhajxy wiinduhmyhagajpt jiø'øwa'añ xiuudsä'añ. Mänitøch hajxy xyhixa'añ cooçh hänajty ngäda'aga'añ jocjooty. Diosmäjaaháamhøch jaduñ ngäda'aga'añ hajájjap. ³¹ Mänitøch ja'a nmoonsä tsajpootypä nhane'ema'añ coo ween hajxy møc xiu'uxy xuuxthaam. Mänitøch ja'a nwiimbiybähajxy xyajtu'ugmugaanä wiinduhmyhagajtpä.

³² 'Tsøg ja'a tsø'ty jaduñ yajmäbáatäm nebiä piidsquepiän. Coo yhaabiädsømy, mäni hajxy mnajuø'øy coo pioodtägøøñä. ³³ Jaduñ mäwínäts je'e, coo ja'a tsø'ty hajxy jaduñ mhíxät, mäni hajxy mnajuø'øwät cooçh hänajty mobädajpä nwiimbida'añ. ³⁴ Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, cooçh hänajty nwiimbida'añ, cajnä jäya'ayhajxy hänajty quiøxy ho'ogy, ja'a hajxy jäda'ahaty jugyhajpä. ³⁵ Ja'a tsajtwiing jaduñ tägoyyaamb møødä

naaxwiimbä. Tøjiadaamb jaduhñ nébiøch cham nmädia'aguiän.

³⁶ Pero ni pøñ jaduhñ quia'a najuø'øý mänaaxøø jiada'añii ni mäduhnajtä. Ni ja'a Diosmoonsä tsajpootypä hajxy quia'a najuø'øý. Ni høøch nga'a najuø'øý, høøch ja'a Dioshuung. Jagooyä Dios jaduhñ ñajuø'øý, ja'a nDeedyhájtäm.

³⁷ 'Cooch jaduhñ nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä, jaduhñ mäwíinäts hánajty jiada'añii nebiä Noé jecy jiajtiän. ³⁸ Cajnä Dios ja'a nøøgomdägoy hánajty quiexyñä. Jimä jäya'ayhajxy hánajty quiay yhu'ugy, piøcy yhu'ugy, høxtä coo ja'a Noé hánajty tøø tiägø'øý barcojooty. ³⁹ Ni mänit hajxy hánajty quia'a najuø'øýñä høxtä coonä ja'a nøøgomdägoy miejch. Mänit hajxy cøjx chømdu'ubøgyii. Jaduhñ mäwíinäts jiadaañäbä cooch hánajty nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä. ⁴⁰ Mänitxøø ja'a ya'adiøjc-hajxy hánajty nämetsc yhida'añ camjooty. Tu'ug hánajty yajnøcxa'añii; tu'ug hánajty yajmähmø'øwa'añii. ⁴¹ Metscä to'oxiøjc-hajxy hánajty jiøch. Tu'ug hánajty yajnøcxa'añii; tu'ug hánajty yajmähmø'øwa'añii.

⁴² 'Nähix hahixø'ø hajxy mhídät; cab hajxy mnajuø'øý mänaa ja'a mWiindsøn hajxy quiäda'aga'añ. ⁴³ Jaduhñ mäwíinäts ja'a cudøjc-hajxy, coo hajxy jaduhñ ñajuø'øwät mäduhnajtä ja'a mee'tspä miedsa'añ coods, jujcy hajxy jaduhñ yhídät, y cabä mee'tspä hajxy jaduhñ yajtøjtägø'øwät. ⁴⁴ Jaduhñ mäwíinäts mijtspä, nähix hahixø'ø hajxy mhídät. Cábøch mijts xñä'ägä najuø'øwät mänájøch jaduhñ

ngäda'aga'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

⁴⁵ 'Ja'a moonsäwiindsón, je'edsä miämoonsä yajcaaby maa ja'a wyiindsón tiøjcän. Hoy jaduñ coo ja'a wyiindsón miädia'agy miäbøjcät, coo cuhwijy tiünät. ⁴⁶ Coo ja'a wyiindsón miédsät, jootcujc ja'a moonsä ñijiäwø'øwa'añii mädyii jaduñ cudiumb. ⁴⁷ Tøyhájtäts mijts nnäma'ay, jaduñä moonsä piäda'aga'añii nebiä wyiindsónän jim maa ja'a wyiindsón tiøjcän, mäduhñtiä ja'a wyiindsón hänäjty miøødä. ⁴⁸ Pero ja'a moonsä ca'a hoybä, je'eds jaduñ mäna'anaamb cooc tyijy ja'a wyiindsón quia'a tsoj medsa'añ. ⁴⁹ Mänitä miämoonsä tiägø'øwa'añ häyoowhijxpä. Mänitä mu'ugyjia'ay miøødtägø'øwa'añ caabiä huucpä. ⁵⁰ Cabä wyiindsón jaduñ yhuuc jahmiedsaannä coo wyiimbida'añ. Coo ja'a wyiindsón jaduñ jiaançh médsät, ⁵¹ mänitäts ja'a craa hoyhoy quiumädowa'añ møødä miäga'awiindøybä. Mänit hajxy jiø'øwa'añ xiuudsa'añ.

25

¹ 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduñ yajcähxø'øga'añ, jaduñ mäwínäts je'e nebiä pøc hu'ug tøø jiadyijän. Jimä cäxyiidøjc ja'a jamiøød hajxy hänäjty yhahixy. Nämajc hajxy hänäjty. Candilcón hajxy hänäjty yhahixy. ²⁻⁴ Nämägooxc-hajxy, cab hajxy hänäjty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubøcy. Cabä guiaastä hajxy hänäjty nä'ä tægø'øbä tøø jiuuy. Pero ja'a jiamiøødhajxy ja'a jaac nämägooxpä, nähix hahixø'ø hajxy hänäjty tøø tiu'ubøcy mæbøjpä. Nä'ä tægø'øbä ja'a guiaastä hajxy hänäjty tøø jiuuy.

5 Coo ja'a jamiø'ød jaduh_n quia'a tsoj mejch, mänitä cäxyiidøjc-hajxy cøjx miaaho'ogy. 6 Coo quiuptsuhmdäjøøyy, mänitä jäya'ay tu'ug yaaxy: “Xiidsä jamiø'ød miech; nøcx hajxy jøjcubaadø'øw.” 7 Mänitä cäxyiidøjc-hajxy cøjx piädø'øgy. Mänitä quiandilhajxy quiuhdøø'xøøyy. 8 Mänit hajxy miänaañ, ja'a hajxy hänajty nähix hahixø'ø tøø quia'a tu'ubøquiäbä: “Højtsä gaastä weeñtiä móoyyāc; pi'idsaamb højtsä ngandil jaduh_n.” 9 Mänit hajxy yhadsooyy, ja'a hajxy hänajty nähix hahixø'ø tøø tiu'ubøquiäbä: “Caj, ni jaduh_n quia'a mädøyhada'añ maa ja'a højtsøxpän. Nøcx hajxy jaduh_n ñijiúuyyāxä maa tioogyijän.” 10 Mänit hajxy ñøcxy juubiä. Mänitä jamiø'ød jaduh_n miehch. Ja'a cäxyiidøjc-hajxy gaastämøødpä, mänitä jamiø'ød hajxy miøødtägøøyy tøgooty. Mänitä tøjc hajxy yhagøøñä. 11 Mänitä cäxyiidøjc-hajxy jia mejtsnä, ja'a gaastä hajxy hoy tøø jiúyyäbä. Mänitä hajxy jia cugapxøøyy: “Wiindsøn, huuc yaghawa'ads hädaa tøjc.” 12 Mänit hajxy ñämaayyā: “Cábøch mijts jaduh_n nhixiä. Tøyhajt jaduh_n.”

13 Coo ja'a Jesús jaduh_n miädiacpädøøyy, mänit miänaañ:

—Jaduh_n hajxy mnibiäda'agøøjät nähix hahixø'ø. Caj mijts mnajuø'øy mänáajøch nwiimbida'añ, høøch ja'a Diosquexypä.

14 'Coo ja'a Dios ja'a miäjaa jaduh_n yajcähxø'øga'añ, jaduh_n mäwíinäts je'e nebiä jäya'ay tu'ugpän. Nøcxaamb hänajty je'e wiingnaaxooty. Mänitä mioonsähajxy miøjyaaxy. Mänitä xiädø'øñ yajmämähmøøyy.

15 'Tu'ug jaduñ yajmämähmøøyyä mägooxmillón. Paady may miooyyá coo hánajty jiaty xädø'øñyajmayø'øw. Tu'ug jaduñ yajmämähmøøyyä mejtsmillón. Tu'ug jaduñ yajmämähmøøyyä tu'millón. Mänitä wiindsón tiu'ubøjcy. ¹⁶ Jaaya'ay ja'a mägooxmillón wiingpójcäbä, yajtägøøyy jaduñ niyhajájtäbä. Yajmayøøyy ja'a xädø'øñ jaduñ; mägooxmillón jaduñ jiaac paaty. ¹⁷ Jaaná jaduñduhmbä, jaaya'ay ja'a mejtsmillón wiingpójcäbä, mejtsmillón jaduñ jiaac paaty. ¹⁸ Pero jaaya'ay ja'a tu'millón wiingpójcäbä, hoy ja'a jut jaduñ tiajy. Mänitä wyiindsón xiädø'øñ hoy yú'tsanä jutjooty.

¹⁹ 'Cujecy ja'a wyiindsónhajxy miejtstägajch. Mänit hajxy tiägøøyy cueentäyajpádsøømbä. ²⁰ Jayøjp jaaya'ay miejch ja'a mägooxmillón hánajty tøø wyiingpóquiäbä. Mänitä wyiindsón miooyy cøxiä møødä mägooxmillón tøø jiaac páadiäbä. Mänit miänaañ: “Wiindsón, mägooxmillónhöch jaduñ xmiooyy; chaads je'e møødä mägooxmillónhöch tøø njaac yajmayø'øyäbä.” ²¹ Mänitä wyiindsón miänaañ: “Hoy miich jaduñ tøø mgudiuñ. Wéeñtiöch miich nyajmämähmøøyy. Maas máyhöch miich ja'a xädø'øñ jaduñ njaac mo'owa'añ neby jaduñ njaac yajmayø'øwät. Tøjtägø'øw tøgooty, ween nxoondáacäm.” ²² Mänitä craa jiaac mejch ja'a mejtsmillón hánajty tøø wyiingpóquiäbä. Mänit miänaañ: “Wiindsón, mejtsmillónhöch jaduñ xmiooyy; chaads je'e møødä mejtsmillónhöch tøø njaac yajmayø'øyäbä.” ²³ Mänitä wyiindsón

miänáangumbä: “Hoy miich jaduñ tøø mgudiuñ. Wéeñtiøch miich jaduñ nyajmämähmøøyy. Maas máyhøch miich ja'a xädø'øñ jaduñ njaac mo'owa'añ neby jaduñ mjaac yajmayø'owät. Tøjtägø'øw tøgooty, ween nxoondáacäm.” ²⁴ Mänitä craa jiaac tehñ miejch ja'a tu'millón hánajty tøø wyiingpøquiäbä. Mänit miänaañ: “Wiindsón, nnajuøøbiøch coo miich hojioot mga'a møødä. Miich ja'a xädø'øñ jaduñ mbaadaamby maa tøø mga'a tuñän. ²⁵ Páadyhøch hijty ndsähgø'øy. Páadyhøch ja'a xädø'øñ hoy nyu'uøch naaxjutjooty. Huug hix, chaads je'e.” ²⁶ Mänitä wyiindsón yhadsooyy: “Caj miich hoy mgudiuñ. Mjaanç tehñ ñuux miich. Mnajuøøby miich jaduñ cooçh hojioot nga'a møødä, cooçhä xädø'øñ nbaada'añ maach tøø nga'a tuñän. ²⁷ Páadyhøch nxädø'øñ jaduñ cu xpiädaacä bancojooty. Jiiby cu miayøøyy. Mänitøch nxädø'øñ cu xmiooyy møødä xädø'øñhuung.” ²⁸ Mänitä hajxy ñämaayyä, ja'a hajxy jim tanaabiä: “Pøjcä yø'ø craa xädø'øñ hajxy tu'millón; mo'ow yø'ø craa hajxy ja'a majcmillónmøødpä. ²⁹ Pøñ may nä'ägä møød, maas may jaduñ mio'owa'añii. Hanaxiä jaduñ miøødhada'añ. Pero pøñ jaduñ weeñtiä møød, pøgáañäxäp je'e mäduhñtiä miøødä. ³⁰ Yø'ø craa jaanç tehñ ñuuxpä, høxwijtspädsøñ hajxy hagoonstuum. Jiiby jaduñ jiø'øwa'añ xiuudsa'añ.”

³¹ 'Cooçh jaduñ ngädá'agät hanehmä, høøch ja'a Diosquexypä, jimhøch jaduñ nhäñ'aawa'añ maa ja'a hoyhäñaabiejtän ja'a yajxonbä. Quípxyhøch nmoonsä tsajpootypähajxy xmiøødcäda'aga'añ nägøxiä. ³² Mänitøch

ja'a jäya'ayhajxy xwyiingumedsø'øwa'añ
 ja'a wiinduhmyhagajtpä. Mänítøch hajxy
 jaduñ nyajwa'xa'añ nebiä meegän nebiä
 chiibän. ³³ Nbäda'agáambiøch näje'e maach
 nhahooguiø'øjän, näje'e maach nhanajtycø'øjän.
³⁴ Ja'a hajxy hijpä hahooguiø'ø, mänítøch hajxy
 nnäma'awa'añ: “Min hajxy yam; tøøch mijts
 nDeedy xwyiimbiy coo hajxy mhané'emät.
 Jequiän hajxy jaduñ xwyiimbiiyy, cajnä ja'a
 naaxwiin hänäjty yhädiuñ. ³⁵ Mänáajøch hijty
 nyäho'ogyiijän, mänítøch hajxy xyajcaayy.
 Mänáajøch hijty ndødsø'øyiijän, mänítøch hajxy
 xyajnøøhuucy. Mänáajøch hijty nwäditian
 nebiä jäguembäya'ayän, mänítøch hajxy
 xyaghamejtstaacy. ³⁶ Mänáajøch wit hijty nga'a
 møødän, mänítøch hajxy xñähxoxy. Mänáajøch
 hijty mba'amgo'na'ayän, ndsumyhäña'ayän,
 mänítøch hajxy hoy xquiuhixy.” ³⁷ Ja'a hajxy
 hijpä hahooguiø'ø, mänit hajxy yhadsowa'añ:
 “Wiindsøñ, mänaa højts miich tøø nyajcay; mänaa
 højts miich tøø nyajnøøhu'ugy; ³⁸ mänaa højts
 miich tøø nyaghamejtsta'agy; mänaa højts miich
 tøø nnähxoxy; ³⁹ mänaa højts miich hoy tøø
 nguhixy.” ⁴⁰ Mänítøch nhadsowa'añ: “Tøyhajt
 mijts nnäma'ay, cooch mijts ja'a njamiøødhajxy tøø
 xñäxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja møjtojcä, jaduñ
 mäwínhøch tøø xñäxuu'tspä.”

⁴¹ 'Mänítøch hajxy nnäma'awa'añ ja'a hajxy
 hanajtycø'øbä: “Jua'ads hajxy jim, mijts
 haxøøgtuum hijpä. Häda'ag hajxy jiiby maa
 ja'a jøøn mänaa quia'a pi'ichän. Paadiä jøøn tøø
 piäda'agyii, jiibiä møjcu'uhajxy chaaçhpøga'añ.

42 Mänäajøch hijty nyäho'ogyiijän, cábøch hajxy xyajcaayy; mänáajøch hijty ndødsø'øyiijän, cábøch hajxy xyajnöøhuucy; 43 mänáajøch hijty nwäditiän nebiä jäguembäya'ayän, cábøch hajxy xyaghamejtstaacy; mänáajøch wit hijty nga'a møødän, cábøch wit hajxy xmioooyy; mänáajøch hijty nba'amgo'na'ayän, ndsumyhäña'ayän, cábøch hajxy hoy xquihixy.” 44 Mänit hajxy miäna'ana'añ: “Wiindsøn, mänaa højts miich nga'a puhbejty; mänaa højts miich nhijxy coo hänäjty myäho'ogyii, coo hänäjty mdødsø'øyii, coo hänäjty mwädity nebiä jäguembäya'ayän, coo wit hänäjty mga'a møødä, coo hänäjty mba'amgo'na'ay, coo hänäjty mdsumyhäña'ay.” 45 Mänitøch nhadsowa'añ: “Tøyhajt mijts nnäma'ay, cooch mijts ja'a njamiøødhajxy tøø xquia'a näxuu'tsä, hoy hajxy quia'a ja møjtøjcä, jaduhñ mäwínhøch tøø xquia'a näxuu'tspä.” 46 Yø'øds hajxy jiiby häda'agaamb maa hajxy chaaçhpøga'añän cøjxta'axiøø. Pero pønjätyhøch tøø nwiimbiy, je'eds hajxy cøjxta'axiøø jugyhadaamb nebiä Dios jiugyhätian.

26

1 Coo ja'a Jesús jaduhñ miädiaacpäðøøyy, mänit ñämaayy ja'a jiamiøødhajxy:

2 —Mnajuøøby hajxy jaduhñ coo ja'a pascuaxøø cumaaxc yhadsuujø'øwa'añ. Mänitøch hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ, høøch ja'a Diosquexypä. Mänitøch hajxy xmiøjpahbeda'añ cruzcøxp.

3 Mänitä teedywiindsøñhajxy yhamugøøyy møødä ley-yajnähiçøøbiähajxy møødä jäya'ayhajxy martuumähajpä maa ja'a judíoshajxiän. Jim hajxy

yhamugøøyy maa ja'a Caifás tiøjcän, ja'a hänajty møjcuhtuimøødpä maa ja'a teedyhajxiän. ⁴ Mänit hajxy quiojyquiapxyhajty nebiä Jesús hajxy miädsät, neby hajxy jaduhñ yaghó'ogät. ⁵ Mänit hajxy ñiñämaayyä:

—Cab jaduhñ yhooyä coo hajxy nmájtsämät ja'a xøøjooty coo ja'a cu'ughajxy ñä'ä haamhadät.

⁶ Jimä Jesús hänajty maa ja'a cajpt jaduhñ xiøhatiän Betania, maa ja'a Simón tiøgootiän, ja'a hänajty tøø ñähwa'açhíjábä ja'a haxøøgpa'am. ⁷ Jimä Jesús hänajty quiaý, mänitä to'oxiøjc tu'ug miejch, perfumecón, ja'a jaançh tehñ chowbä. Mänitä Jesús ja'a perfume yajcuhda'xøøyyä. ⁸ Coo ja'a Jesús jiamioødhajxy jaduhñ yhijxy, cab hajxy jaduhñ yhojiäwøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tii yø'ø perfume jaduhñ coo yaghäyooyy. ⁹ Coo jaduhñ cu tioo'cy, mänitä häyoobäya'ay jaduhñ cu ñä'ägä puhbejty.

¹⁰ Coo ja'a Jesús jaduhñ miädooyy, mänit miänaañ:

—Ca'a yø'ø to'oxiøjc hajxy mhadsipy. Ca'a yhaxøøgpä jaduhñ tøø tiuñ maa ja'a høøçhcøxpän.

¹¹ Ja'a häyoobädøjc, homiänaajä mijts jaduhñ xmiøødhida'añ; pero høøçh, cáboch mijts jejcy nmøødhida'añ. ¹² Páadyhøch yø'ø to'oxiøjc perfume xyajcuhda'xøøyy, cooçh mobädajpä nho'oga'añ.

¹³ Tøyhajtäts mijts nnäma'ay, homiaajä hädaa hoguiapxy hädaa homiädia'agy hajxy yaghawa'xó'øwät maa hädaa yaabä naaxwiinän, mänit hajxy jaduhñ miädia'aga'añ nébiøch yø'ø to'oxiøjc perfume tøø xyajcuhda'xó'øy. Jaduhñds yø'ø to'oxiøjc jiahmiedsa'añii.

14-15 Ja'a Jesús jiamiøødhajxy ja'a nämajmetspä, tu'ug hänajty xiøhaty Judas Iscariote. Mänitä Judas ja'a teedywiindsøñhajxy hoy ñäma'ay:

—Mädúhñtiøch hajxy xmiäjúyät cooçh ja'a Jesús hajxy nyajcø'ødägø'øwät.

Mänitä Judas miooyyá hii'xmajc plataxädø'øñ.
16 Mänit wyiinmahñdyhajty nebiä Jesús yajcø'ødägø'øwät.

17 Ja'a tehñ xiøøhadsuujø'ø hajxy hänajty quiuh-dujthaty coo ja'a tsajcaagy hajxy hänajty quiay ja'a ca'a tsoomiøødpä. Mänitä Jesús ja'a jiamiøød ñämejtsä. Mänit miäyajtøøwä:

—Maa hajxy ndsuugáayyämät ja'a pas-cuaxøøjooty.

18 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Nøcx hajxy cajptooty maaçh nmägu'ughajpä tiøjcän. Mänit hajxy mnämä'awät: “Nøm højts nWiindsøñ miäna'añ cooc tøø yhabáatäxä, y cooc højts yaa ndsuugaya'añ ja'a pascuaxøøjooty maa miich mdøgootiän.”

19 Mänit hajxy jiaançh cudiuuñ neby hajxy ñämaayyän. Mänitä jøø'xy hajxy yhädiuñ.

20 Coo quioodsøøyy, jimä Jesús hajxy hänajty quiay møødä nämajmetspä. 21 Mänitä Jesús miänaañ caaguiujc:

—Tøyhajtäts mijts nnäma'ay cooçh mijts mjamiøød tu'jäya'ay xyajcø'ødägø'øwa'añ maaçh nmädsipän.

22 Mänit hajxy jiootmadiägøøyy. Mänit hajxy tiägøøyy yajtøøbä:

—Wiindsøñ, nej, høøch je'ejä.

23 Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Ja'ačh tu'ugte_{xy} xmiøødcaamiujpä, jé'ečhäts jadu_h xyajcø'ødägø'øwaamb. ²⁴ Jadúhnhøch njada'añ nhabeta'añ, høøch ja'a Diosquexypä, nebiä Diosmädia'agy jadu_h miäna'añän. Pero jaančh teh_m chaačhpøgaamb jaaya'ay häyoobä ja'ačh tøø xyhawaanø'ø_yäbä. Mejor häxøpy tøø quia'a miñ tøø quia'a ca'ay.

²⁵ Mänitä Judas miänaañ, ja'a hänajty tøø yhawaanø'ø_yäbä:

—Wiindsø_n, nej, høøch je'ejä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Miičh je'e.

²⁶ Jimnä hajxy hänajty quiayñä, mänitä Jesús tsajcaagy quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yejcy. Mänitä tsajcaagy qyijwa'xy. Mänitä jiamiøød miooyy. Mänitä miänaañ:

—Cay hajxy; jadu_h mäwiin hädaa tsajcaagy nébiøchä nni'x nébiøchä ngopcän.

²⁷ Mänitä Jesús taza quionø'cy. Mänitä Dioscujú'uyäp yéjcumbä. Mänitä jiamiøød ja'a taza miooyy. Mänitä Jesús miänaañ:

—Hu'ug hädaa vino hajxy nägøxiä.

Mänitä vino hajxy yhuucmujcy tu'ugtaza.

²⁸ Mänitä Jesús miänáangumbä:

—Jadu_h mäwiin hädaa vino nébiøchä nnø'tiän. Hijxtah_{nd} jadu_h coočhä jem_yguiuhdujt nyajwiimbädsø_ma'añ coočhä jäya'ayhajxy may nnähho'tu'uda'añ, coočh jadu_h nyajnáhwa'adsaanä ja'a piojpa quiädieey. ²⁹ Pero nnämäabiøch mijts coočh hädaa vino nga'a huuctägatsa'añ høxtä cóonøch hänajty tøø nho'ogy.

Mänítøch mijts jaduñ nmøødhuucmujtägatsa'añ jim maachä nDeedy jaduñ yhane'emiän.

³⁰ Mänitä Dioshø y hajxy yhøøyy. Mänit hajxy ñøcxy maa ja'a Olivostunän. ³¹ Mänitä Jesús miänaañ:

—Hädaa coods, cábøch mijts ja'a nmädia'agy hajxy hoy xmiäbøgåñänä. Mänítøch hajxy jaduñ xñähgue'ega'añ. Jaduñä Diosmädia'agy miäna'añ: “Nyagho'ogáambiøch ja'a meegcueendähajpä. Mänitä meeghajxy xii yaa ñøcxø'øwa'añ.”

³² Pero cooçh hänajty tøø njujypiøcy, mänítøch nnøcxø'øga'añ jim Galilea; mänit mijts høxhaam mnøcxa'añ.

³³ Mänitä Pedro miänaañ:

—Hoy miich hajxy nägøxiä xjia nähgue'egät, cábøch miich nnähgue'egät.

³⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhájthøch miich nnäma'ay, coo ja'a tseey hänajty quia'a ya'axyñä hädaa coods, tøø miich hänajty tægøøghooc mnijjøgapxyii cóogøch tyijy jaduñ xquia'a hixiä.

³⁵ Mänitä Pedro miänaañ:

—Høyhøch miich näguipxy nja møødhø'ogät, cábøch jaduñ nnijjøgapxøjät.

Jaduñ hajxy nägøxiä piamänaambä.

³⁶ Mänitä Jesús hajxy miejch maa hänajty xiøhatiän Getsemaní. Mänitä Jesús miänaañ:

—Yaa hajxy høxta'ag naaxwiin; nõcxyhøch jimhaamby nhuuc Diospa'ya'axy.

³⁷ Mänitä Jesús ja'a Pedro wioonøcxy hawiing møødä Zebedeo yhuunghajxy nämetscä. Mänitä Jesús tiägøøyy jootmayhajpä hoyhoy. ³⁸ Mänit miänaañ:

—Jaančh teh̄m̄ jiootmayhájpøch jaduh̄n. Jadúh̄nhøch nnijiäwø'øyii nebiä ho'ogaambän. Yaa hajxy mmähmø'øwät. Tsøg hajxy jujcy hjítäm.

³⁹ Mänitä Jesús weeñtiä jiaac nõcxy. Mänit miägutscädaacy. Mänit Dyiospa'yaaxy:

—Teedy, miich mee'x, ca'a yhndijy jaduh̄n cu ndsaačhpøjcy. Pero ca'a yhøøchä nguहुdujt jaduh̄n nyajtunaamby; miichä mguहुdujt nyajtunáanäm.

⁴⁰ Mänitä Jesús wyiimbijty maa ja'a nädägøøgpä hánajty tøø ñähgue'eguiän. Jim̄ hajxy hánajty mia'ay coo ja'a Jesús jim̄ miejch. Mänitä Pedro ñämaayyá:

—Nej, ni tu'horä hajxy jujcy mga'a hida'añä.
⁴¹ Jujcy hajxy mhídät. MDiospa'yá'axáp hajxy jaduh̄n nebiä mõjcu'u hajxy jaduh̄n xquia'a jøjcapxø'øwät. Jia tsojpiä mjoothajxy jaduh̄n coo hajxy jujcy mhídät, pero ja'a mni'x ja'a mgopc-hajxy jaduh̄n ca'a mee'xtugaamb.

⁴² Ja'a miämetsc-hoocpä Jesús ñøcxy Diospa'yaaxpä:

—Teedy, miich mee'x, cábøch ndijy jaduh̄n cu ndsaačhpøjcy. Pero ween miichä mguहुdujt nyajtunäm.

⁴³ Mänit wyiimbíjcumbä maa ja'a Pedrohajxiän. Tøø hajxy hánajty miaahó'cumbä. Jaančh teh̄m̄ mia'awaamb hajxy hánajty hanaxiä.

⁴⁴ Mänitä Jesús ñähguéccumbä. Mänit ñøxcumbä miädägøøghoocpä Diospa'yaaxpä. Mänit jaduhyyä miänáangumbä. ⁴⁵ Mänit miéjtscumbä maa ja'a Pedrohajxiän. Mänit miänaañ:

—Ma'awxä hajxy, poo'xxä hajxy. Tøøds je'e yhabaady cooch hajxy xyajcø'ødägø'øwa'añ

maa ja'a cubojpä cugädieejäya'ayän, hөөч ja'a Diosquexypä. ⁴⁶ Pädø'øg hajxy, jamds hajxy. Xiids je'e myiñ ja'a hөөч jaduhñ xyegaambä.

⁴⁷ Mädiaacnä ja'a Jesús hänajty coo ja'a Judas miejch, ja'a Jesús hänajty tөө miөөdwädítiäbä ja'a miämajmetspä. Jaanč tehñ miay ja'a jäya'ay hänajty miөөdä, pujxtmөөdpä, paxycappä. Ja'a teedywiindsönhajxy jaduhñ quejx mөөdä martu-umädøjc. ⁴⁸ Ja'a Judas ja'a Jesús hänajty yegaamb. Tөө ja'a Judas ja'a jäya'ay hänajty ñäma'ay:

—Ja'a hөөч hänajty ndsu'xaambiä, je'eds hajxy mmädsäp.

⁴⁹ Mänitä Judas ja'a Jesús ñämejch. Mänitä yajpoo'xy. Mänit chu'xy. ⁵⁰ Mänitä Jesús miänaañ:

—Mägu'ughajpä, tiič xwia'ana'añ.

Mänitä Jesús hajxy miajch.

⁵¹ Mänitä Jesús jiamiөөd ja'a piujxt jiuu'ty. Mänitä teedywiindsön mioonsä tu'ug tiaatspujxtúutäxä. ⁵² Mänitä Jesús miänaañ:

—Cuyuugø'ow yø'ø mbujxt. Pønjaty jaduhñ pädø'p pujxthaam, jaanä pujxthaam yho'ogaambä. ⁵³ Nej, caj miič mnajuø'øyä, coočhä nDeedy jaduhñ nnämä'awät cooč ween xpiuhbety, mänítøch ja'a mioonsä tsajpootypä milhaam xyajnäguéxät. ⁵⁴ Pero cooč jaduhñ nnämä'awät, cabä Diosmädia'agy jaduhñ tiöjiädät maa jaduhñ myiñän cujaay cooč jaduhñ tsipcøxp njada'añ nhabet'añ.

⁵⁵ Mänitä Jesús ja'a majiäya'ay ñämaayy:

—Pujxtmөөd paxycap hajxy tөө mbädø'øgy. Jadúhñhøch hajxy tөө xmiach nebiä mee'tspän. Jabom-jabómhøch mijts hijty nyajnahixø'øy

tsajtøgooty, y cábøch hajxy mänaa tøø xmiach.
⁵⁶ Pero páadyhøch jaduñ njaty nhabety,
 jaduñä Diosmädia'agy jaduñ tiøjiädät, nebiä
 Diosqueẏpähajxy jecy quiujahyyän.

Mänitä Jesús jiamiødhajxy quiøxy päyø'cy. Nid-
 iuhmä Jesús jaduñ ñähgueecä.

⁵⁷ Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a Caifás
 tiøjcän, ja'a mõjcuhdujtmøødpä maa ja'a
 teedyhajxiän. Jimä ley-yajñähixøøbiähajxy hänajty
 tøø yhamugø'øy møødä martuumädøjc-hajxy.
⁵⁸ Ja'a Pedro, jäguemjuøøby hänajty pianøcxy. Mänit
 jiiiby tiägøøyy maa ja'a Caifás tiøjwiingän. Mänitä
 yhøxtaacy maa ja'a policíahajxiän. Yhixaamby
 hänajty je'e nebiä Jesús hänajty tiuna'añii.

⁵⁹ Ja'a Jesús, tøø hänajty yajtøjtägø'øyii
 maa ja'a teedywiindsøn hajxy hänajty tøø
 yhamugø'øyän møødä ley-yajñähixøøbiähajxy
 møødä mõjtøjc-hajxy. Jiiby hajxy hänajty
 wyiinmahñdyhaty nebiä Jesús hajxy jaduñ
 ñähøønó'øwät, hoy jaduñ quia'a ja tøyyä, nebiä
 Jesús hajxy jaduñ yajyagho'ogøøjät. ⁶⁰ Pero
 cabä tøyhajt hajxy piaaty, hoy jäya'ay may jia wi'i
 ñähøønøøyy. Mänitä høhñdaacpä metsc piädsøømy.

⁶¹ Mänit hajxy miänaañ:

—Nøm yø'ø craa miänaañ coogä Diostøjc
 jaduñ yajma'ada'añ; mänitac cumaaxc wiingpä
 yajpädø'øgään gumbä.

⁶² Mänitä teedywiindsøn tiänaayyø'cy. Mänitä
 Jesús ñämaayyä:

—Nej, caj mhadsowa'añä. Tii hajxy jaduñ coo
 xñäxø'øwø'øy.

⁶³ Pero cabä Jesús waamb ñä'ä mänaañ. Mänitä teedywiindsón miänáangumbä:

—Ja'a Dioscøxpä miich ja'a tøyhajt myégät; højts hawáañäc pø tøyhajt jaduhñ coo miich ja'a Dios tøø xquiexy, coo ja'a Dios xyHuunghaty.

⁶⁴ Mänitä Jesús miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ nej miich mmäna'añän. Jadúhñhøch mijts nnämaabiä, høøch ja'a Diosquexypä, cooçh hajxy xyhixa'añ häña'a maa ja'a Dios yhahooyhaampiän, ja'a mäjaamøødpä; y cooçh jaduhñ nmänajtägatsa'añ jocjooty.

⁶⁵ Mänitä teedywiindsón ja'a wyit quiøø'ch. Paady quiøø'ch coo hänäjty yhawa'anda'agy. Mänit miänaañ:

—Tøø hädaa craa quiapxtägoy ja'a Dioscøxpä. Tii testigo hajxy njaac wáañämät. Hamdsoo hajxy tøø mmädoy nej tøø quiapxtägoyyän. ⁶⁶ Neby hajxy mmäna'añ.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Tøø jaduhñ quiapxtägoy ja'a Dioscøxpä; ween yho'ogy.

⁶⁷ Mänitä Jesús wyiingudsujøøyyä. Mänit wiojpä. Mänit wyiingugoxøøyyä. ⁶⁸ Mänit ñämaayyä:

—Pø tøyhajt jaduhñ coo Dios tøø xquiexy, najuøøw pøn tøø xquioxy.

⁶⁹ Jimnä ja'a Pedro hänäjty yhäña'ay tøjwiing. Mänitä Pedro ñämejtsä to'oxymoosä tu'ug. Mänit ñämaayyä:

—Miich ja'a Jesús hijty mmøødwädijpy, túhmäts, ja'a Galileatsohmbä.

⁷⁰ Mänitä Pedro ñijiøgapxä maa ja'a jäya'ayhajxiän:

—Pätiidä jaduhñ mnä'ä mädiaacypy.

⁷¹ Tøjpädsømáannäp ja'a Pedro hänajty, mänit yhíxägumbä ja'a to'oxymoosä tu'ug. Mänitä moonsä ñämaayy ja'a hajxy hänajty jim**bä**:

—Yø'ø mixy ja'a Jesús hijty møødwädijp ja'a Nazarettsohm**bä**.

⁷² Jadähooc ja'a Pedro ñijjögaxä:

—Tøyhajt, cábøch ja'a craa nhixiä.

⁷³ Mänitjuøøby ja'a Pedro ñämäayyägumbä, ja'a hajxy hänajty jim**bä**:

—Tøyhajt jaduhñ coo miich ja'a Jesús hijty mmøødwädity; jaduhñ miich mmädiaacpä nebiä Galileatsohm**bän**.

⁷⁴ Mänitä Pedro miänaañ:

—Pø cábøch tøyhajt nmädia'agy, wéenhøch ja'a Dios jaduhñ xyajcumädoy. Cábøch ja'a craa nhixiä.

Tuunä ja'a Pedro jaduhñ ñä'a mänaañ, mänitiä tsee yaaxy. ⁷⁵ Mänitä Pedro quiøxy jahmiejch nebiaty ja'a Jesús hänajty tøø miäna'añän: “Cajnä ja'a tsee hänajty ya'axy, tøø miich hänajty tägøøghooc mnijjögaxxyii cóogøch tyjy xquia'a hixiä.” Mänitä Pedro jim chohñ. Mänit tiägøøyy jøøbiä hoyhoy.

27

¹ Coo jio**bøøyy**, mänitä teedywiindsøñhajxy quiogyquiapxytiuuñ møødä martuumädøjc-hajxy nebiä Jesús hajxy yaghó'ogät. ² Mänitä Jesús hajxy cø'øxoch hoy yajcø'ødägø'øy maa ja'a Poncio Pilatän, ja'a hänajty tuumbä gobernador.

³ Ja'a Judas ja'a Jesús hänajty tøø yhawaanø'øy. Coo ja'a Judas yhjy coo ja'a Jesús hänajty yagho'oga'añii, cabä jioot jaduhñ ñä'a møc-hajty. Mänitä hii'xmajcpä plataxädø'øñ hoy yajwiimbity

maa ja'a teedywiindsõnhajxiän, maa ja'a martuumädøjc-hajxiän. ⁴ Mänit miänaañ:

—Tøøch jaduñ ngädieey coochä craa ho'cøøc tøø nhawaanø'y, ja'a cajpä pojpä cädieemiøødpä.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Ca'a yhøjts ngüeendä yø'øduñ. Miich mgüeendä yø'øduñ.

⁵ Mänitä Judas ja'a xädø'øñ ñajtsäbapøøyy jiiby tsajtøgooty. Mänit hoy ñiyo'tøøyyänä.

⁶ Mänitä teedywiindsõn ja'a xädø'øñ hajxy pyiwø'cy. Mänit hajxy miänaañ:

—Cab hädaa xädø'øñ hajxy hawiinmats nbädáacämät maa ja'a xädø'øñ hajxy quiuyoxø'yän, je'eguiøxpä coo jäya'ay jaduñ tøø tioogyi ho'cøøc.

⁷ Mänit hajxy quiojyquiapxytiuuñ coo ja'a naax hajxy hänajty jiuya'añ, ja'a xøhajpä Tu'tspojtstaact, ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hänajty hoy tøø ñajtsäbapø'yäbä. Je'e hajxy hänajty wia'ana'añ cabäsantä maa ja'a jäguembäjäya'ayhajxy ñaaxtägø'øwät. ⁸ Coo ja'a naax hajxy jaduñ jiuuyy ja'a xädø'øñhaam ja'a Judas hänajty hoy tøø ñajtsäbapø'yäbä, paady jaduñ xiøhaty Nø'ñaax høxtä jäda'anäbaadyñä. ⁹ Jadhñdsä tiøjiajty nebiä Jeremias jecy miänaañän, ja'a Diosquexypä:

“Mänitä plataxädø'øñ hajxy miooyyä hii'xmajc (nebiä judíoshajxy tøø ñägäpxiän). ¹⁰ Mänitä tu'tspojtstaact hajxy hoy jiuuy nébiøch ja'a Dios tøø xyhane'emiän.”

¹¹ Mänitä Jesús yajmejtsä maa ja'a gobernadorän. Mänit miäyajtøøwä:

—Nej, miich ja'a judíoshajxy xguiobiernähajpä.

Mänitä Jesús yhadsooyy:

—Tøyhajt jaduñ nej miič mmäna'añän.

¹² Mänitä Jesús ñähwaambejtä ja'a teedywiindsöñhajxy mөөдä martuumädöjc-hajxy. Pero cabä Jesús waamb ñä'ägä mänaañ. ¹³ Mänitä Pilato miänaañ:

—Nej, caj miič jaduñ mmädoyyä nebiaty hajxy jaduñ xñänómiänä.

¹⁴ Pero cabä Jesús ñä'a hadsooyy; paadiä gobernador jiaanč tehñ yagjuøoyy. Cab hänajty ñajuøøy nebiaty jaduñ wyiinmahñdyhädät.

¹⁵ Jaduñdsä gobernador hänajty quiuhdujthaty coo ja'a tsumyjia'ay hänajty tu'ug yhöxmach xøjooty pön ja'a cu'ug jaduñ ñänómäp coo yhöxmadsójtät.

¹⁶ Jiibiä craa hänajty tu'ug chumyčhänä'ay ja'a xøhajpä Barrabás. Tøø ja'a Barrabás xiøø hänajty wyl'i wia'xy. ¹⁷ Coo ja'a cu'ughajxy hänajty tøø quiøxy hamugø'øy, mänitä Pilato yajtøoyy:

—Pön mijts jaduñ mnänøømby coöch nhøxmádsät, Barrabás tögä ja'a Jesús ja'a Cristohajpä.

¹⁸ Ñajuøøbiä Pilato hänajty coo ja'a Jesús jaduñ yajcø'ödägøøyyä je'eguiøxpä coo ja'a quiuhdujt hänajty quia'a yajmädsójcäxä.

¹⁹ Jimnä ja'a Pilato hänajty yhäña'ayñä maa hänajty tiuñän, mänitä Pilato quiapxyñäguejxä ja'a tio'oxiöjcäm: “Cab jaduñ cu mdsaačtiuuñ; hoyhäna'c yø'øduñ. Tøøč haamyquiods haxøög nguma'ay yø'øgøxpä.”

²⁰ Mänitä teedywiindsön ja'a cu'ug hajxy jiojcapxøøyy coo ween hajxy miäna'añ coo

ja'a Barrabás yhøxmadsoøjät, y coo ja'a Jesús yagho'ogóøjät. ²¹ Mänitä gobernador ja'a cu'ug miäyajtøøgumbä:

—Mädyii häna'c mijts mnänøømby cooch nhøxmádsät.

Mänit hajxy yhadsooyy:

—Barrabás.

²² Mänitä Pilato yajtøøyy:

—Ja'a Jesúsäts, ja'a xøhjäpä ja'a Cristo, nébiøch je'e ndúnät.

Mänit hajxy nägøxiä yhadsooyy:

—Møjpahbet cruzcøxp.

²³ Mänitä Pilato miänaañ:

—Tii haxøøgpä jaduhñ tøø tiuñ coo jaduhñ yagho'ogóøjät.

Mänit hajxy jaduhñ yáaxcumbä:

—Møjpahbet cruzcøxp.

²⁴ Coo ja'a Pilato jaduhñ yhiijxy coo ja'a cu'ughajxy hänäjty quia'a mädowna'añ, coo hajxy maas hanaxiä yhaamhada'añ, mänitä nøø yujwaañ. Mänit quiø'øbuju cu'ugwiinduum. Mänit miänaañ:

—Ca'a yhøøch jaduhñ mänaamb coo yø'ø hoyhäna'c jaduhñ yagho'ogóøjät; mijts jaduhñ mänaamb.

²⁵ Mänitä cu'ughajxy nägøxiä miänaañ:

—Tøyhajt jaduhñ. Højts jaduhñ mänaamb møød højts nnøøx møød højts nmajc.

²⁶ Mänitä Pilato ja'a Barrabás yhøxmajch. Mänitä Jesús yajwojpä. Mänit yajcø'ødägøøyy coo nøcxy miøjpahbedyii.

²⁷ Mänitä Jesús yajnøcxä ja'a gobernador soldadohajxy. Mänitä Jesús jiuhibigøøyyä

ja'a soldadohajxy nägøxiä. ²⁸ Mänitä wyit yajtsíjjaxä. Mänitä tsaptswit yajpägøøyyä. ²⁹ Mänitä haptycoronä piädaacä maa ja'a quiuhduumän. Mänitä paxy yajcø'øgabøøyyä yhaooyyhaampiäcø'ø. Mänit wyiinjiicädaacä. Mänit wyiingapxpejtä:

—¡Viva ja'a judíos ja'a guobiernāhajxy, viva!

³⁰ Mänitä Jesús wyiingutsujøøyyä. Mänitä paxy piójcäxä. Mänit wiojpa quiuhduum. ³¹ Coø yhuuc wiingapxpéjtäbä, mänit tsaptswit yajtsíjjägumbä. Mänit yhamdsoo wit yajpägøøyyägumbä. Mänit yajnøcxänä maa hänajty miøjpahbeda'añiijän.

³² Tu'haamnøcxpä jäya'ay hajxy tu'ug jiojcubaadøøyy ja'a Cirenetsohmbä. Simón hänajty xiøhaty. Mänitä Simón ja'a cruz hadsip yajcajtsoowä.

³³ Mänit hajxy miejch maa jaduhñ xiøhatiän Gólgota. Je'eduhñ ñänøømby: “Maa ja'a ho'ogyjiäya'aguiopc ñähgäda'aguiän.” ³⁴ Mänitä Jesús tsaatyñøø jia yaghuucä ja'a jaanç tehñ tiahmbä. Coø jaduhñ yhuucmajch, cab jaduhñ chojcy.

³⁵ Mänitä Jesús miøjpahbéjtänä cruzøxp. Mänitä soldadohajxy yhäyø'cy dadoshaam nebiä Jesús ja'a wyit hajxy yajwá'xät. Jaduhñdsä tiøjiajty nebiä Diosquexypä jecy miänaañän: “Dadoshaam hajxy yhäyø'cy nébiøch nwit hajxy jaduhñ xyajwá'xät.” ³⁶ Mänitä soldadohajxy jim yhøxtaacy nebiä Jesús hajxy jaduhñ wyiinhäñá'awät. ³⁷ Mänit hajxy jim yuugjahy cruzcuhduum tiiguiøxp ja'a Jesús coø tøø miøjpahbedyii: “Jesús hädaa, ja'a judíos guo-biernohajxy.”

³⁸ Jimä mee'tspä metsc miøjpahbéjtäbä. Cujc ja'a Jesús miähmøøyy, tu'ug hanajtyhaamby, tu'ug ha-hooyhaamby. ³⁹ Ja'a jäya'ayhajxy hänajty najxpä, wyi'i wyiingapxpejpy hajxy hänajty møød hajxy hänajty wyi'i quiuhjägøñ. ⁴⁰ Jadhun hajxy hänajty ñiñäma'ayii:

—Ja'a, miich jadhun mänañ coo mahñdy ja'a tsajtøjc myagjida'añ, y cumaaxc mahñdy mhädiuna'añ wiingpä. Niyajmänacøøjäts hamdsoo pø tøyhajt jadhun coo miich Dios xyHuunghaty.

⁴¹ Jadhun ja'a teedywiindsøn hajxy piamänaambä møødä ley-yajnähi xøøbiähajxy, møødä fariseosha-jxy, møødä martuumädøjc-hajxy.

⁴² —Tøø jadhun yhuuc wi'i miäyajnä hwa'açh, y caj hamdsoo ñiyajnä hwa'adsa'añii. Pø tøyhajt jadhun coo jadhun guiobiernähaty maa ja'a judíoshajxiän, ween jadhun hamdsoo ñiyajmänaqyii cruzcøxp neby højts jadhun nmäbøjcämät. ⁴³ Jadhun tøø xnämäayyäm coo yHuunghadyii ja'a Diósäm y coo ja'a Dios jadhun cwieendähada'añ. Pø tøyhajt jadhun coo ja'a Dios jadhun jiaançh tsoçy, ween jadhun yajnä hwa'açh.

⁴⁴ Jadhun dsä mee'tspähajxy piamänaambä, ja'a hajxy jim møjpahbetypä cruzcøxp.

⁴⁵ Mänitcujyxioø ja'a naaxwiimbä wyiingood-søøyy. Tägøøghorä jadhun yhiyty wiingoods.

⁴⁶ Mänitmänacyxioø ja'a Jesús møc yaaxy: “Elí, Elí, lama sabactani”, je'edun ñänøømby: Dios mee'x, Dios mee'x, tiich jadhun coo tøø xñajtshixø'oy.

⁴⁷ Ja'a hajxy hänajty jim wi'i tiänaabiä, coo hajxy jadhun miädooyy, mänit hajxy näje'e miänaañ:

—Elías yø'ø craa jadhun jia wi'i miøjyaaxyp.

⁴⁸ Mänit tul'jäya'ay xo'od hoy quioñ päyø'øguiä. Mänit quiumadsøøyy ja'a tsaatyñøøxunjooty. Cøjx je'e chomø'øy. Mänit paxy yagjøjwøøønøøyy ja'a xo'od. Mänitä Jesús yaghaguubøøyyä neby jaduhñ miúugät. ⁴⁹ Mänitä häna'c-hajxy wiingpä miänaañ:

—Huug hahijxnä, ween yhuuc cähxø'øgy pø mi-naambä Elías yajnahwa'adsa'añ.

⁵⁰ Mänitä Jesús jadähooc møc yáaxcumbä. Mänit yho'nä. ⁵¹ Mänitä tsajtøjc-hadøødiuc quiøø'tswa'xy cujjiä. Cøxp jaduhñ quiøø'tsohñ. Mänitä hujx ñajxy. Mänitä tsaajaduhñ wia'xy.

⁵² Mänitä ho'ogyjiäya'ajiut may yhawaach. Mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy may jiuypjøjcy, ja'a Diosmädia'agy hajxy hänajty tøø miäbøquiäbä. ⁵³ Coø ja'a Jesús hänajty tøø jiuypjøcy, mänitä ho'ogyjiäya'ayhajxy yhawa'adspädsøømy, ja'a hajxy hänajty tøø jiuypjøquiäbä. Mänit hajxy quiajptägøøyy Jerusalén. Jimñ hajxy jaduhñ yhijxä nämay.

⁵⁴ Jimä soldadowiindsøn ja'a Jesús hänajty cwieendähaty møødä soldadohajxy. Coø ja'a tsø'ty hajxy jaduhñ yhijxy, mänit hajxy jiaanç tehñ chähgøøyy. Mänit hajxy miänaañ:

—Tøyhájtäm hijty coø hädaa craa hijty Dyioshu-ungä.

⁵⁵ Jimä tadjäya'ay ja'a Jesús hajxy hänajty wyi'i ñäheebø'øy jäguemduum. Jimä Jesús hajxy hänajty tøø piadsoñ Galilea. Tøø hajxy hänajty piuhbety.

⁵⁶ Jimä María hänajtypä ja'a Magdalatsohmbä, møødä María ja'a Jacobo tiajhajxy, møødä Zebedeo tio'oxiøjc. ⁵⁷ Coø quioodsøøyy, mänitä mäyøøjäya'ay tu'ug miejch, ja'a xøhajpä José.

Jim hānajt̃y chooñ Arimatea. Pianócxäbä ja'a Jesús miädia'agy hānajt̃y je'e. ⁵⁸ Mānitä José ja'a Pilato cuhdujt̃ hoy miäyujwa'añ coo ja'a ho'ogyjiäya'ay yajmānácāt cruzcøxp. Mānitä José ja'a cuhdujt̃ miooyyā. ⁵⁹ Mānit jaduhñ yajmānajcy. Mānitä poobwit yajnāhbijty. ⁶⁰ Mānit jaduhñ jiĩby piädaacy tsaajutjooty ja'a naam̃dajypä. Paadiä José ja'a tsaajut hānajt̃y tøø yajtajyii, jiĩby hānajt̃y piäda'aga'añii coo hānajt̃y tøø yho'ogy. Mānitä tsaajut yhahāmoom̃tägooyy tsaahaam maa ja'a Jesús hānajt̃y tøø ñaax̃tägø'øyän. Mānitä José wyiimbijty. ⁶¹ Jimä María Magdalatsohm̃bāhajxy miāhmøoyy møødä María tu'ugpä. Jim hajxy hānajt̃y yhāñ'a'y maa ja'a Jesús hānajt̃y tøø ñaax̃tägø'øyän.

⁶² Viernes ja'a Jesús jaduhñ yho'cy. Cujaboom ja'a teedywiindsøñhajxy miehch maa ja'a Pilatän møødä fariseoshajxy. ⁶³ Mānitä Pilato ñāmaayyā:

—Miich møjteedy, ja'a craa häxøoy hó'cäbä, tøø hijty miäna'añ cooc tyijy cumaaxc hijty jiũjypiøga'añ. Pero nä'ä hōhñdaac jaduhñ.

⁶⁴ Entonces, quex̃ ja'a soldado jim̃ maa tøø ñaax̃tägø'øyän, jaduhñ hajxy jaduhñ jim̃ yhadānā'awāt jadu'tsuhm̃. Jaduhñdsä Jesús miägu'ughajpä ja'a ñaax̃ni'x hajxy nøcxy quia'a yajpādsøømä. Jaduhñdsä cu'ug hajxy quia'a nāmā'awāt cooc tyijy tøø jiũjypiøcy. Maas hanaxiä hajxy jaduhñ cu yhōhñdaacy quejee ja'a Jesús hijty yhōhñda'aguiän.

⁶⁵ Mānitä Pilato miānaañ:

—Xiidsä soldadohajxy. Ween hajxy jim̃ nøcxy yhadāna'ay neby jaduhñ quia'a pädsømät.

66 Mänit soldadohajxy jim quiejxä hadänaabiä. Mänitä tsaä hajxy xiøøjøøyy ja'a jim hämoomnaabiä maa ja'a tsaajuthaawän. Mänit hajxy jim miähmøøyy.

28

1 Cujaboom näxøø jopyñä, mänitä María Magdalatsohm_bä jim miejch maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän møødä María tu'ugpä. 2 Mänitiä hujx møc ñajxy. Jimä Dios ja'a mioonsä hänajty tu'ug tiäna'ay. Tsajpootyp hänajty tøø chooñ. Mänitä tsaä jiøhämoomy ja'a hijty hijpä juthaguum. Mänitä yhøxtaacy tsaanähgøxp. 3 Jaanč teh_m yhaamb hänajty je'e. Jaanč teh_m pi-oob ja'a wyit hänajty. 4 Coö ja'a soldado ja'a Diosmoonsä hajxy yhijxy, mänit hajxy tiägøøyy tsäyuubiä. Jaanč teh_m chähgøøby hajxy hänajty. Mänit hajxy quiädaayy. Jaduh_n hajxy miähmøøyy nebiä ho'ogypiän. 5 Mänitä Maríahajxy ñämaayyä ja'a Diosmoonsäm:

—Ca'a hajxy mdsähgø'øy. Nnajuøøbiøch jaduh_n coö ja'a Jesús hajxy mhøxta'ay, ja'a hijty tøø miøjpahbedyíjibä. 6 Cabä jii; tøø jiuypioøcy neby hijty tøø miäna'añän. Mi_n hajxy huug hi_x maa tøø ñaaxtägø'øyän. 7 Coö hajxy jaduh_n mhíxät, mänitä miägu'ughajpä hajxy nøcxy paquiä mhawaanä coö jaduh_n tøø jiuypioøcy, coö jaduh_n ñøcxø'øga'añ Galilea. Jim hajxy jaduh_n mbaada'añ. Jaduh_nhöch mijts nhawáañäm.

8 Mänitä Maríahajxy hoy yhi_xy paquiä maa ja'a Jesús hänajty tøø ñaaxtägø'øyän. Jíibädä hajxy chähgø'øy, jíibädä hajxy xioonda'agy. Mänitä miägu'ughajpä hajxy hoy yhawaanä päyø'øguiä.

⁹ Tu'haamnøcxpā ja'a Jesús ñäguehxtøø'xy. Mänitā Maríahajxy yajpoo'xä. Mänitā Jesús hajxy wyi-ingumedsoøyy. Mänit hajxy tiecymiämänenøøyy. Jaduhñ hajxy wyiingudsähgøøyy. ¹⁰ Mänit hajxy ñämaayyā:

—Ca'a hajxy mdsähgøø'y. Nøcxhøch ja'a nmägu'ughajpā hajxy hawáañäc coo hajxy jim ñøcxät Galilea, cooçh hajxy jim xpiaada'añ.

¹¹ Coo ja'a Maríahajxy hānajty tøø wyiimbity maa ja'a Jesús hānajty tøø jiuypioquiän, mänitā soldadohajxy näje'e ñøcxy cajptooty, ja'a hajxy hānajty tøø yhadāná'ayäbā. Mänitā teedywiindsøn hajxy hoy yhawaanä nebiaty hajxy hānajty tøø yhixy. ¹² Mänitā teedywiindsøñhajxy hoy miøødmädia'agy ja'a martuumädøjc-hajxy neby hajxy jaduññ quiøjyquiapxytiúnät. Mänitā soldado xädø'øñ hajxy may miooyyā. ¹³ Mänitā soldadohajxy ñämaayyā:

—Jaduhñ hajxy mmäná'anät coo hajxy coods mmaaho'cy, y coo ja'a Jesús ja'a miägu'ughajpāhajxy hoy yajpädsømyii. ¹⁴ Y coodsä gobernador jaduhñ miädoyhädät, højts jaduhñ nyajmäböğäp. Jaduhñ hajxy xquia'a capxpäädät.

¹⁵ Mänitā soldado ja'a xädø'øñ hajxy wyiingpøjcy. Mänit hajxy hoy jiatcøø'y neby hajxy hānajty tøø ñäma'ayiiñ. Jaduhñdsä judíoshajxy miädia'agyñä høxtä jäda'anäbaadyñä.

¹⁶ Mänitā Jesús miägu'ughajpāhajxy jim ñøcxy Galilea, ja'a nämajtu'ugpā. Mänit hajxy jim miejch maa ja'a tunän maa ja'a Jesús hānajty tøø ñägapxiän. ¹⁷ Coo ja'a Jesús hajxy yhijxy, mänit hajxy wyiingudsähgøøyy, hoy hajxy hānajty näje'e

quia'a ja mǎbøcy hamuumdu'joot. ¹⁸ Mǎnit hajxy wyiingumedsøyyä. Mǎnit hajxy ñämaayyā:

—Tøøchǎ Dios cuhdujt cøxiä xmiø'oy jim tsajpootyp, møød hädaa yaabä naaxwiin. ¹⁹ Nøcx hajxy wiinduhmyhagajpt. Yajwiingapxø'øw hajxy nébiøch nmǎdia'agy hajxy xmiäbøjcät. Jaduhñ hajxy myajnäbétät ja'a Diosteedycøxpä, møødä høøchcøxpä, møødä Dioshespíritucøxpä. Høøch ja'a Dios xyHuunghajp. ²⁰ Jaduhñ hajxy myajnähixø'øwät coo hajxy jaduhñ miäbøgät nebiátyhøch mijts tøø nhane'emiän. Mjahmiédsäp hajxy jaduhñ cooch mijts nmøødhida'añ cøjxta'axiøø høxtä coonä naaxwiimbä wyiimbídät.

El Nuevo Testamento en mixe de Guichicovi New Testament in Mixe, Isthmus (MX:mir:Mixe, Isthmus)

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Isthmus

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Guichicovi [mir], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Isthmus

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

4e564219-157f-5807-b810-47a15308b8b8